

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı
Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Programı

FRANSA'DAKİ TÜRK ÇOCUKLARIN TÜRKÇE ATASÖZLERİNİ ALGILAMA
DÜZEYLERİ ve ATASÖZLERİNİN ÖĞRETİMİNE YÖNELİK ARAŞTIRMA

Zeynep Şeyma HAMURCU

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2021

Liderlik, araştırma, inovasyon, kaliteli eğitim ve değişim ile

Daha ileriye ... En iyiye ...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı
Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi Programı

FRANSA'DAKİ TÜRK ÇOCUKLARIN TÜRKÇE ATASÖZLERİNİ ALGILAMA
DÜZEYLERİ ve ATASÖZLERİNİN ÖĞRETİMİNE YÖNELİK ARAŞTIRMA

A STUDY ON TEACHING OF PROVERBS AND THEIR PERCEPTION LEVEL BY
TURKISH CHILDREN LIVING IN FRANCE

Zeynep Şeyma HAMURCU

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2021

**Sözleri hayatıma ışık tutan atama,
Arif Dede'me...**

Öz

Bu çalışmanın amacı Fransa'da 6, 7, 8 ve 9. sınıflarda (11-15 yaş) öğrenim gören iki dilli Türk kökenli çocukların Türkçe atasözlerini algılama düzeylerini incelemek, atasözlerini algılamada öğrencilerin hangi noktalarda sorun yaşadıklarını tespit etmek ve toplanan verileri öğrencinin Türkçe dersindeki akademik başarısı, Türkçe kitap okuma sıklığı ve aile içindeki dil kullanımı gibi farklı değişkenlere göre değerlendirmektir. Ayrıca, Fransa'daki Türkçe ve Türk Kültürü öğretmenlerine atasözleri öğretimi anketi uygulanarak Türkçe ve Türk Kültürü dersleri atasözleri öğretimi açısından incelenip hem genel hem de 2020-2021 eğitim-öğretim yılı için bir durum değerlendirmesi yapılmaya çalışılmıştır. Araştırma kapsamında uygulanan Atasözlerini Algılama Düzeyi Ölçeği (Önel, 2008) ve Atasözleri Öğretimi Anketi (Önel, 2008) çözümlenmesi için tarama modeli kullanılmıştır. Bulgular betimleme yöntemi ile ortaya konmuştur.

Araştırmadan elde edilen bulgulardan hareketle, Fransa'da yaşayan ortaokul düzeyindeki iki dilli Türk kökenli çocuklar için kültürel değerlerin aktarımında ve Türkçe dil becerilerinin gelişiminde atasözleri kullanımına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Atasözleri, kültürel aktarım, yurt dışında yaşayan Türk çocukları, Türkçe ve Türk Kültürü dersi, algılama düzeyi, iki dillilik.

Abstract

The aim of this study is to examine to what degree Turkish bilingual children in France (6th, 7th, 8th and 9th grades) perceive Turkish proverbs and to detect their potential difficulties to understand them. In this study, collected data is evaluated according to different parameters such as academic success, Turkish book reading frequency and language use in family. Besides, a Proverb Teaching Survey has been applied to teachers of Turkish Language and Culture in France providing an analysis of proverb teaching in Turkish Language and Culture classes both in a general point of view and for the school year of 2020-2021. Survey model is used in this study to analyze scales and questionnaires applied to teachers. The descriptive method is used to discuss the results.

Through the results, suggestions are made on the use of proverbs in cultural transmission and development of Turkish language skills of Turkish bilingual middle school children living in France.

Keywords: Proverbs, cultural transmission, Turkish children living abroad, Teaching of Turkish Language and Turkish Culture, level of comprehension, bilingualism.

Teşekkür

Türkçe eğitimi alanında ilminden faydalandığım, birlikte çalışmaktan gurur duyduğum ve tez çalışmam boyunca göstermiş olduğu hoşgörü ve sabırdan dolayı değerli hocam Prof. Dr. Nermin Yazıcı'ya,

Değerli zamanlarını ayırarak tez jürisine katıldıkları için ve tezi geliştirici önerilerde bulunarak katkı sağlayan sayın Doç. Dr. Filiz Mete ve Dr. Öğr. Üyesi Özlem Bay Gülveren'e,

Çalışmama nitelik kazandıran geliştirici fikir önerilerinden dolayı sayın Prof. Dr. Özay Karadağ'a,

Araştırmamın iki dillilik boyutuyla ilgili değerli bilgilerinden faydalandığım ablam Dr. Öğr. Üyesi Fatma Büşra Süverdem'e,

Alan araştırması için gerekli izinleri ve lojistik desteği sağlayan Strazburg Özel Yunus Emre Okul Müdürü Sezai Derviş Bey'e, araştırmamın her aşamasında yardımlarını esirgemeyen okul yönetimine, anket çalışmasına katılan tüm öğrencilere ve velilerine özveri ve güvenlerinden dolayı teşekkür ediyorum.

Öğretmen anket çalışmam için desteklerinden dolayı Paris Eğitim Müşaviri Prof. Dr. Murat Demirkan ve Paris Eğitim Ataşesi Dr. Şevket Tüfekçi'ye ve anket çalışmasına katılan tüm Türkçe ve Türk Kültürü öğretmenlerine teşekkür ediyorum.

Çalışmalarım boyunca yanımda olan aileme ve manevi destekleriyle beni motive eden dostlarım Elvan, Özgül ve Ramazan'a teşekkürlerimi sunuyorum.

İçindekiler

Öz.....	ii
Abstract	iii
Teşekkür.....	iv
İçindekiler	v
Tablolar Dizini.....	vii
Şekiller Dizini.....	xi
Kısaltmalar Dizini.....	xii
Bölüm 1 Giriş.....	1
Problem Durumu	3
Araştırmanın Amacı ve Önemi	5
Araştırma Problemi	5
Sayıtlar	6
Sınırlılıklar	6
Tanımlar	6
Bölüm 2 Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar	8
Dil ve Ana Dili Eğitimi	8
Dil ve Atasözleri	13
Fransa’da Türkçe Eğitimi	16
Türkçe ve Türk Kültürü Dersleri ve Atasözleri.....	26
İlgili Araştırmalar	29
Bölüm 3 Yöntem.....	32
Araştırmanın Modeli	32
Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	32
Veri Toplama Süreci.....	33
Kullanılan Veri Toplama Araçları.....	34
Verilerin Analiz Yöntemi	34
Bölüm 4 Bulgular ve Yorumlar.....	36
Tanımlayıcı Bulgular	36

Araştırma Problemlerine İlişkin Bulgular	69
Türkçe ve Türk Kültürü Öğretmenlerinin Atasözleri Öğretimi ile İlgili Görüşleri	107
Bölüm 5 Sonuç ve Öneriler	118
Sonuç	118
Öneriler	123
Kaynaklar	125
EK-A: Strazburg Özel Yunus Emre Okulu Araştırma İzin Belgesi.....	135
EK-B: Atasözleri Öğrenci Ölçeği (Önel, 2008) (Uyarlanmıştır).....	136
EK-C: Öğretmen Anketi (Önel, 2008) (Uyarlanmıştır).....	141
EK-Ç: Atasözleri Öğrenci Ölçeği Örneği	144
EK-D: Etik Komisyonu Onay Bildirimi.....	149
EK-E: Etik Beyanı.....	150
EK-F: Yüksek Lisans Tez Çalışması Orijinallik Raporu.....	151
EK-G: Thesis Originality Raport	152
EK-Ğ: Yayımlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı	153

Tablolar Dizini

Tablo 1 Ortaokul Genelinde Atasözlerinin Bilinme Oranına Göre Sıralaması	37
Tablo 2 Birinci Sorudaki Atasözlerinin Sınıflara Göre Bilinme Oranı	39
Tablo 3 İkinci Sorudaki Atasözlerinin Sınıflara Göre Bilinme Oranı	40
Tablo 4 İkinci Soruda Seçenek Olarak Geçen Atasözleri	40
Tablo 5 Üçüncü Sorudaki Atasözlerinin Sınıflara Göre Bilinme Oranı	41
Tablo 6 Dördüncü Sorudaki Atasözlerinin Sınıflara Göre Bilinme Oranı	42
Tablo 7 Beşinci Sorudaki Atasözlerinin Sınıflara Göre Bilinme Oranı	43
Tablo 8 Altıncı Sorudaki Atasözlerinin Sınıflara Göre Bilinme Oranı	44
Tablo 9 Yedinci Sorudaki Atasözlerinin Sınıflara Göre Bilinme Oranı	46
Tablo 10 Sekizinci Sorudaki Atasözlerinin Sınıflara Göre Bilinme Oranı	47
Tablo 11 Dokuzuncu Sorudaki Atasözlerinin Sınıflara Göre Bilinme Oranı	48
Tablo 12 Onuncu Sorudaki Atasözlerinin Sınıflara Göre Bilinme Oranı	49
Tablo 13 Ortaokul Düzeyinde Bilinen Mecaz ve Düz Anlatımlı Atasözlerinin Bilinme Oranı	51
Tablo 14 Mecaz ve Düz Anlatımlı Atasözlerinin Sınıf Dağılımına Göre Bilinme Oranı	52
Tablo 15 Doğru Kabul Edilen Maddelerin Ortaokul Genelindeki Dağılımı	54
Tablo 16 Orta 1 Sınıfı Öğrencilerinin Ölçekte Doğru Kabul Edilen Maddelerin Değerlendirilmesi	55
Tablo 17 Orta 2 Sınıfı Öğrencilerinin Ölçekte Kabul Edilen Maddelerin Değerlendirilmesi	57
Tablo 18 Orta 3 Sınıfı Öğrencilerinin Ölçekte Kabul Edilen Maddelerin Değerlendirilmesi	58
Tablo 19 Orta Son Sınıfı Öğrencilerinin Ölçekte Kabul Edilen Maddelerin Değerlendirilmesi	59
Tablo 20 Orta 1 Sınıfı Öğrencilerinin Birinci Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	61
Tablo 21 Orta 1 Sınıfı Öğrencilerinin Üçüncü Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	61
Tablo 22 Orta 1 Sınıfı Öğrencilerinin Dördüncü Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	62
Tablo 23 Orta 1 Sınıfı Öğrencilerinin Beşinci Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	62
Tablo 24 Orta 1 Sınıfı Öğrencilerinin Dokuzuncu Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	63
Tablo 25 Orta 1 Sınıfı Öğrencilerinin Onuncu Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	63
Tablo 26 Orta 2 Sınıfı Öğrencilerinin Birinci Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	63
Tablo 27 Orta 2 Sınıfı Öğrencilerinin Üçüncü Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	64
Tablo 28 Orta 2 Sınıfı Öğrencilerinin Dördüncü Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	64
Tablo 29 Orta 2 Sınıfı Öğrencilerinin Beşinci Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	64
Tablo 30 Orta 2 Sınıfı Öğrencilerinin Dokuzuncu Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	65

Tablo 31 Orta 2 Sınıfı Öğrencilerinin Onuncu Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	65
Tablo 32 Orta 3 Sınıfı Öğrencilerinin Birinci Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	66
Tablo 33 Orta 3 Sınıfı Öğrencilerinin Üçüncü Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	66
Tablo 34 Orta 3 Sınıfı Öğrencilerinin Dördüncü Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	66
Tablo 35 Orta 3 Sınıfı Öğrencilerinin Beşinci Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	66
Tablo 36 Orta 3 Sınıfı Öğrencilerinin Onuncu Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	67
Tablo 37 Orta Son Sınıfı Öğrencilerinin Birinci Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	67
Tablo 38 Orta Son Sınıfı Öğrencilerinin Üçüncü Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	67
Tablo 39 Orta Son Sınıfı Öğrencilerinin Dördüncü Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	68
Tablo 40 Orta Son Sınıfı Öğrencilerinin Beşinci Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	68
Tablo 41 Orta Son Sınıfı Öğrencilerinin Dokuzuncu Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	68
Tablo 42 Orta Son Sınıfı Öğrencilerinin Onuncu Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı	69
Tablo 43 Öğrencilerin Türkçe Kitap Okuma Sıklığı	70
Tablo 44 Birinci Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	70
Tablo 45 İkinci Soruya Verilen Cevapların Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri (İlk Bölüm)	72
Tablo 46 İkinci Soruya Verilen Cevapların Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri (İkinci Bölüm)	73
Tablo 47 Üçüncü Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	74
Tablo 48 Dördüncü Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	75
Tablo 49 Beşinci Sorunun İlk Bölümüne Verilen Cevapların Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	76
Tablo 50 Beşinci Sorunun İkinci Bölümüne Verilen Cevapların Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	77
Tablo 51 Beşinci Sorunun Üçüncü Bölümüne Verilen Cevapların Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	77
Tablo 52 Beşinci Sorunun Dördüncü Bölümüne Verilen Cevapların Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	78
Tablo 53 Altıncı Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	79
Tablo 54 Yedinci Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	80
Tablo 55 Sekizinci Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	81

Tablo 56 Dokuzuncu Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	82
Tablo 57 Onuncu Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	83
Tablo 58 Öğrencilerin Akademik Başarı Dağılımı	84
Tablo 59 Birinci Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	85
Tablo 60 İkinci Soruya Verilen Cevapların Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri (İlk Bölüm)	86
Tablo 61 İkinci Soruya Verilen Cevapların Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri (İkinci Bölüm)	86
Tablo 62 Üçüncü Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayıları ve Yüzdelerinin Akademik Başarıya Göre Dağılımı	87
Tablo 63 Dördüncü Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayıları ve Yüzdelerinin Akademik Başarıya Göre Dağılımı	88
Tablo 64 Beşinci Sorunun İlk Bölümüne Verilen Cevapların Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	89
Tablo 65 Beşinci Sorunun İkinci Bölümüne Verilen Cevapların Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	90
Tablo 66 Beşinci Sorunun Üçüncü Bölümüne Verilen Cevapların Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	90
Tablo 67 Beşinci Sorunun Dördüncü Bölümüne Verilen Cevapların Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	91
Tablo 68 Altıncı Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	92
Tablo 69 Yedinci Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	93
Tablo 70 Sekizinci Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	93
Tablo 71 Dokuzuncu Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	94
Tablo 72 Onuncu Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	95
Tablo 73 Öğrencilerin Evdeki Dil Kullanımlarının Dağılımı ve Yüzdesi	96
Tablo 74 Birinci Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	96
Tablo 75 İkinci Sorunun İlk Bölümünde Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	98
Tablo 76 İkinci Sorunun İkinci Bölümünde Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	98
Tablo 77 Üçüncü Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	99
Tablo 78 Dördüncü Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	100
Tablo 79 Beşinci Sorunun İlk Bölümünde Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	101
Tablo 80 Beşinci Sorunun İkinci Bölümünde Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	101

Tablo 81 Beşinci Sorunun Üçüncü Bölümünde Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	102
Tablo 82 Beşinci Sorunun Dördüncü Bölümünde Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	103
Tablo 83 Altıncı Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	103
Tablo 84 Yedinci Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	104
Tablo 85 Sekizinci Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	105
Tablo 86 Dokuzuncu Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	106
Tablo 87 Onuncu Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	106
Tablo 88 Ankete Katılan Türkçe ve Türk Kültürü Öğretmenleri ile İlgili Birkaç Bilgi	108
Tablo 89 Öğretmenlerin İkinci Soru İçin Yaptıkları Açıklamalara Birkaç Örnek.....	111
Tablo 90 Öğretmenlerin İkinci Soru İçin Yaptıkları Açıklamalara Birkaç Örnek (2) .	112
Tablo 91 Öğretmenlerin Anket Sonunda Yaptıkları Eklemeler	117

Şekiller Dizini

Şekil 1. TTK Derslerinde Atasözlerinin Öğretilme Oranı %	114
--	-----

Kısaltmalar Dizini

EILE : Enseignements internationaux de langues étrangères (Uluslararası Yabancı Dil Öğretimi)

ELCO : Enseignements de langue et de culture d'origine (Ana Dili ve Kültürü Dersleri)

STK : Sivil Toplum Kuruluşu

TTK : Türkçe ve Türk Kültürü

Bölüm 1

Giriş

Dil, bir toplumun tarihi ve kültürel değerlerini, duygu ve düşüncelerini ifade etmeyi sağlayan ve gelecek nesillere aktarılmasına vesile olan önemli bir iletişim aracıdır. Atasözleri ise dilin söz varlığının en değerli unsurlarından birini oluşturmaktadır. Dilin anlatım yolları, geçmişi, yaşam biçimi, gelenekleri ve inançlarına dair birçok özelliği hakkında ipuçları içeren atasözleri, üzerinde durulması gereken önemli dil yapılarıdır (Gülendam, 2012).

Atasözü, atalarımızın gözlem ve denemelerinden yola çıkarak ifade ettikleri bilgece düşünce ve öğüt niteliğinde olan herkesçe kabul görmüş sözlerdir (Aksoy, 2000). Elçin (2004: 627), atasözlerinin kalıplaşmış, değiştirilemez ifadeler ve kolaylıkla aşınmayan sağlam bünyeler olduğunu ifade ederek, “Bu bünyelerin bazı taşlarını değiştirmek sözün kuvvetini azaltır. Dil ve düşüncenin birbirine tesiri sonunda sabit bir karakter kazanan sözdizimini değiştirmek söyleyiş tarzını bozar” açıklamasında bulunmaktadır. Ünlü şair Nazım Hikmet, “Her atasözü yerleşmiş bir itiyadın, bir âdetin, bir huyun söz biçimine girmesi, böylelikle perçinleşmesi demektir.”¹ ifadelerini kullanarak atasözlerinin toplum nezdinde ve dil zenginliği bakımından ne derece önemli olduğunu vurgulamaktadır. Atasözleri ait olduğu toplumun değerlerini, dilin kültürel ve tarihi yapısını yansıtan önemli ifadelerdir. Kolay anlatım imkânları sağlayarak dil ve kültür dokularını bir arada yansıtır.

Atasözleri tıpkı mitler, efsaneler, destanlar, halk hikâyeleri, fıkralar veya deyimler gibi sözlü anlatım, bir başka deyişle sözlü kültür unsurlarıdır. Sözlü kültür ürünleri, antropoloji ve folklor gibi disiplinlerin katkısıyla giderek ulusal kültürün temeli olarak kabul edilmişlerdir. Sözlü anlatım biçimleri, dil özelliklerinin ve söylem biçimlerinin incelenmesiyle edebiyat ve dilbilimin de zengin malzemeleri arasında yer almaktadır. Atasözleri de sözlü kültürün en önemli öğelerinden birini oluşturmaktadır (Aydın, 2009).

Atasözleri kısa ve özgündür. En uzun ve karmaşık konuları bile birkaç kelimededen oluşan bir atasözülle ifade etmek mümkündür. Uzun deneme ve gözlemlerden yola çıkarak söylenen bu sözler pek çok amaç için kullanılır. Tecrübe

1 <https://sozluk.gov.tr>, [Son Erişim Tarihi 30/07/2021]

edilmiş bir olaydan ders çıkarıp genelleştirme yoluyla toplumun tüm bireyelerine hitap edebilecek bir yargıya vararak öğüt verir. Bazı atasözleri doğrudan doğruya bir ifade biçimi kullanırken, bazıları ise anımsatma yoluyla kendini ifade eder.

Atasözleri sınıflandırması konusunda alan uzmanlarının farklı yaklaşımları bulunmaktadır. Aksoy (2000)'a göre, atasözleri kavram özellikleri açısından sosyal, doğa, toplumsal olayları belirten atasözleri, ahlâk dersi ve öğüt veren atasözleri, yol gösteren atasözleri, töre ve gelenekleri bildiren atasözleri ve son olarak inanç unsuru barındıran atasözleri olarak tanımlanmaktadır. Boratav (2003)'a göre ise atasözleri asıl atasözleri ve atasözü değerinde deyimler olmak üzere iki ana kümeye ayrılmaktadır. Elçin (2004)'e göre, atasözleri sınıflandırmasında hem içerik, işlev ve amaç bakımından hem de ifade biçimleri yönünden ele alınabilmektedir. Elçin atasözlerini anlam ve taşıdıkları değerler olmak üzere iki temel kategoride tasnif etmiştir. *Çabalama ile çarık yırtılır, Çağrılan yere erinme, çağrılmayan yere görünme* gibi atasözleri kılavuz niteliğindedir ve insanlara yol gösterir. Atasözleri, toplumun gelenek ve göreneklerini yansıtır (*Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır*) ve halkın çeşitli inançlarını ifade eder (*Ananın bahtı kızına*). İnsanları doğru olanı yapmaya yönlendiren atasözleri gerçeklik içerir. Atasözleri; toplumun sorun teşkil eden yönleri, insanların ilişki türleri veya milletin eleştiri konuları hakkında da bilgi vermektedir: *Rüşvet kapıdan girince insan (iman) bacadan çıkar, Dost ile ye iç, alışveriş etme; Fakirlik ayıp değil, tembellik ayıp*. Yalnızca bir veya iki cümleden oluşan bu kısa sözler önemli kültürel unsurlar içerdiği kadar dil bakımından da bir zenginlik oluşturmaktadır. Atasözleri doğrudan anlatım şeklinde olabileceği gibi mecazlı veya sanatlı anlatım şeklinde de ifade edilebilirler. Atasözlerinin içinde söz sanatı barındırması dilin zenginliğini bir kez daha vurgulayan önemli bir noktadır.

Kültürel değerlerin aktarımı her toplum için önemlidir. Yeni nesillere, ait olduğu ve içinde buldukları toplumun değer ve kültürel zenginliklerini aktarmayı sağlayacak şekilde bir eğitim sunulur. Atasözlerimiz de sözlü kültürümüzün önemli ürünlerinden biridir. Bu nedenle atasözlerinin öğretimi de büyük önem taşımaktadır.

Kültür aktarımı ve ana dilinin kültürel öğelerine hâkim olmak doğru ve etkili bir dil kullanımına zemin hazırlar. Bu bağlamda, yurt dışında yaşayan Türk çocuklarının Türk kültürüne hâkim olabilmeleri ve Türkçe dil becerilerinin gelişmesi için de atasözleri büyük önem taşımaktadır.

Fransa'da yaşıyan Türk kökenli çocuklar, ana dili eğitimini Türkçe ve Türk Kültürü dersleri vasıtasıyla almaktadırlar. Türkçe ve Türk Kültürü dersleri hedef kitlenin köken dili Türkçenin kültüründen beslenerek ana dillerini en iyi şekilde öğretip geliştirmeyi önemsemektedir. İki dilli ve iki kültürlü olarak yetişen çocuklarda dil gelişimi tek dilli olan çocuklara göre farklılık göstermektedir. Bu çerçevede, Fransa'da yaşıyan Türk çocuklarının Türk sözlü kültürünün önemli bir ürünü olan atasözlerimizi bilmeleri, anlamaları ve anlamlarına uygun olarak kullanmalarını sağlamak için Türkçe ve Türk Kültürü derslerinde atasözlerinin öğretimine yer verilmektedir.

Türkçe ve Türk Kültürü derslerinde sözlü kültür ürünleri olan atasözlerinin öğretimi açısından bu derslerin önemi büyüktür. Bu araştırmada, Türkçe ve Türk Kültürü derslerinde atasözleri öğretimi incelenerek Fransa'da yaşıyan ortaokul düzeyindeki Türk kökenli öğrencilerin Türkçe atasözlerini algılama düzeylerinin betimlenmesi ve bu dersleri yürüten öğretmenlerin atasözleri öğretimi ile ilgili görüş ve önerilerin değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

Problem Durumu

Atasözleri, ait olduğu toplumun değerlerini, dilin kültürel ve tarihi yapısını yansıtan önemli unsurlardır. Atasözlerinin içeriği, temsil ettikleri coğrafi bölge ve kültüre göre değişkenlik göstermektedir. Dil ve kültür dokularını bir arada yansıtan atasözleri hem söz sanatları özellikleriyle dilin zenginliğini ortaya koyar hem de verdikleri öğütlerle halkın ahlaki değer ve düşünce yapısını anlatır.

Kültürümüzün önemli bir parçasını oluşturan atasözleri milletin ortak düşünce, inanç ve tutumunu belirterek halka rehberlik ettiği için millî varlığımız olarak kabul edilir (Aksoy, 1984). Sözlü kültürümüzde önemli bir yere sahip olan atasözleri eğitim aracılığıyla nesilden nesile aktarılarak günümüze kadar ulaşmıştır (Alkaya, 2006). Zengin ve köklü bir tarihe sahip olan Türk milletinin kültürel mirasını gelecek nesillere aktarmak kültür ürünü olan atasözlerinin çocuklara aktarılması ve öğretilmesiyle gerçekleşebilir.

Türkçenin ve kültürel değerlerin genç kuşaklara aktarılması Türkiye'de eğitim gören çocuklar için önemli olduğu kadar yurt dışında yaşıyan Türk kökenli çocuklar

için de önem taşımaktadır. İki veya çok dilli toplumlarda yaşayan ve buldukları ülkenin diline daha yoğun şekilde maruz kalan göçmen kökenli iki dilli bireylerin ana dillerini veya köken dillerini muhafaza etmeleri veya geliştirmeleri zorlaşabilmektedir. Bu nedenle, ana dili eğitimi yurt dışında yaşayan Türk çocukları için Türkçe dil becerilerinin gelişmesi adına önemlidir.

Türkçe ve Türk Kültürü ders programında söz varlığını oluşturan atasözlerinin öğretimine yer verilmesi çocukların Türkçeyi doğru ve etkili bir biçimde kullanmasına zemin hazırlamaktadır. Atasözlerinin öğretimi çocukların hem söz varlığını zenginleştirmeyi hem de kültürel dokuya temas ederek ifade yeteneklerini geliştirmeyi sağlamaktadır. Fransa'da ana dili eğitiminin yürütüldüğü Türkçe ve Türk Kültürü derslerinde atasözleri, kültürel dokuyla öğrencilere kazandırılmalıdır.

2018 Türkçe ve Türk Kültürü (TTK) Öğretim Programı'na bakıldığında atasözleri öğretimiyle ilişkilenen şu kazanımlar yer almaktadır: 5. ve 6. seviyede "Okuduklarında geçen söz varlığı unsurlarının anlamlarını bulur (Kelimeler, deyimler, atasözleri, ikilemeler, vb.), 7. ve 8. seviyede ise "Okuduklarında geçen söz varlığı unsurlarının anlam özelliklerini ayırt eder (Kelimeler, deyimler, atasözleri, ikilemeler, vb.)" (MEB, 2018: 13) ifadeleri yer almaktadır. Yazma kazanımlarına ilişkin açıklamalarda ise öğrenci 3. seviyeden itibaren "Söz varlığı unsurlarını yerinde ve anlamlarına uygun olarak kullanır" (MEB, 2018: 14) cümlesi bulunmaktadır. Program'da atasözleri öğretiminin erken seviyelerden başlayarak doğrudan yer aldığını söylemek mümkündür. Fransa'da yaşayan ortaokul düzeyindeki Türk kökenli çocukların Türkçeyi doğru ve etkili bir şekilde konuşabilmesi, Türk kültürünün tarihi zenginliğine hâkim olabilmesi için TTK derslerinde atasözleri eğitime yer verilerek öğrencilerin Türkçe atasözlerini anlamaları, sözlü ve yazılı anlatımda uygun şekilde kullanabilmeleri hedeflenmiştir. Yapılan çalışmada TTK öğretmenlerinin atasözleri öğretimi ile ilgili alınan görüşler değerlendirilmiş, iki dilli öğrencilerin Türkçe atasözlerini algılama düzeyleri tespit edilmiş ve sonuçlar Türkçe kitap okuma sıklığı, Türkçe dersi akademik başarıları ve evdeki dil kullanımı değişkenlerine göre incelenmiştir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı, Fransa'da yaşayan ortaokul düzeyindeki Türk kökenli öğrencilerin Türkçe atasözlerini algılama düzeylerini kimi değişkenlere göre inceleyerek ve Fransa'daki Türkçe ve Türk Kültürü öğretmenlerinin Türkçe atasözleri öğretimi ile ilgili görüşlerini alarak öneriler geliştirmektir.

Atasözleri, bir toplumun kültürel değerlerini yansıtarak ve ifadeye zenginlik katarak hem konuşma hem de yazı dilinde önemli bir rol oynamaktadır. Atasözlerinin öğretimi, Türkçe ve Türk kültürünün öğretimi açısından oldukça gereklidir. Ana dilinin öğretimi ve kültürel mirasın aktarımı çok kültürlü toplumlarda yaşayan göçmen kökenli Türk çocukları için daha büyük önem taşımaktadır. Zira yurt dışında yaşayan Türk kökenli çocuklar buldukları ülkelerin diliyle birlikte iki dilli olmakta ve her iki dilde de eşit becerilere sahip olamayabilmektedirler. Bu araştırma, Fransa'da yaşayan ortaokul düzeyindeki Türk çocukların Türkçe atasözlerini algılama düzeylerinin tespit edilmesi ve anlamadaki zorlukların belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Ayrıca alanyazın tarandığında Fransa'da yaşayan Türk çocuklarının atasözleri hazinesi ile ilgili bir çalışmaya rastlanmadığı tespit edilerek bu çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma Problemi

Fransa'da yaşayan ortaokul (6, 7, 8, 9. sınıflar) düzeyindeki Türk kökenli çocukların Türkçe atasözlerini algılama düzeyleri ne durumdadır ve Türkçe atasözlerinin öğretimi nasıl gerçekleştirilmektedir?

Alt problemler. Gerçekleştirilen araştırma ile aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Öğrencilerin Türkçe atasözlerini algılama düzeyleri ile Türkçe kitap okuma sıklığı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Öğrencilerin Türkçe atasözlerini algılama düzeyleri ile Türkçe dersi akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Öğrencilerin Türkçe atasözlerini algılama düzeyleri ile aile içindeki dil kullanımı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

4. Fransa'daki Türkçe ve Türk Kültürü öğretmenlerinin atasözleri öğretimi ile ilgili görüşleri nelerdir?

Sayıtlar

Yapılan araştırmalar ve kullanılan örnekler evreni temsil etmektedir. Araştırma süresince elde edilen veriler manipüle edilmemiştir. Öğrenciler, verilen atasözlerini anlama düzeyi ölçeğini doğal ortamda, hazırlık aşaması olmadan ve herhangi bir yardım almadan doldurmuşlardır. Türkçe ve Türk Kültürü dersi öğretmenlerine yapılan anket sonuçları geçerli ve güvenilirlidir. Anket çalışması için seçilen öğretmenler araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır.

Sınırlılıklar

1. Bu araştırmada elde edilen veriler 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Strazburg Özel Yunus Emre Okulunda ortaokul (6, 7, 8, 9. sınıflar) düzeyinde öğrenim gören toplam 62 Türk kökenli öğrenciyle sınırlandırılmıştır.
2. Atasözlerini Algılama Düzeyi Ölçeği, 2020-2021 eğitim-öğretim yılının şubat ayını kapsayan ikinci döneminde uygulanmıştır.
3. Toplanan verilerle öğrencilerin atasözlerini algılama düzeyleri Türkçe kitap okuma sıklığı, Türkçe dersi akademik başarısı ve evde konuşulan dil değişkenlerine göre incelenmiştir.
4. Türkçe ve Türk Kültürü öğretmenlerinin atasözleri öğretimiyle ilgili görüşlerini almaya yönelik anket 2020-2021 eğitim-öğretim yılı sonunda, haziran ayında uygulanmıştır.

Tanımlar

Türkçe ve Türk Kültürü (TTK) Dersi: Yurt dışındaki Türk çocuklarının Türkçeyi doğru ve etkili bir şekilde öğrenmelerini ve onların dil becerilerini geliştirmelerini sağlamak için hazırlanan derstir. Bu dersin amacı, yurt dışında yaşayan Türk çocuklarının hem ana dilini en iyi şekilde kullanmalarını sağlamak hem de Türk kültürünün temel

unsurlarını aktararak öğrencilerin buldukları ülkenin kültürüyle ilişkilendirmelerini sağlamaktır (MEB, 2018).

Bölüm 2

Araştırmanın Kuramsal Temeli ve İlgili Araştırmalar

Dil ve Ana Dili Eğitimi

Bu başlık altında dil ve ana dili eğitimi kavramları ele alınacak ve tanımlanacaktır.

Ana dilin önemi. Dil; düşünce, duygu ve isteklerin bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yola çıkarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü, gelişmiş bir dizgedir (Aksan, 2003).

Bir başka tanıma göre dil, insanların meramlarını anlatmak için kullandıkları bir sesli işaretler sistemidir (Banguoğlu, 1986).

Ergin'e göre ise dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessesedir (Ergin, 1962).

Dil tanımları incelendiğinde, her birinde görülen ortak noktanın dilin en temel işlevi olan *iletişim* olduğu ortaya çıkmaktadır. İnsanlar duygu, düşünce, istek, ihtiyaç, üzüntü veya sevinçlerini dil vasıtasıyla birbirlerini aktarırlar. İnsanın hem doğası gereği hem de ihtiyaçlarını karşılamak için çevresindeki insanlarla iletişim kurması önemlidir. İnsanları birbirine yaklaştıran ve toplumların oluşmasını sağlayan bu iletişim kurma gerekliliğidir (Önel, 2008).

Dil insan açısından önemli olduğu kadar toplumlar açısından da çok önemlidir çünkü insanlar dil vasıtasıyla birleşir ve toplumlar oluşur. Bireyleri yurduna ve geçmişine bağlayan unsur dildir. Dil, kuşaktan kuşağa aktarılarak insanı geçmişle gelecek arasındaki zincirin bir halkası durumuna getirir (Aksan, 2003).

Dil, kültürün ilk ve temel unsurudur çünkü hem kültürün oluşumunda hem de kültürün aktarımında önemli bir yere sahiptir (Ünalın, 2005).

Nitelikli bir iletişim için dilin doğru ve etkili bir biçimde kullanılması gerekmektedir. Dili doğru ve etkili kullanabilen insanların ifade becerisi düşünme becerilerinin güçlü olmasıyla doğru orantılıdır (Önel, 2008: 17). Ünalın ise kültürü bir

düşünme ürünü olarak görür ve oluşup gelişme sürecinin dile bağlı olduğunu ifade eder. Zengin bir millî dile sahip olmayan toplumlarda kültürün istenen düzeye yükselmeyeceğini vurgular.

“Ana dili” kavramındaki “ana” sözcüğünün buradaki karşılığı “temel” veya “esas” sözcükleri değil “anne” sözcüğüdür. Batı dillerinde “ana” veya “anne” sözcüklerinin de (Alm. *Mutter*, İng. *Mother*, Fr. *Maternelle*) “ana dili” kavramındaki “ana” sözcükleri ile birlikte kullanıldığı görülmektedir. Kavrama “dil” ifadesi eklendiğinde Almancada “*Muttersprache*”, Fransızcada “*langue maternelle*”, İngilizcede “*mother tongue, mother language*” olarak karşımıza çıkmaktadır. Ana dili kavramının “anne” ve “aile” kavramları ile ilişkili olduğu açıkça görülmektedir (Oruç, 2016).

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, “ana dili” kavramını “Çocuğun ailesinden ve içinde yaşadığı topluluktan edindiği dil” olarak tanımlamaktadır.

Aksan (1975)’in tanımına göre, “Ana dili en başta anneden, sonra yakın aile çevresinden, sonra da ilişkide bulunulan çevrelerde öğrenilen, insanın bilinçaltına inen ve bireyin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dildir”.

Dilbilimciler ana dili terimini anlamak için öncelikle terimin içinde yer alan “ana” sözcüğünü incelemişlerdir çünkü çocuğun dilsel gelişiminde anne önemli bir rol oynamaktadır. Çocuğun çok küçük yaşta anneden duyduğu sesler, ses kalıpları, vurgu ve tonlama gibi dile özgü unsurlar dilsel edimlere dönüşerek bilinçaltına yerleşmeye başlar ve bir dilsel altyapı oluşur. Bilinçaltındaki dilsel altyapı bireyin bütün bir yaşamı boyunca onu takip eder ve değişim açısından çok esnek olmadığı bilinir (Özdemir, 1983).

Bu durumda ana dili öğreniminin birey küçük yaştaiken önce anne yoluyla daha sonra yakın çevresi yoluyla gerçekleşir (Demirel, 1999). Çocuk ana dilini ona en yakın olan annesinden öğrenir (bu durum çocuğa anne dışında yakın olan başka kimseler olduğunda değişebilir). Çocuğun çevresi genişledikçe ve anne dışında farklı insanlarla iletişimi arttıkça başkalarının çocuk üzerindeki etkisinin çoğaldığı bilinmektedir (Yaman, 2005).

Ana dilinin önemi çocukta bir topluma ait olma duygusunu geliştirmeyi ve pekiştirmeyi sağlama gücü ile açıklanabilir. Aksan (1994)’a göre çocuk dünyaya önce

ana dili penceresinden bakar, karşılaştığı durumları ve yaşamla ilgili yargıları ana dilinin anlama ve anlatma olanaklarına göre ifade eder.

Çavuşoğlu ana dili sevgisi ve bilincinin geliştirilmesi için yapılabilecek çalışmalarda çocukların çok küçük yaştan itibaren kitapla tanıştırılması gerektiği ve kitabın çocuğun hayatında bir yer edinmesi için özen gösterilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Masal ve kitabın hem okunarak hem de anlatılarak çocuğun hayatına girmesi çocuğun dinleme becerisinin gelişmesini sağlamaktadır. Ana dili sevgisini aşılamanın diğer yollarından biri, evdeki kitap varlığı, kitapların erişilebilir olması, evde okuma faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi, çocuklara okuduklarını anlatma fırsatı tanınması, kitap okumanın ödüllendirilmesi veya yanınızda daima kitap buldurmaya özen gösterilmesidir (Çavuşoğlu, 2006).

Ana dili öğretiminin en temel amaçlarından biri bireye ana dili sevgisini aşılamaı hedeflemelidir. Ana dili öğretiminin bir diğer amacı ise bireyde ana dili bilinci ve ana dili duyarlılığı oluşturmak ve gelişimini sağlamak olmalıdır. Bu, ana dili becerilerini kazandırarak bireyin duyu ve düşüncelerini doğru, anlaşılır ve etkili bir biçimde aktarmasını sağlayacaktır (Baykal, 2000). Bu kazanımların bireyin ana diliyle sağlıklı bir bağ kurmasıyla mümkün olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu nedenle, çocuğun eğitim sürecinde ana dili öğretiminin büyük bir önem taşıdığı bilinmektedir.

Dil gelişimi. İnsan doğumundan itibaren hem fiziksel hem de zihinsel açıdan birçok alanda gelişim göstermektedir. Dil gelişimi de bunlardan biridir. Dil gelişimi çocuk dünyaya gelmeden önce, anne karnında annesinin sesini duyarak başlar. Doğumdan sonra annesinden ve sonrasında çevresinden duyduğu seslerle devam eder. Çocuk okul çağına geldiğinde ise gelişir ve farklı bir boyut kazanır. Okul çağındaki çocuk, dili daha sistemli ve düzenli bir şekilde öğrenme sürecine girer.

Dil gelişimi sözcük ve kavram gelişimini de beraberinde getirmektedir. Okul öncesi dönemdeki çocukların kelime hazinelerini zenginleştirme çalışmaları masal anlatımı, anlatılan masalda geçen nesnelere isimlerinin öğretilmesi ve somut olarak gösterilmesi şeklinde yapılabilmektedir (Yıldız ve diğerleri; 2008).

İlhan (2004)'a göre ırk, sosyal çevre, tabiat şartları fark etmeksizin tüm çocuklarda dil gelişimi ortak özellikler taşımaktadır. Çocukların dil öğreniminde ve ediniminde ortak özellikler taşıdıkları kadar farklı öğeler de bulunmaktadır. Bu öğeler arasında çocuğun okul öncesi döneminde aileden kaynaklanan sosyal çevre, ekonomik, kültürel vb. farklılıklar yer almaktadır. Ayrıca ailedeki birey sayısı, ailenin ilk çocuğu ya da sonraki çocuklardan biri olması da çocuğun dil gelişiminde etki yaratan unsurlar arasında yer almaktadır (Önel, 2008).

Dil gelişimi çocuğun bütün gelişim sistemiyle bağlantılıdır fakat bunlardan en önemli rolü bilişsel gelişim üstlenmektedir. Piaget'ye göre bilişsel gelişim dört dönem çerçevesinde gerçekleşmektedir (aktaran, Yeşilyaprak, 2002: 83). Birincisi 0-2 yaş arası Duyusal Hareket Dönemi, ikinci dönem 2-7 yaş arası İşlem Öncesi Dönem, üçüncü dönem 7-11 yaş arası Somut İşlemler Dönemi ve son olarak dördüncü dönem 11 yaş üstü Soyut İşlemler Dönemi.

Çocuklarda soyut işlemlerin başladığı dönem 11 yaş ve üstüne tekabül etmektedir. Bu dönem zaman olarak hem Türkiye hem de Fransa'nın eğitim sisteminde ilköğretimin ikinci kademesine denk gelmektedir (Fransız eğitim sisteminde öğrenciler Orta 1 sınıfında 11-12 yaş aralığındadır). Bu dönemde, soyut kavramlara ilişkin akıl yürütme gibi zihinsel faaliyetler gelişmektedir. Mecazlı ifadeleri ve benzetmeleri kavrama süreci bu dönemde başlamaktadır. Mecaz anlam taşıyan atasözleri ve deyimler, ancak ilköğretimin ikinci kademesine geçildiğinde, bilişsel olarak soyut işlemler döneminin başlangıcından itibaren çocukların zihninde anlam bulmaya başlamaktadır (Önel, 2008).

İki dillilik. İki dilliliğin etimolojik anlamına bakıldığında, terimin Latince'den geldiği ve "iki" "*bi*" anlamına ve "dil" "*lingua*" anlamına geldiği görülmektedir. Bu kavram için İngilizcede ve Fransızcada birbirine çok yakın terimler kullanılmaktadır: "*bilingualism*" ve "*bilinguisme*".

Süverdem ve Ertek (2020) iki dillilik kavramının birbirinden ayırt edilmesi gereken birçok tanımının olduğunu fakat bunlardan en yaygın olan tanımın "birden fazla dil kullanma becerisi" olarak kabul edildiğini ifade etmektedirler.

İki dillilikteki geleneksel yaklaşımlar maksimalist ve minimalist tanımlar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Maksimalist yaklaşımda, ana dili gibi iki dili konuşmak bakış açısı yer alırken minimalist yaklaşımda, yabancı dilde birkaç cümle söyleyebilme veya anlayabilme düzeyinde olmak yeterli görülebilmektedir.

İki dillilik tür bakımından incelendiğinde toplumsal iki dillilik (*Social/Societal Bilingualism*) ve bireysel iki dillilik (*Individual Bilingualism*) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Toplumsal iki dillilikte toplum ve sosyal çevre aktif rol almakta ve dile bağlı olan sosyal farklılıklar barındırmaktadır. Bireysel iki dillilikte ise iki dilin farklı derecelerde kullanılabilmesi durumu vardır. Süverdem ve Ertek (2020) bireysel iki dilliliğin gelişmesinde iki sebep belirtmektedir. Bunlardan biri bireylerin iki kültürlü ülkelerde ve ortamlarda bulunmalarından kaynaklı, diğeri ise ihtiyaç durumunda ikinci bir dil öğrenme durumudur.

İki dillilik kavramı iki dilli bireylerin her iki dilde sahip oldukları dil becerilerine göre dengeli iki dillilik, baskın iki dillilik, yarım dillilik/sınırlı iki dillilik olarak farklı kategorilere ayrılmaktadır. Dengeli iki dillilikte bireyin her iki dilde de eşit olması beklenirken, baskın iki dillilikte bireyin bir dilinin diğerinden daha gelişmiş olması söz konusudur. Bazı kuramcılara göre tartışmalı bir kavram olan yarım dillilik (veya başka bir deyişle sınırlı iki dillilik) ise bireyin her iki dilinde de düşük düzeyde becerilerinin olması, dillerinden hiçbirinde yeterli düzeye erişememesi durumudur (Süverdem, Ertek, 2020). Hamurcu (2015) ve Ertek (2017) göçmen kökenli ailelerin çocuklarında baskın iki dillilik durumunun fazlasıyla görüldüğünü ifade etmektedirler. Araştırmalar çocukların yaşadıkları ülkenin eğitim dilinin ana dilleri üzerinde belirli bir yaş aralığına kadar önemli bir etkisi ve hâkimiyeti olduğunu göstermektedir. Göçmen kökenli ailelerin çocukları çalışmamızın araştırma grubunu oluşturduğundan, bu grubun iki dillilik özellikleri ayrıca önem taşımaktadır.

Genesee ve arkadaşları (2004), iki dilliliğin etnikdilsel çoğunluk dili ve etnikdilsel azınlık dili konuşanlar arasında iki dillilik deneyimlerinin farklılık göstereceğini belirtmektedir. Etnikdilsel çoğunluğun dili – ilgili toplumun resmi dili statüsünde olmasıyla bağlantılı olarak da- etnikdilsel azınlıkların diline kıyasla toplumda daha saygın bir konumdadır. Diller arasındaki bu hiyerarşik ilişki göz önünde bulundurulduğunda, göçmenlerde iki dillilik kavramının toplum, eğitim ve dil açılarından özellikleri bulunduğu ifade edilmektedir (Süverdem ve Ertek, 2020).

Diller arasındaki hiyerarşik yapının göç ortamında bulunan çocukların iki dillilik gelişimini önemli şekilde etkilediği bilinmektedir. Çocukların dengeli iki dilli olma durumu her iki dilinin eşit derecede saygın olup olmaması durumuyla bağlantılıdır. Seçilmiş bir iki dillilik olan elit iki dilliliği ile göç ortamında gelişen zorunlu iki dillilik arasındaki fark bireyi birçok yönden etkilemektedir çünkü ilkinde çocuğun deneyimlediği iki dillilik bilişsel becerilerinin gelişmesine katkı sağlarken, ikincisinde iki dillilik olumsuz bir zemin üzerine inşa edilebilir ve eksiltici iki dillilik olarak değerlendirilebilmektedir (Lambert, 1974; Swain ve Cummins, 1979; Hamers ve Blanc, 1983; Cummins, 2000; de Mejia, 2002).

Dil gelişimi ve bilişsel gelişim arasındaki ilişki iki dilli çocukların akademik başarılarıyla yakından ilgili olduğu bilinmektedir. İki dilliliğin zihinsel beceriler üzerindeki etkisi konusunda önemli bir yaklaşım sunan eşik kuramı (Cummins, 1979), iki dilli çocukların bilişsel becerilerinin düzenli gelişebilmesi ve iki dilliliğin bilişsel getirilerinin olabilmesi için dil becerilerinin belli bir seviyeye ulaşması gereğine dikkat çeker. Kurama göre, iki dilli bireyler için farklı sonuçlar ifade eden iki farklı eşik bulunmaktadır. İki dilliliğin olumsuz etkilerinden kaçınmak için iki dilli bireyin her iki dilde de birinci eşiğe ulaşmış olması gerekmektedir. Bireyin kısıtlı iki dilli, baskın iki dilli ve dengeli iki dilli olma durumuna göre dilsel ve bilişsel becerileri açısından oldukça önemli farklılıklar gösterebilmektedir (Yağmur, 2007).

Dil ve Atasözleri

Bu başlık altında atasözleri dil boyutuyla ele alınacaktır. Atasözlerinin tarihçesi verildikten sonra cümle yapısı ve millî ve evrensel kültür değerleri bakımından incelenecektir.

Atasözlerinin tarihçesi. Türkçede en eski atasözü örnekleri, Türk dil ve kültür tarihinin ilk yazılı belgeleri olan Orhun Abideleri'nde (Ergin, 2000)² geçen üç atasözüdür (aktaran Önel, 2008):

² Muharrem Ergin'nin *Orhun Abideleri* (2000) eserinden yararlanılmıştır.

1- *Türk budun tokurkak sen. Açsık tosık ömes sen. Bir todsar açsık ömes sen* (Ergin, 2000: 4)

“Türk milleti, tokluğun kıymetini bilmezsin. Açlık, tokluk düşünmezsin. Bir doysan açlığı düşünmezsin.” (Ergin, 2000: 5).

2- *Toruk bukalı semiz bukalı arkada böngser, semiz buka tooruk buka tiyin bilmez ermiş* (Ergin, 2000: 64).

“Zayıf boğa ve semiz boğa arkada tekme atsa; semiz boğa, zayıf boğa olduğu bilinmezmiş derler.” (Ergin, 2000: 64).

3- *Yuyka erkli tupulgalı ucuz ermiş, yinçge erklig üzgeli uçuz. Yuyka kalın bolsar tupulguluk alp ermiş Yinçge yogun bolsar üzgülük alp ermiş* (Ergin, 2000: 68)

“Yufka olanın delinmesi kolay imiş, ince olanı kırmak kolay. Yufka kalın olsa delinmesi zor imiş. İnce yoğun olsa kırmak zor imiş.” (Ergin, 2000: 68).

Atasözleri açısından en değerli kaynaklardan bir diğeri ise içinde 291 atasözü bulunan *Divan-ü Lügat-it-Türk* (1074) eseridir. Kaşgarlı Mahmut tarafından kaleme alınan bu eserde geçen yaklaşık 60 atasözü dönemin dil özellikleri dikkate alınmazsa anlam itibariyle günümüze kadar intikal etmiştir (aktaran Önel, 2008):

Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur. (Tag taga kafişmaz, kişi kişigga kafişır)

Babası ekşi elma yese, oğlunun dişi kamaşır. (Atası acı alma yisa oğlının tişi kamar)

Ahmak misafir, ev sahibini ağırlar. (Endik uma evligni ağırlar)

Aç ne yemez, tok ne demez. (Aç ne yimes, tok ne timas)

Bazı atasözlerinin ise günümüze farklı şekillerde ulaştığı görülmektedir:

Misafir gelirse, saadet gelir. (Divan-ü Lügat-it-Türk)

Misafir kısmeti ile gelir. (Bugün)

Taşı ısırılmazsan öpmek gerek. (Divan-ü Lügat-it-Türk)

Isıramadığın (bükemediğin) eli öp. (Bugün)

Çifte kılıç kına sığmaz. (Divan-ü Lügat-it-Türk)

İki karpuz bir koltuğa sığmaz. (Bugün)

Atasözleri açısından önemli olan bir diğer eser ise Yusuf Has Hacib'e ait olan *Kutadgu Bilig* (XI. yy) isimli eserdir. Eser hikmet adı verilen deyişlerden oluşmaktadır ve eserde, *Divan-ü Lügat-it-Türk*'te olduğu gibi atasözleri açık ve net değildir. Örneğin, *Negü ekse yirke yana ol önür, Negü birse evre ani ok alur*. Günümüzde *Ne ekersen onu biçersin* atasözünü karşılamaktadır.

Atasözlerinin cümle yapısı. Türkçede cümle yapısı konusunda dilbilimciler arasında bir fikir birliği olmadığı bilinmektedir. Bu sebeple, atasözlerini cümle yapısı açısından farklı sınıflandırmalarla inceleyen birçok isim bulunmaktadır.

Burdurlu (1967) atasözlerinin cümle yapılarını incelediği "Atasözlerinin Cümle Yapısı" başlıklı makalesinde atasözlerinin az sözcüklü basit cümlelerden oluştuğunu, sıralı cümleler hâlinde olan atasözlerinde sözcük sayısının az olduğunu, birleşik cümlelerin de az sözcüklü olduğunu ve bağlı cümlelerde de durumun değişmediğini ifade etmektedir. Burdurlu, ifade ettiği özelliklere sahip atasözlerinin cümle yapısının birçoğunun basit cümlelerden oluştuğunu söylemektedir.

Atasözlerinin cümle yapısı bakımından basit cümlelerden oluştuğunu ifade eden Burdurlu'ya benzer şekilde, Oy (1972) da Türkçede cümlelerin ana karakteri bakımından basit yapıda olduklarını ve atasözlerinin bunu gösteren iyi örnekler olduğunu söylemektedir.

Alanyazın incelendiğinde atasözlerinin cümle yapısı bakımından birçok dilbilimci tarafından tasnif edildiği ve sınıflandırıldığı bilinmektedir.

Atasözlerinde millî ve evrensel kültür değerleri. Atasözlerinin hem millî hem de evrensel kültür değerleri olduğu söylenebilmektedir. Atasözleri önemli bir kültür ögesidir çünkü milletlerin ortak düşünce ve tutumlarını, hayata bakışlarını, düşünme tarzlarını, gelenek ve göreneklerini ifade etmekte ve bu değerlerin yeni nesillere

aktarılmasını sağlamaktadır. *Türkçe Sözlük'te* (2005) millet kelimesinin tanımı aynı topraklar üzerinde yaşayan, aralarında dil, tarih, duyu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu şeklinde yapılmıştır. Milletin oluşumunda dil ve kültür birliğinin ne derece önemli olduğu görülmektedir.

Her milletin atasözlerinin olduğu fakat her milletin atasözlerinin kültür farklılıkları sebebiyle aynı olmadığı bilinmektedir. Atasözleri de taşıdıkları millî özellikleri, ait oldukları milletin tarihi ve kültürel dokusuyla ilgili bilgi vererek dil ve kültür birliği bünyesinde yer almaktadır. Türkçe atasözlerinde öne çıkarılan değerler *At ölür, meydan kalır; yiğit ölür, şan kalır, Yiğit lakabıyla anılır, Sabreden derviş muradına ermiş* örneklerinde görüldüğü gibi Türk kültürüne has değerler aktarmaktadır. Örneklerdeki atasözlerinde Türk milletinin mücadelecisi ve sabırlı karakteri, mertlik ve yiğitlik gibi özelliklerinin bulunduğu görülmektedir.

Şahin (2006), bazı atasözlerinin savundukları düşünce açısından yalnızca ait olduğu milletin değerlerini değil bütün insanlığın benimsediği düşünceleri ele almalarından dolayı evrensel nitelikler taşıdığını belirtmektedir. Bu kapsamda, Türk atasözlerinin birçok milletin atasözleri ile benzerlik taşıdığı görülmektedir. Örneğin Türkçedeki *Gözden uzak olan gönülden de uzak olur* atasözü Fransızca "Loin des yeux, loin du coeur." biçiminde, *Demir tavında dövülür* atasözümüz Fransızcada "Il faut battre le fer pendant qu'il est chaud" (Demiri sıcakken dövmek gerekir) biçimindedir (aktaran Önel, 2008).

Bazı atasözlerinin bir dilde doğup farklı yollarla diğer dillere ve diğer milletlere aktarıldığı ve kullanılmaya başlandığı bilinmektedir. Sağlam (2004)'a göre bu kategoriye ait atasözlerinin çevirisi çok kolaydır çünkü milletlerin farklılıklarından meydana gelebilecek yanlış anlaşılmalardan kaçınılabilir. Örneğin *Son gülen iyi güler* (İng. He who laughs last, laughs longest, Fr. Rira bien qui rira le dernier) veya *Vakit nakittir* (İng. Time is Money, Fr. Le temps c'est de l'argent).

Fransa'da Türkçe Eğitimi

Bu başlık altında önce Fransa'daki ilk ve orta öğretim düzeyindeki Türkçe eğitimi sonra da lise ve yükseköğretim düzeyindeki eğitim ele alınmıştır. Bu eğitiminin tarihçesini, gelişim sürecini ve önümüzdeki yıllarda nasıl şekilleneceğini anlamak için

ise öncelikle Fransa'daki Türk toplumunun göç tarihi ve o ülkedeki uyum süreci incelenmiştir. Bu inceleme yapılırken öğrenci verilerinin toplandığı ve çalışma grubunun bulunduğu Alzas Bölgesine yoğunlaşmış ve Türk göçmenlerin sosyo-ekonomik durumu, eğitim düzeyleri ve oluşturdukları sivil toplum kuruluşları öncelikle ele alınmıştır.

İki ülke arasında 8 Nisan 1965 tarihinde yapılan işgücü anlaşmasının ardından Türklerin Fransa'ya göçü başlamıştır. Bu göçün büyük bir kısmının ekonomik sebeplere dayandığı bilinmektedir. Fransa'nın işgücüne ihtiyaç duyması, Türkiye'de ise o yıllarda işsizlikle ilgili sorunların çözülememesi, Türk vatandaşlarının ülkelerinden ayrılıp Fransa'ya gitmelerine sebep olmuştur. Fransa'ya ilk giden Türk vatandaşları 1970'li yıllardan itibaren çalışmaya başladıkları inşaat, konfeksiyon, kunduracılık ve lokantacılık gibi sektörlerde hızla yükselme kaydetmiştir (Rault, 2014).

Aile Birleşimi yasasının yürürlüğe girmesi ve sığınmacı taleplerinin artmasıyla Fransa'daki Türk göçmenlerin sayısı bir artış göstermiştir. Bunun doğal bir sonucu olarak iki ülkenin de siyasi, ekonomik ve toplumsal durumu göç dalgasını etkilemiştir. Bu bağlamda Petrol krizinden önemli derecede etkilenen ve ekonomik sıkıntılar yaşayan Fransa, 1974 yılında yabancı işçi alımını durdurmuştur. Türkiye'de 1980 yılında gerçekleşen askeri darbeden sonra ülkedeki gerilimin getirdiği birtakım olumsuz sonuçlar nedeniyle nüfusun önemli bir kısmının -Fransa dahil- farklı Avrupa ülkelerine göç ettiği gözlemlenmektedir (Petek; Debarre, 2019).

Fransa 12 milyonu aşkın Müslüman nüfusu ile Avrupa kıtasında en çok Müslüman nüfusuna sahip olan ülkeler arasında yer almaktadır. Örneğin, 67 milyon nüfuslu Fransa, 5 milyonu aşkın Müslüman nüfusa ev sahipliği yapmaktadır (Arslan, 2016). Fransa'da yaşayan Türk kökenli göçmenlerin sayısı ise net olarak bilinmemekte ve farklı kaynaklara göre değişkenlik göstermektedir. Fransa İstatistik Kurumunun verilerine göre, bu sayı 2012 yılında 217.806 olup tüm göçmenlerin %5,5'ini oluşturmaktadır. Fransa'daki Türk Konsoloslukları ise bu sayısının 600 binden fazla olduğunu kaydetmekte olup büyük bir kısmının Paris (yaklaşık 270.000), Strasbourg (yaklaşık 135.000), Lyon (yaklaşık 130.000) ve Marsilya (yaklaşık 62.000) bölgelerinde yaşadığını ifade etmektedir (Petek; Debarre, 2019).

Göçmen işçilerin 1970'li yılların sonuna kadar Fransa'da, "geçici" ikamet ettikleri ve bir gün kendi ülkelerine döneceği beklenmiştir. Bu duygu göçmen işçilere de sirayet etmiş ve sonuçta Fransa'daki sosyal yaşamlarının kendi ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenmesi ve uyum planlamaların gündeme gelmesi fazla mümkün olamamıştır. Fakat işçi olarak giden ve daha sonra aile birleşimiyle Fransa'da yaşamaya devam eden pek çok Türk kökenli göçmen, -diğer göçmenler gibi- Fransa'daki Türk toplumunun profilini önemli ölçüde değiştirmiş ve yaşadıkları topraklarda varlıklarını daha belirgin kılmışlardır. Örneğin, cami ve ibadethanelerin inşası, helal kesim sunan olanaklar ve mezarlıklarda Müslümanlar ayrılmış müstakil mekan talepleri Türklerin Fransa'daki kalıcılığının önemli işaretlerindedir. Bu değişimin getirdiği sonuçlar, bazen olumlu bazen de olumsuz şekilde gözlemlenebilmektedir. Ifop'un *Le Figaro* gazetesi için 2012 yılında gerçekleştirdiği anket sonucuna göre "Müslüman toplumun varlığını Fransa için nasıl buluyorsunuz?" sorusuna şu şekilde cevap verilmiştir (Arslan, 2016):

- %43 (2010'da %42) "Ülkemizin kimliği için tehdit olarak görüyorum" derken,
- %17'si (2010'da %22) Ülkesi için zenginlik olarak görmektedir.
- "Ne zenginlik ne de tehlike değil" diyenlerin oranı ise %40'tır (2010'da %36).

Yine aynı anketin "Müslüman ve Müslüman kökenli kişilerin Fransız toplumuna yeterince entegre olduğunu düşünüyor musunuz?" sorusuna da %33 "evet" (2010'da %32), %67 "hayır" (2010'da %68) demiştir. Uyumun sağlanamadığını düşünenlerin başında -2010 yılında başkanlık konuşmasında da ifade edildiği gibi- Fransa'nın eski Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy gelmektedir. Ankete katılanların %68'i Müslümanların Fransız toplumuna entegre olmayı kabul etmemelerinin nedeni olarak, %52'si önemli derecede kültür farkının olmasını ve %25'i ekonomik zorluklar ve iş azlığını gerekçe olarak sunmuştur. Ankete katılanlar %69 oranında Fransız toplumunun Müslümanları karşılamak için yeterince toleranslı olduğunu, %31 oranında ise olmadığını ifade etmiştir. Son olarak, İslam kelimesinin onlarda ne çağrıştırdığı sorusuna "fanatizm", "itaat" ve "şiddet" kelimeleri çoğunlukta çıkmıştır (Arslan, 2016). Fransa'da ve Batı toplumunda İslam'ın bu şekilde algılanması, üzerinde yoğunlaşılması gereken önemli bir başlıktır. Ancak Fransa'daki Müslüman nüfusun yalnızca Türk göçmenlerden ibaret olduğunu düşünmek doğru olmamakla birlikte, her

iki ülke arasındaki ilişkilere dinsel kökenli algının da yansıdığını söylemek mümkündür. Her iki toplum arasında kültürlerarası anlayışın yerleşmesine yönelik uygulamalara karşılıklı olarak fırsat sağlanması, halihazırdaki sosyolojik gerçekleri ve ilişkileri olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Türklerin sosyo-ekonomik durumu hakkında ise şu tespitler gözlemlenmektedir: Fransa'daki Türk göçmenlerin büyük bir kısmı işçi olarak çalışmaktadır. Araştırmalara göre, bunların %43,7'si üretim, %28,5'i yapı, %23,5'i de hizmet sektörüne dağılmış durumdadır (Echardour, Marin; 1993). Brabant (1992)'in çalışmasına göre, 1982 yılında Fransa'daki Türklerin %89,9'unun (1980 yılında %80) ofis çalışanı olarak görev aldığı, %6,6'sının (1989 yılında %18,5) ise kendi işini kurduğu görülmektedir. Giderek daha prestijli işlerde yer alıyor olmalarına rağmen, Türk nüfusunun hâlâ işçi sınıfı olarak tanımlandığı da gözlemlenmektedir (Brabant, 1992). Türk göçmenlerin belli sektörlere yönelmelerinin altında yatan en önemli etkenlerden birinin aile yapısı olduğu söylenebilir. Aile yapısı, eğitim düzeyi, seçilen meslek grubu ve ekonomik şartların birbiriyle bağlantılı olduğu düşünüldüğünde Türk göçmenlerin buldukları konumu yorumlamak daha kolay olacaktır. Öyle ki, Türk göçmenler arasında grup içi evlilikler çok yaygındır (Akıncı, Yağmur; 2000). INSEE (1997) verilerine göre, kızların %98'i, erkeklerin de %92'si Türkiye'den biriyle evlenmektedirler. Bu durum göç sürecinin sürekli yenilendiğini göstermektedir. Türkiye doğumlu olup evlilik nedeniyle Fransa'ya gelen nüfusun, Fransa'daki Türk toplumunun profilini farklı alanlarda etkilemekte olduğu da gözlenen bir durumdur. Örneğin, dilin kullanımı ve dile yönelik tutumlar, bunlar arasında sayılabilir (Akıncı, Yağmur; 2000). Dil gelişiminin eğitimdeki başarı düzeyi ile doğrudan bağlantılı olduğu düşünüldüğünde gerek grup içi gerek grup dışı evliliklerin ve genel olarak aile yapısının Türk kökenli göçmen çocuklarının eğitim hayatını önemli ölçüde etkilediğini görebilmekteyiz.

Türklerin eğitim düzeyi hakkında ise şu veriler kaydedilmektedir: Fransa'daki göçmen nüfusunun eğitim düzeyi (30-49 yaş) üzerine yapılan araştırmada (INSEE, 1999), Türk kökenli göçmenlerin %70'inin diplomasız, %18'inin meslek lisesi mezunu, %6'sının düz lise mezunu, %6'sının ise üniversite eğitimi almış olduğu görülmektedir. Fas, Tunus, Cezayir asıllı göçmenlerin üniversite eğitim düzeyi oranlarının (%16) Türk kökenli göçmenlere göre daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir (INSEE, 1999).

1982-1999 yılları arasında Fransa'daki göçmen ve yerli vatandaşların eğitim düzeyine göre dağılımını ele alan çalışma göçmenlerin tarihsel süreçte eğitim alanındaki gelişimlerini göstermektedir. 1982 yılında diplomasız göçmenlerin oranı %80, diplomasız yerli vatandaş oranının ise %42 olduğu bilinmektedir. 1999 yılında diplomasız göçmenlerin oranı %41, diplomasız yerli vatandaş oranının ise %20'dir (INSEE, 1999).

Göçmenlerin uyruklarına göre Fransa'da veya bireylerin ana vatanlarında aldıkları eğitim düzeyi ve yaş çizelgesini ele alan çalışma (INSEE, 1999), göçmenlerin meslek seçimlerinin arkasında yatan etkenleri ön plana çıkarmaktadır. Verilere göre göçmenlerin Fransa'da aldıkları eğitim süresinin ana vatanlarında aldıkları eğitim süresinden daha fazladır. Ayrıca, göçmenler ortalama 20 yaşına kadar eğitim görmektedirler. Farklı uyruklardan göçmen grupları karşılaştırıldığında, Sahra Altı Afrika kökenli göçmenlerin ortalama 25 yaşına kadar eğitim gördükleri izlenmiştir (INSEE, 1999).

Öğrenci verilerini topladığımız ve araştırma grubumuzun yaşadığı Alzas Bölgesi hakkında ise şunları dile getirebiliriz: Ülkenin kuzeydoğusunda Ren Nehri'nin Batı kıyılarında yer alan bu bölge Fransa'nın 26 bölgesinden biridir. Doğuda Almanya ve İsviçre'nin sınır komşusudur. Bir zamanlar Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu'nun bir parçası olan Alzas Bölgesi'nde bugün bile Almanca'nın bir lehçesi olan Alzasça yoğun olarak konuşulmaktadır. Bölge 17. yüzyılda Fransa'nın buyruğu altına girmiştir.

Fransa İstatistik Kurumu'nun (INSEE) verilerine göre, Alzas Bölgesinin nüfusu 1750 yılında 445.044 iken günümüze kadar -savaş yılları hariç (1875, 1946)- her sene artmış ve 2019 yılında 1.884.150 olarak tespit edilmiştir. Bölgesinin merkezi olan Strasbourg, Türk kökenli göçmenlerin de en yoğun olarak bulunduğu (yaklaşık 135.000 nüfus) kentlerden biridir.

Ülkenin diğer bölgeleri gibi, Alzas Bölgesi de 20. yüzyılın başlarında yeniden kalkınmak ve sanayileşmesini geliştirmek için işçi gücüne ihtiyaç duymuştur. Fransa İstatistik Kurumu'nun 1921-1999 yılları arasındaki verileri incelendiğinde, Fransa genelinde 1970'li yıllara kadar en az yabancı uyruklu göçmen nüfusa sahip bölgeler arasında yer alan Alzas, günümüzde göçmen nüfusunun fazlalığı ile bir paradoksu ortaya koymaktadır. Fransa'nın ekonomik krizle mücadele ettiği ve işgücü alımını durdurduğu 1970'li yıllarda bile Bölgedeki yabancı nüfus oranı artış göstermiştir.

Örneğin 1968 ile 1975 yılları arasında Fransa genelinde yabancı uyruklu nüfus %31 artarken, bu oran Alzas Bölgesinde %62 olarak kaydedilmiştir. Bölgedeki göçmen nüfusun artışı 1975-1982 yılları arasında da devam etmiştir ve Fransa genelinden daha yüksek bir oran görülmüştür (ORIV, 2003).

Türklerin de en yoğun olduğu bölgelerden biri olan Alzas'daki Türk nüfusu 1999 yılının nüfus sayımına göre 28.929 rakamı ile yabancı uyruklu nüfusunun %22,5'ini oluşturmaktadır. Yani bölgede her 5 yabancından biri Türk'tür. Ülke genelinde ise Türkler göçmenlerin %6,4'ünü oluşturmaktadır. Başka bir deyişle, Fransa'da bulunan Türk kökenli göçmenlerin %13,9'u Alzas Bölgesinde yaşamaktadır. Fransa'daki yabancı nüfusun yalnızca %3,9'unu Alzas Bölgesi barındırırken, bu bölgede yaşayan Türklerin ne kadar yoğun olduğu kolaylıkla anlaşılmaktadır. Bu rakamlar karşılaştırmalı olarak değerlendirildiğinde Türklerin, 1990 ile 1999 yılları arasında Fransa'daki azınlık nüfus içinde önemli artış kaydeden ender gruplardan biri olduğu görülmektedir (ORIV, 2003).

Fransa'da yaşayan Türklerin zaman içinde birçok Sivil Toplum Kuruluşu (STK) kurabilmesi, 1981 yılında Cumhurbaşkanı seçilen François Mitterrand'ın STK'ları düzenleyen 1901 sayılı Dernekler Yasası'nda "Fransız vatandaşı olmayan yabancıların da sivil toplum örgütleri kurmasına onay verilmesi" gibi değişiklikler yapmasıyla mümkün olmuştur. Bu STK'ların bir kısmının dinî ve ibadethane kurma amaçlı, bir kısmının ise Türk-Fransız Kültür Derneği amaçlı olduğu bilinmektedir. Fransa, göçmenlerin ülkeye uyumunu kolaylaştırmak amacıyla bu yabancı STK'lara mali katkı da sağlamaktaydı. Bu durum Nicolas Sarkozy'nin önderliğinde Göç Bakanlığı kurularak şehir politikalarının bu bakanlığın bünyesine alınması ve ülkeye gelen yeni göçmenlerin belli bir süre (5 yıl) uyum desteği alması şartının konulmasıyla değişmiştir (Önger, 2010).

Fransa'daki Türk göçmenlerin birinci kuşağı için dernek hayatı önce 1978 yılındaki "Öz Kültürde ve Anadilde Eğitim Programı" (*ELCO - Enseignement de la Langue et de la Culture d'Origine*) çerçevesinde Fransa'ya gelen eğitimciler ile ve ardından 1980 yılından itibaren Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından gönderilen din görevlilerinin gelmesiyle başlamıştır. Kültürlerini yaşamayı ve dinî bağlarını korumayı amaçlayan Türk göçmenler dernekler kurmaya başlayarak bir araya gelmişler ve

sayıca da daha hızlı çoğalmaya başlamışlardır. Diyanet İşleri Türk İslam Birliği (DİTİB)'nin verilerine göre, günümüzde Fransa genelinde cami dernekleri dışında kalan siyasi, mesleki, ticari, sportif, alevi, kültürel ve benzeri alanlardaki diğer derneklerin sayısı yaklaşık 600, şubeleri de eklendiğinde yaklaşık 1000 kadar olduğu gözlemlenmektedir. Yine DİTİB verilerine göre, 2019 yılında Fransa genelinde dini ve ibadethane amaçlı derneklerin sayısı 443 olarak not edilmiştir. Bunlardan 263 adedi DİTİB'e, 180 adedi ise diğer kuruluşlara (Millî Görüş, Türk Federasyonu, Süleymancılar, Hüdayi Vakfı, Alperenler, Menzil) aittir. Bu derneklerin büyük bir kısmı Türk nüfusunun yoğun olduğu Alzas Bölgesinde faaliyet göstermektedir. Örneğin bölgede 90 cami derneği faaliyet göstermekte olup bunların 63 adedi DİTİB'e aittir.

İstatistiklere bakıldığında hem ülke genelinde hem Alzas Bölgesinde faaliyet alanları bakımından en geniş ve aktif Türk Sivil Toplum Kuruluşunun DİTİB olduğu görülmektedir. Örneğin, DİTİB yurt dışında yaşayan Müslüman Türklerin sadece dinî değil, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını da karşılamayı hedefleyen bir oluşumdur. Bu durumun en belirgin bir yansıması olarak DİTİB 2015 yılında Strasbourg şehrinde Fransa'nın ilk Türk lisesi olan Özel Yunus Emre Okulu'nu açarak bir ilke imza atmıştır. Bu okul aynı zamanda Müslümanlar tarafından açılan Fransa'nın üçüncü özel lisesi olarak Fransa Eğitim Bakanlığının kayıtlarına geçmiş bulunmaktadır.

Özel Yunus Emre Lisesi 02 Ekim 2015 tarihinde Strazburg DİTİB'in (*Diyanet İşleri Türk-İslam Birliği*) girişimleriyle açılan Fransa'nın ilk Türk ve üçüncü Müslüman okuludur. İlk eğitim-öğretim yılı lisenin 1. Sınıfıyla hizmete başlayan okul her sene bir üst sınıf açarak büyümüştür. 2020 yılında altıncı eğitim-öğretim yılını gerçekleştiren okul lise ve ortaokul düzeyinde tüm sınıflara hizmet vermektedir.

Yunus Emre Okulu Fransız Millî Eğitim Bakanlığı Düz Lise (*Lycée général*) müfredatını uygulamaktadır. Okulun ayrıcalığı Türkiye İmam-hatip Lisesi müfredatındaki dini derslerin seçmeli ders olarak okutulması ve öğrencilere çift diploma alabilme imkânı tanınmasıdır. Eğitim dili Fransızca olan Yunus Emre Okulu İngilizce, Almanca, Türkçe, Arapça ve talep durumuna göre farklı yabancı diller okutmaktadır. Projeyi hayata geçiren ve yürüten Strazburg DİTİB'in amacı Fransa'daki Türk toplumunun kültürünü, dini ve ahlaki değerlerini kaybetmeden başarılı olacakları bir eğitim hayatı sunmaktır. 2016 yılında DİTİB başkanı olan Dr. Fevzi Hamurcu lise ve

ortaokulun yanı sıra ilkokul projesinin de olduğunu ve bunun için çalışmalara başlandığını belirtmiştir (DİTİB, 2016).

Özel Yunus Emre Okulu öğrenci alımlarını yazılı ve sözlü mülakata tâbi tutarak yapmaktadır. Alımlar üç aşamadan oluşmaktadır. Öncelikle öğrencinin son iki yıla ait karneleri incelenip, öğrenci akademik başarı ve davranış açısından değerlendirilmektedir. Bu aşamayı geçebilen öğrenciler yazılı sınava hak kazanmaktadır. Yazılı sınav sayısal ve sözel olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Öğrencinin hem Fransızca dilinde kendini ifade etme becerisine hem de fen alanındaki kazanımlarına bakılmaktadır. Bu aşamada da başarılı olan öğrenciler (velisiyle birlikte) mülakata çağrılarak öğrencinin motivasyonu ve sorumluluk duygusu incelenmektedir. Öğrenci alımları için izlenen yol incelendiğinde, akademik başarısı iyi ve yüksek derecede olan öğrencilerin başvurusunun kabul edildiği görülmektedir. Bu da okulun belli bir başarı düzeyinde olduğunu göstermektedir. Fakat her yıl başvuru sayısının ve öğrenci profilinin de aynı olmadığını belirtmek gerekir. Başvuran öğrenciler arasından akademik başarısı en iyi olan öğrenciler seçilmektedir. Bu da okul genelinde diğer eğitim-öğretim dönemlerine kıyasla akademik başarı düzeyi daha zayıf olan öğrencilerin bulunabilme ihtimalinin olduğu anlamına gelmektedir.

Fransa’da ilk ve orta öğretim düzeyinde Türkçe eğitimi. Bu başlık altında önce Türkçe ve Türk Kültürü derslerinin kısa bir tarihçesi verilecek daha sonra *ELCO* uygulamasından *EILE* uygulamasına geçiş süreci açıklanacaktır.1960’lı yıllarda Türklerin Fransa’ya göç etmeye başlamaları aile birleşimi politikalarından yararlanmayı ve birçok farklı gereksinimi beraberinde getirdi. Fransa’da bulunan Türk (ve diğer yabancı uyruklu) ailelerin çocuklarının kendi ülkelerine döndüklerinde uyum sorunu yaşamamaları için Fransız yetkililer Ana Dili ve Kültürü Derslerini (*ELCO - Enseignement des Langues et Cultures d’Origine*) başlattılar (Yüksek Uyum Kurulu³, 2010). 1978 yılında Türkiye ve Fransa arası yapılan karşılıklı anlaşmalar doğrultusunda, Fransa’da Türkçe dersleri ilkokul düzeyinde Türkiye’den gönderilen öğretmenler aracılığı ile öğretilmeye başlandı.

3 Haut Conseil à l’Intégration.

Ana Dili ve Kültürü derslerine 1984 yılında 137.000, 1994 yılında 100.000, 2003 yılında 75.000 öğrencinin katılım sağladığı bilinmektedir (Yüksek Uyum Kurulu, 1995: 78; Bouysse, 2004: 92). 2020 yılında ise bu sayının yaklaşık 88.000 olduğu bilinmektedir (Tourné ve D'Aster, 2020). T.C. Fransa Başkonsolosluklarının verilerine göre, 2020 yılında Fransa'da Türkçe Ana Dili ve Kültürü derslerine katılım sayısının yaklaşık 20.000 öğrenci kadar olduğu bilinmektedir. Aynı katılım sayısı 2010 yılında da görülmüştür (Yüksek Uyum Kurulu, 2010: 138).

Fransa'nın Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, 2020 yılı itibarıyla ülke genelinde Ana Dili ve Kültür Derslerinin iptal edileceğini açıklamıştır. Macron açıklamasında "Toplumun bir kısmı İslam adına yeni siyasi proje geliştirmek istiyor" ifadelerini kullanmıştır. Macron'un "Ülkenin Cumhurbaşkanı olarak Cumhuriyetin okullarında devletin denetim sağlayamadığı derslerin verilmesi beni rahatsız ediyor. Müfredat konusunda bir kontrol sağlayamıyoruz ve bu bir sorun"⁴ açıklaması Türkçe ve Türk Kültürü derslerinin düzeniyle ilgili noksanlarını ortaya koymaktadır (Yediyıldız, 2021).

2016 yılından itibaren, Fransa'da *ELCO* çerçevesindeki Ana Dili ve Kültürü dersleri yerini Uluslararası Yabancı Diller Öğretimi Uygulamasına (*EILE – Enseignements Internationaux de Langues Étrangères*) bırakmıştır. Anlaşmayı ilk kabul eden ülkeler arasında Portekiz ve Fas bulunmaktadır. 2020-2021 eğitim-öğretim yılından itibaren Türkiye de anlaşmayı imzalamayı kabul etmek durumunda kalmış ve Türkçe dersleri Ana Dili ve Kültürü dersleri kapsamında değil ilk defa yabancı dil dersi çerçevesinde verilmeye başlanmıştır. Fransa Millî Eğitim Bakanlığı yeni uygulamaya yönelik şu şekilde açıklama yapmaktadır:

"2016 yılından itibaren Ana Dili ve Kültürü Dersi (ELCO) yerini uluslararası sınıflardan ilham alarak geliştirilen bir uygulamaya bırakmıştır. Bu dillerin öğretimi Uluslararası Yabancı Diller Öğretimi (EILE) kapsamında gerçekleştirilecektir. Dersler ilkökul 2. Sınıftan itibaren seçmeli ders olarak herkese açıktır. Haftada 24 saat ders programına ek olarak, haftada 1,50 saat ders işlenmektedir. Öğrencilerin kazanımları düzenli olarak ölçülmektedir. Öğretim, anlaşmaya taraf olan ülkelere gönderilen ve mükemmel derecede Fransızca konuşan öğretmenler tarafından sağlanmaktadır. Derslerin niteliğine gösterilen önem artmıştır. İlkokul düzeyinde seçilen dil veya dillerin ortaokul

4 Emmanuel Macron'un 19 Şubat 2020 tarihli konuşmasından alınmıştır: https://www.lemonde.fr/societe/article/2020/02/19/contre-le-separatisme-islamiste-m-macron-annonce-la-fin-des-elco-pour-la-rentree-2020_6030010_3224.html [Son Erişim Tarihi 05/06/2021].

düzeyinde de seçmeli yabancı dil olarak da alma olanakları bulunmaktadır;⁵ (Fransa Millî Eğitim Bakanlığı, 2021).

EILE uygulaması yabancı dil mantığıyla yürütülmekte ve dil yeterlilikleri Avrupa Diller Ortak Çerçeve Programı'na göre düzenlenmektedir. Dersler haftada 3 saat yerine 1,5 saate düşürülmüştür.

Fransa'da lise düzeyinde Türkçe eğitimi. Türkçenin lise düzeyinde ikinci veya yabancı dil olarak eğitimi Fransa'nın yalnızca bazı bölgelerinde bulunmaktadır. Bu bölgeler arasında Türklerin en yoğun olarak yaşadığı Grenoble, Metz, Nancy, Paris, Rennes ve Strazburg şehirleri yer almaktadır. Ülke genelinde lise düzeyinde Türkçe derslerine giren toplam yalnızca 7 öğretmen bulunmaktadır (Salom, 2015).

Ortaokul ve lise düzeyinde devlet okullarında öğretmenlik yapabilmek için öğretmenlik sınavı olan CAPES (*Certificat d'aptitude au professorat de l'enseignement du second degré – Ortaokul ve Ortaöğretim Düzeyinde Öğretmenlik Yetenek Belgesi*) sınavında başarılı olmak gerekmektedir (Fransa Millî Eğitim Bakanlığı, 2020). Her branş için ayrı bir CAPES sınavı bulunmaktadır. Fransa'da Türkçe öğretmenliği sınavı (*CAPES réservé de turc*) ilk kez 2000 yılında öğretmen asistanlarına "Sertifikalı Öğretmen" (*professeur certifié*) unvanı verme amaçlı açılmıştır. Ülke genelinde toplam 7 asistan öğretmen *Perben* ve *Sapin* yasaları gereğince resmi öğretmen olarak atanmışlardır. Atanan 7 öğretmen Fransa'nın Paris, Strazburg, Rennes, Grenoble, Nancy-Metz, Orléans-Tours bölgelerinde görev almaktadırlar. Bu öğretmenlerin atamalarından sonra Fransa'da Türkçe öğretmenliği sınavı kapatılmış ve 2021 yılına kadar hiç açılmamıştır.

5 "Les enseignements de langue et de culture d'origine (ELCO) ont évolué à la rentrée 2016 vers un dispositif inspiré des sections internationales existant dans le premier degré. Désormais, l'apprentissage de ces langues est offert dans le cadre d'enseignements internationaux de langues étrangères (EILE), facultatifs et ouverts à tous les élèves volontaires des écoles les proposant à partir de la classe de CE1, à raison d'1 heure 30 chaque semaine, en plus des 24 heures hebdomadaires. Les compétences acquises par les élèves seront systématiquement évaluées. L'enseignement est assuré par des enseignants mis à disposition par les pays partenaires et parlant parfaitement le français. L'attention portée à la qualité des enseignements est renforcée. S'ils le souhaitent, les élèves ont la possibilité d'approfondir leur apprentissage de ces langues au collège dans le cadre des enseignements de langues vivantes de droit commun."

Salom (2015)'a göre, Fransa'da Türkçe öğretmenliği sınavının 2000 yılından beri tekrar açılmaması iki sebebe dayanmaktadır: birincisi Fransa Millî Eğitim Bakanlığının ekonomik açıdan yetersizliği, ikincisi ise Türk toplumundaki öğrencilere Türkçeyi öğrenme seçeneğinin kısıtlanması. Salom, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik talebi sürecinde yaşananların da ülkedeki Türkçe eğitimi olumlu etkilemediğini ifade etmektedir. Fransa, Türkçe eğitimi için ek bir yatırım yapmak istememektedir. Güncel verilere göre Türkçe öğretmenliği sınavı (*CAPES de turc*) açılmadığı sürece Fransa'daki Türkçe eğitiminin geleceği belirsiz olmaya devam edecektir. Ayrıca, 2000 yılında resmi olarak atanan 7 Türkçe öğretmeni emekliliğe ayrıldıktan sonra Türkçe eğitiminin devam edememe olasılığı bulunmaktadır (Salom, 2015).

Fransa'da yükseköğretim düzeyinde Türkçe. Fransa'da yükseköğretim düzeyinde, Paris ve Strazburg şehirlerinde olmak üzere iki Türkoloji lisans programı bulunmaktadır. Bu lisans programlarına bağlı *Association des Étudiants de Turcologie* (A.D.E.T.) (Paris) ve *Association Strasbourgeoise des Étudiants en Turcologie* (ASET) (Strasbourg) öğrenci dernekleri faaliyet göstermektedirler.

Türkçe ve Türk Kültürü Dersleri ve Atasözleri

Yukarıda Fransa'daki atasözleri ile ilgili bilgi verilmiştir ve Türkiye'deki atasözleri eğitiminin birkaç noktada Fransa'dakinden farklılaştığı görülmektedir. Bu başlık altında atasözleri öğretimi Türkçe ve Türk Kültürü dersi öğretim programı ve ders kitapları kapsamında ele alınacaktır.

Türkçe ve Türk Kültürü dersi öğretim programında atasözleri. Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretim Programı (2018) yurt dışındaki Türk çocuklarının Türkçeyi etkili bir şekilde edinimi açısından ve dört temel dil becerisinin geliştirilmesi şeklinde tanımlanmıştır. Dersin bir diğer amacı ise Türk çocuklarına Türk kültürünün temel unsurlarını aktarmak ve hem Türk kültürü hem de buldukları ülkenin kültürünü kültürlerarasılık perspektifiyle değerlendirmeyi hedeflemektedir.

Öğretim programının 5. ve 6. seviyelerinde okuma kazanımlarına ilişkin açıklamada “Okuduklarında geçen söz varlığı unsurlarının anlamlarını bulur (Kelimeler, deyimler, atasözleri, ikilemeler, vb.) ifadesi yer almaktadır.

Öğretim programının 8. seviyesinde okuma kazanımlarına ilişkin açıklamada “Okuduklarında geçen söz varlığı unsurlarının anlam özelliklerini ayırt eder (Mecaz anlam, terim anlamı üzerinde durulur) ifadesi yer almaktadır.

Öğretim programının diğer tüm seviyelerinde ve kazanımlarında atasözleri bakımından hiçbir madde yer almamaktadır (MEB, 2018).

Türkçe ve Türk Kültürü kitaplarında atasözleri. Bu bölümde, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 16/11/2009 tarih ve 201 sayılı kararıyla Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Türkçe ve Türk Kültürü (1-10. Sınıflar) Ders Öğretim Materyali, Çalışma Kitabı ve Öğretmen Kılavuz Kitabı atasözleri öğretimi açısından incelenmektedir. Söz konusu ders, çalışma ve öğretmen kılavuz kitaplarında kullanılan ve öğretmen kılavuz kitabında her seviye için kullanılan dinleme metinlerindeki atasözleri Mete, Yeşilyurt ve Keskin (2018) tarafından incelenmiş, dinleme/izleme becerisi açısından değerlendirilmiş, hangi kitapta kaç adet atasözünün kullanıldığı sayfa ve sıklık açısından belirtilmiştir.

Türkçe ve Türk Kültürü kitaplarının bütün setinde kullanılan toplam atasözü sayısı 89’dur. Toplam 89 atasözünden sadece 5’i üç kitapta, 9’u ise iki kitapta tekrarlanarak kullanılmaktadır. Yani 89 atasözünden 67 tanesinin 1. sınıftan 10. sınıfa kadar sadece birer defa kitaplarda yer alması bu durumun iki dilli çocukların Türkçe atasözlerini öğrenimi sürecinde yeterli olmayacağı söylenebilmektedir (Mete, Yeşilyurt ve Keskin, 2018).

Bulgular, Türkçe ve Türk Kültürü 1-10. Sınıflar Ders Öğretim Materyali birinci kitabında bir atasözünü, ikinci kitabında iki, üçüncü kitabında dört, dördüncü kitabında ise on sekiz atasözünün bulunduğunu göstermektedir. Üst seviye kitaplarında atasözünü kullanımının arttığı görülse de kullanım sayısının 1, 2 ve 3. kitaplar için yeterli olmadığı vurgulanmaktadır (Mete, Yeşilyurt ve Keskin, 2018). Öğretmen kılavuz kitabının içerisinde yer alan (1-10. Sınıflar) dinleme metinlerinin hiçbirinde atasözünün kullanılmadığı tespit edilmiştir. Dinleme metinlerinde atasözünü eksikliği dinleme/izleme

becerilerinin gelişimi açısından eksiklik olarak görülmüştür (Mete, Yeşilyurt ve Keskin, 2018).

Fransa'da atasözleri öğretimi. Fransa'da yaşayan Türk kökenli çocukların Türkçe atasözlerini algılama düzeyini incelerken köken dilleri olan Türkçedeki dil becerileri ve kazanımlarına değinilmektedir. Bu nedenle, yaşadıkları ülkede Türkçe eğitiminin önemi vurgulanmaktadır. Bu çocuklar için Türkçe eğitiminin gidişatını anlamak kadar eğitim hayatlarının büyük bir kısmını oluşturan Fransızcanın ana dili olarak eğitimini de genel hatlarıyla incelemek yerinde olacaktır. Fransa'da Fransızca ana dili eğitiminin eğitim sistemindeki yerini ele almak ve dersleri atasözleri öğretimi bağlamında değerlendirmek çocukların Fransızca atasözleri ile olan ilişkileri hakkında bize bilgi verecektir.

Fransa'daki öğretim programları incelendiğinde, atasözleri öğretiminin, Türk eğitim sisteminde veya Türkçe ve Türk Kültürü dersi öğretim müfredatında olduğu gibi, doğrudan yer almadığı dikkat çekmektedir.

Fransa'daki öğretim programlarında ne Fransızca ana dili eğitimi müfredatında ne de diğer derslerin müfredatlarında Fransızca atasözleri ile ilgili hiçbir amaç ve kazanıma rastlanmamıştır. Bunun yanı sıra, öğretim programlarının tamamı dili, tüm öğrenim alanlarına götüren bir aracı olarak tanımlamaktadır. Bu nedenle, Fransızca ana dili eğitimi öğretimin bel kemiğini oluşturmaktadır. İlkokul döneminde başlayan okuma çalışmaları yazma çalışmaları ile birlikte yürütülmekte, kelime hazinesi, gramer ve dilbilgisi kuralları bu kapsamda çalışılmaktadır. İlerleyen düzeylerde konuşma, okuma ve yazma becerilerine ağırlık verilmektedir. Öğrencilerin dili hem konuşmada hem de yazıda en iyi iletişim aracı olarak kullanmaları hedeflenmektedir (Bulletin officiel n°30, 26/07/2018).

Atasözlerine dolaylı olarak değinildiği düşünülen bir durum dikkat çekmiştir: Orta 2 (7.sınıf) ve lise 2 sınıflarının öğretim programlarında masal ve efsane türlerine ağırlıklı olarak yer verilmektedir. Bu metin türleri kapsamında atasözlerine dolaylı olarak yer verildiği düşünülebilmektedir: okunan masaldan/hikâyeden çıkarılabilecek ders/öğüt tartışması yaparken, metin bağlamında uygun atasözlerine yer verilmesi uygun görülebilir. Ancak bu durumun öğretmen inisiyatifine veya sınıf ortamında

oluşabilecek birtakım değişkenlere bağlı olabileceği göz ardı edilmemelidir. Fransa'da yaşayan çocukların Fransızca atasözleriyle ev ortamı, kitap veya medya gibi farklı iletişim araçları kaynaklarından ulaştığı ihtimaller arasında yer almaktadır.

İlgili Araştırmalar

Yurt dışında yaşayan Türk çocuklarına yönelik yapılan çok sayıda araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalar genellikle Türk nüfusunun yoğun olduğu Avrupa ülkelerinde yapılmakta ve çocukların dil becerilerini ele alan konuları kapsamaktadır (Ortaköylü, Satılmış ve Eyüp, 2020). Türkiye'de atasözlerinin öğretimi ve Türkiye'de eğitim gören çocukların atasözlerini algılama düzeyi üzerine birçok araştırma yapılmış, Türkçe derslerinde atasözleri öğretimi için önerilerde bulunulmuştur. Fransa'da yaşayan Türk çocuklarına yönelik çalışmalar ise genellikle dil becerilerini kapsamaktadır fakat bu hedef kitlenin atasözlerini algılama düzeyini ele alan bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Atasözleri ile ilgili yurt içinde yapılan araştırmalar. Atasözleri ile ilgili yurt içinde yapılan çalışmalar genellikle ana dili öğretimi kapsamındadır. Ceran (2017), "7. Sınıf Öğrencilerinin Ders Kitabındaki Metinlerde Geçen Atasözü ve Deyimleri Öğrenme Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme" konulu çalışmada metinlerden yola çıkarak düzenlenen atasözü ve deyim öğretiminin öğrenciler tarafından öğrenilme düzeyini araştırmaktadır. Bulgular, öğrencilerin metinlerde geçen atasözü ve deyimlerin anlamlarını ifade etmede ve cümle içinde kullanmada bir kısmının orta düzeyde bir kısmının ise yetersiz kaldığını göstermektedir.

Bağcı (2010), VIII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitim Sempozyumu'nda "İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Atasözleri ve Deyimleri Algılama Düzeyi" konulu bir bildiri sunmuştur. Atasözleri ve deyimlerin kültürel aktarımı sağladığı ve millî kültürümüzün korunması için öğrencilere doğru öğretilmesi gerektiğini savunan Bağcı, 5. Sınıf öğrencilerinin atasözleri ve deyimleri dört temel dil becerisine göre yerli yerinde kullanabilme ve algılama düzeylerini ölçmeyi sağlayan bir test uygulamıştır. Bulgular, Türkçe dersini sevme durumu, kitap okuma sıklığı ve akademik başarı gibi

değişkenlerin öğrencilerin atasözleri ve deyimleri algılama düzeyini önemli derecede etkilediğini ortaya koymuştur.

Önel (2008), “İlköğretim 6, 7, 8. Sınıf Öğrencilerinin Atasözlerini Algılama Düzeyleri” konulu yüksek lisans tez çalışmasında, öğrencilere atasözlerini algılama düzeyi ölçeği uygulayarak hem bilgisini hem de en çok zorluk yaşadıkları noktaları ortaya koymuştur. Ayrıca, Türkçe öğretmenlerinin atasözleri öğretimiyle ilgili görüşleri de alınmıştır. Bulgular, en düşük başarının 6. sınıflara ait olduğunu, akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin atasözlerini algılama düzeylerinin diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ve kitap okuma sıklığı çok olan öğrencilerin testte daha yüksek bir başarı elde ettiğini göstermektedir. Ders kitaplarındaki atasözlerinin kullanım ve sıklık durumu incelemesi, atasözlerinin yalnızca bir defa kullanıldığı ve pekiştirici etkinliklerin olmadığı sonucunu ortaya koymuştur.

Bu alanda yapılan bir diğer çalışma ise yabancı dil öğretimine yöneliktir. Deniz (1997) “Yabancı Dil Eğitiminde Atasözleri” adlı çalışmada atasözlerinin çevirisinin hedef dili öğrenmede kolaylık sağladığı tespit edilmiştir.

Atasözlerine yönelik yurt dışında yaşayan iki dilli çocukları kapsayan en güncel çalışma Türkçe ve Türk Kültürü kitaplarındaki atasözlerini ele almaktadır. Mete, Yeşilyurt ve Keskin (2018), “İki Dilli Türk Çocukları İçin Hazırlanan ‘Türkçe ve Türk Kültürü’ Kitaplarında Atasözü Öğretimi” adlı makalede, Türkçe ve Türk Kültürü (TTK) ders kitaplarındaki atasözlerinin kullanım sayısını ve sıklığını incelemektedir. Bulgular, TTK kitaplarındaki atasözlerinin kullanımları açısından bazı eksiklikler ortaya koymaktadır.

Atasözleri ile ilgili yurt dışında yapılan araştırmalar. Atasözleri ile ilgili yurt dışında yapılan araştırmalar incelendiğinde, Eren’e (2017) ait “Dil Ötesi Adlandırma Niteliğindeki Fransız ve Türk Atasözleri” adlı çalışmada dil ile kültür arasındaki sıkı bağ vurgulanmakta, Fransız ve Türk atasözlerinde bulunan benzerlik ve farklılıklar incelenmekte ve bu dillerde kullanılan atasözlerinin karşılaştırmalı bir incelemesi yapılmaktadır.

Yabancılara Fransızca öğretiminde yazma becerisinin gelişmesinde öğrencilerin sözlü kültürden faydalanmasını hedefleyen çalışma Boudechiche Nawal tarafından yürütülmüştür (Nawal, 2013).

Alanyazın incelendiğinde, Fransa'da yaşayan ortaokul düzeyindeki Türk çocuklarının atasözlerini algılama düzeyini ele alan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, araştırma konusunun Fransa özelinde Türk çocukların atasözlerini anlama ve öğretimiyle ilgili veriler sağlayacağı düşünülmektedir.

Bölüm 3

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Fransa'nın Strazburg kentinde bir ortaokulda öğrenim gören Türk kökenli öğrencilere Türkçe atasözleri ile ilgili bir ölçek uygulanmış ve Fransa'da görev yapan Türkçe ve Türk Kültürü (TTK) dersi öğretmenlerinin atasözleri öğretimi ile ilgili görüşleri altı sorudan oluşan bir anket yardımıyla alınmıştır. Araştırmamızda kullanılmış olan atasözlerini algılama düzeyi ölçeği ve öğretmen anketi için Önel'in (2008) çalışmasından faydalanılmıştır. Önel'in ölçeğindeki atasözleri çocuk kitaplarından derlenen toplam 53 atasözü (Yıldırım Bilgen, 2017) ile değiştirilmiştir, öğretmen anketindeki sorular ise TTK dersi öğretmenlerine hitap edecek şekilde uyarlanmıştır. Atasözlerini Algılama Düzeyi Ölçeği ve Öğretmen Anketi için Önel'in tez danışmanlığını yürüten Prof. Dr. Latif Beyreli'den onay alınmıştır. Anket ve ölçek değişim ve uyarlamaları için üç alan uzmanından görüş alınmış, uygulamada bir sakınca görülmemiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın evrenini Fransa'da yaşayan ortaokul düzeyindeki (6, 7, 8, 9. sınıflar) 2020-2021 eğitim-öğretim döneminde eğitim gören Türk kökenli çocuklar ve Fransa'da görev alan Türkçe ve Türk Kültürü öğretmenleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın çalışma grubunu ise, Fransa'nın Strazburg kentinde Fransız Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Özel Yunus Emre Okulu'nda (*Groupe scolaire privé Yunus Emre*) ortaokul düzeyinde öğrenim gören 62 öğrenci oluşturmaktadır. Özel Yunus Emre Okulu ortaokul düzeyinde her sınıftan birer şube açmakta ve sınıf düzenlemesini 25 öğrenciyi geçmeyecek şekilde yapmaktadır. Okulun herkese açık olması sebebiyle birçok farklı uyuktan öğrenci bulunabilmekte fakat özel bir okul olması nedeniyle de öğrencilerin hem yazılı sınava hem mülakata tâbi tutulmalarıyla yalnızca belirlenen başarı ortalamasına sahip öğrencilerin kabul edilmektedir. Ayrıca, okulda Türkçe dersi seçmeli ders olarak sunulmakta fakat öğrencilerin önemli bir kısmı Türk kökenli olduğundan Türkçe dersini seçme oranı yüksektir. Dolayısıyla çalışma grubuna dahil

olacak öğrenci sayısının araştırmanın nitelikli bir sonuç vermesini sağlayacağı düşünülmüştür.

Çalışma örnekleme için Strazburg Özel Yunus Emre Okulu'nun seçilmesinin iki sebebi vardır. Birincisi, nitel araştırmalarda en çok kullanılan amaçlı örneklem yöntemlerinden biri olan uygun örnekleme tercihidir (Büyüköztürk vd, 2018). Araştırmacı olarak okul bünyesinde (açıldığı 2015 yılından 2019 yılına kadar dört eğitim-öğretim dönemi boyunca) eğitim sürecinde doğrudan ve aktif olarak görevde bulunmuş olmam, ulaşım ve izin açısından avantaj oluşturmuştur. Araştırmacı olarak öğrencileri ve okul yönetimini tanıyor olmak çalışmanın önemli aşamalarında ve uygulanan anketlerde kolaylık sağlamıştır. İkincisi ise, yurt dışında yaşayan Türk çocuklarını ele alan birçok konunun çalışılmış fakat özel okulda eğitim gören ve akademik başarısı yüksek olan Türk kökenli iki dilli çocuklar üzerine hiçbir çalışmanın bulunmamasıdır. Bu nedenle, özgün nitelikte bir çalışma olması hedeflenmiştir.

Çalışma grubunun sınıf düzeyleri ile ilgili açıklama. Araştırmanın çalışma grubunu Fransa'nın Strazburg kentinde bulunan *Groupe scolaire privé Yunus Emre* (Özel Yunus Emre Okulu) öğrenim gören 62 öğrenci oluşturmaktadır. Fransa'nın eğitim sisteminde ilkokul beş, ortaokul dört, lise ise üç yıldan oluşmaktadır. Dolayısıyla Fransa'nın eğitim sistemine göre ortaokul dönemi 6, 7, 8 ve 9. sınıflara karşılık etmektedir. Herhangi bir yanlış anlaşılmaya sebebiyet vermemek için sınıf düzeyleri Orta 1, Orta 2, Orta 3 ve Orta Son eklemeleriyle birlikte belirtilmiştir.

Araştırmaya Orta 1 (6. Sınıf) düzeyinde 16 öğrenci, Orta 2 (7. Sınıf) düzeyinde 14 öğrenci, Orta 3 (8. Sınıf) düzeyinde 15 öğrenci ve Orta Son (9. Sınıf) düzeyinde 17 öğrenci katılmıştır.

Veri Toplama Süreci

Öğrencilere uygulanan Atasözlerini Algılama Düzeyi Ölçeği, 2020-2021 eğitim-öğretim yılı ikinci dönemin şubat ayında gerçekleştirilmiştir. Türkçe ve Türk Kültürü öğretmenlerine uygulanan anket 2020-2021 eğitim-öğretim yılının sonunda, haziran ayında yapılmıştır.

Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veriler, öğrencilere uygulanan atasözlerini algılama düzeyi ölçeğini ve öğretmenlere uygulanan anket çalışmasını kapsamaktadır. Atasözlerini Algılama Düzeyi Ölçeği ve öğretmenlere uygulanan anket çalışması için Önel'in (2008) çalışmasından faydalanılmış ve araştırmanın gereksinimlerine göre uyarlanmıştır. Atasözlerini Algılama Ölçeğinde yer alan ön bilgi soruları öğrencilerin kitap okuma sıklıklarını, Türkçe dersi akademik başarılarını ve aile içindeki dil kullanımını tespit etmeyi amaçlamakta olup toplanan verileri belirtilen değişkenlere göre yorumlamayı sağlamıştır. Atasözlerini Algılama Düzeyi Ölçeği öğrencilerin atasözleri bilgisini ölçmeyi sağlamıştır. Türkçe ve Türk Kültürü (TTK) öğretmenlerine uygulanan anketle öğretmenlerin konu hakkındaki görüşleri alınmıştır.

Verilerin Analiz Yöntemi

Atasözlerini Algılama Düzeyi Ölçeğinden elde edilen sonuçlar yorumlanarak Fransa'da yaşayan ortaokul düzeyindeki Türk çocukların Türkçe atasözlerini algılama düzeyleri ile Türkçe kitap okuma sıklıkları, Türkçe dersindeki akademik başarıları ve evdeki dil kullanımları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin ölçeklerinden elde edilen bulgular ile yalnızca araştırma problemlerine ilişkin bulgular incelenmemiş, bazı tanımlayıcı bulgulara da yer verilmiştir. Bunlar ortaokul genelinde atasözlerinin bilinme oranı, atasözlerinin sınıflara göre bilinme oranı, atasözlerinin mecaz ve düz anlam olma değişkenine göre bilinme oranı ve öğrencilerin karşılaştıkları zorluklar şeklindedir. Öğrencilerin karşılaştıkları zorluklar ölçekte tespit edilen dilsel yanlışları kapsamaktadır ve iki kategoride değerlendirilmiştir: birincisi doğru kabul edilen maddeler, ikincisi ise yanlış maddelerdir. Eksik anlam içeren cevaplar, mecaz çerçevesinde kalan açıklamalar, Fransızca ifade kullanımı ve yanlış veya eksik öge kullanımı durumlarında maddeler doğru kabul edilmiştir. Bu durumlarda öğrencinin söz konusu atasözünü bildiği fakat dilsel yetersizliklerden dolayı doğru cevabı eksiksiz veremediği kanaatine varılmıştır. Öğrencilerin ölçekte yanlış cevapladıkları maddelere odaklanmak hem araştırma

grubunun iki dillilik durumuyla ilgili hem de konuya farklı bir perspektif kazandırmayı amaçlamıştır.

Fransa'daki Türkçe ve Türk Kültürü öğretmenlerine uygulanan anket çalışmasıyla Türkçe atasözleri öğretimi hem genel hem de 2020-2021 eğitim-öğretim yılı için bir durum değerlendirmesi yapılmıştır. Anket öğretmenlere Google Forms platformunda ulaştırılmıştır. İlk olarak ankete katılan öğretmenlerin görev bölgeleri, görev süreleri ve hangi sınıf düzeyinde görev yaptıkları bilgisi tablo şeklinde verilmiştir. Daha sonra anket cevapları soru soru ele alınmıştır. Verilerden toplanan sonuçlar doğrultusunda Türkçe ve Türk Kültürü dersleri kapsamında gerçekleşen atasözleri öğretimi için öneriler sunulmuştur.

Bölüm 4

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde toplanan veriler tanımlayıcı bulgular ve araştırma problemlerine ilişkin bulgular olmak üzere iki alt başlık altında incelenmiştir.

Tanımlayıcı Bulgular

Ortaokul genelinde atasözlerini algılama düzeyinin farklı kriterlere göre analizi. Veri incelemesi esnasında araştırma problemlerine ek olarak birtakım bulgular dikkat çekmiştir. Bu bölümde öğrencilerin ortaokul genelinde atasözlerini bilme oranı, atasözlerinin sınıflara göre bilinme oranı, atasözlerinin mecaz ve düz anlatım değişkenine göre bilinme oranı ve öğrencilerin karşılaştıkları zorluklar incelenmiştir.

Ortaokul genelinde atasözlerinin bilinme oranına göre sıralaması. Araştırmaya katılan 62 öğrencinin Atasözlerini Algılama Düzeyi Ölçeği incelenmiş, aşağıda yer alan Tablo 5 ölçekte farklı soru şekilleriyle ve bir kısmı da seçenek olarak sunulan bütün atasözlerinin bilinirlik düzeyine ilişkin genel görünümü sunulmuştur.

Ölçekte toplam 54 madde (53 atasözü) yer almaktadır. Bir atasözü iki farklı soru türünde geçmektedir. Ölçekte yer alan atasözleri farklı soru şekilleriyle verilmiştir. Ancak öğrencinin atasözünü bilip bilmediği her bir atasözü için farklı bir değerlendirilmeye tâbi tutulması gerektiği de bilinmektedir. Örneğin öğrenci seçenek olarak sunulan atasözünü resim yardımıyla doğru işaretleyebildiği için öğrencinin atasözünü bildiğini söylemek ne derece doğru olur sorusunu akıllara getirmektedir. İkinci bir örnek olarak, öğrenci atasözündeki doğru sözcüğü bilmez ama anlamını bilir veya anlamından yola çıkarak atasözünü bulamaz fakat aynı atasözü yine bir resim yardımıyla işaretlenmesi istendiğinde maddeyi doğru cevaplama olasılığı yüksek olabilir. Bu nedenle başlıkta yer alan *atasözlerinin bilinme oranı* ifadesi öğrencilerin ölçekteki maddeleri doğru cevaplayıp cevaplayamadığı şeklinde değerlendirilmelidir.

Tablo 1

Ortaokul Genelinde Atasözlerinin Bilinme Oranına Göre Sıralaması

Atasözü	Bilinme Oranı %
Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.	96,77
Para parayı çeker.	96,77
Yaş kesen baş keser.	96,77
Isıramayacağın eli öp demişler.	96,77
Yumuşak atın tekmesi sert olur.	82,26
Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez. (İkinci soru)	77,42
Yel kayadan ne alır.	77,42
El kapısına alışmış hayvandan hayır gelmez.	77,42
At ayağı çabuk, ozan dili çevik olur.	77,42
Bir elin nesi var, iki elin sesi var.	75,81
Yalnız taş, duvar olmaz.	75,81
Sinek küçüktür ama mide bulandırır.	75,81
Damlaya damlaya göl olur.	72,58
Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez. (Dokuzuncu soru)	72,58
Tilki erişemediği üzüm koruk der.	69,35
Damdan düşen damdan düşenin halini bilir.	67,74
Eski pamuk bez olmaz, kalles düşman dost olmaz.	66,13
Yalancının mumu yatsıya dek yanar.	64,52
Çekirge bir sıçrar iki sıçrar üçüncüsünde yakayı ele verir.	64,52
Bilmemek ayıp değil öğrenmemek ayıp.	64,52
Azı beğenmeyen çoğu bulamaz.	64,52
Bekleyen derviş muradına ermiş.	62,90
Gülme komşuna gelir başına.	61,29
Büyük balık küçük balığı yutar.	59,68
Son pişmanlık fayda etmez.	56,45
Huylu huyundan vazgeçmez.	53,23
Parayı veren düdüğü çalar.	51,61
Sakla samanı gelir zamanı.	50
Su uyur, düşman uyumaz.	50
Korkunun ecele faydası yok.	48,39
Ağlarsa anam ağlar, gayrısı yalan ağlar.	46,77
At doyduğu yerde, er doğduğu yerde yaşar.	46,77
Aç ayı oynamaz boş kazan kaynamaz.	35,48
Atın ölümü arpadan olsun.	33,87
Kaynayan kazan kapak tutmaz.	33,87

Söz gümüşse sükût altındır.	32,26
Konuk kısmetiyle gelir.	32,26
Herkes gider Mersin'e, biz gideriz tersine.	32,26
Usta idim oldum çırak, bir de çırak su ister.	32,26
Taş yerinde ağırdır.	27,42
Çok okuyan değil, çok gezen bilir.	27,42
Güvenme varlığa düşersin darlığa.	27,42
Yorgan gitti, kavga bitti.	22,58
Hali hal olmayanın yolu yol olmaz.	19,35
Köylünün ağzı kese değil ki büzesin.	17,74
Yazın gölge hoş, kışın çuval boş.	16,13
Nerde ölüm görürsen oradan kaç, nerde düğün görürsen orada kal.	12,90
İsteyenin bir yüzü, vermeyenin iki yüzü karadır.	9,68
El elden üstündür.	8,06
Ölenle ölünmez.	4,84
Vakit nakittir.	4,84
Aklın yolu birdir.	3,23
İşleyen demir ışıldar.	0
Yolcu yolunda gerek.	0

En çok doğru cevaplanan atasözleri %96,77 oranla *Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır, Para parayı çeker, Yaş kesen baş keser ve Isıramayacağın eli öp demişler* atasözleridir. Araştırmaya katılan 62 öğrencinin en az doğru cevaplayabildikleri atasözleri arasında %9,68 oranla *İsteyenin bir yüzü, vermeyenin iki yüzü karadır* atasözüdür, bunu %8,06 oranla *El elden üstündür*, %4,84 oranla *Ölenle ölünmez, Vakit nakittir*, %3,23 oranla *Aklın yolu birdir* takip etmektedir. Öğrencilerinin hiçbiri *İşleyen demir ışıldar ve Yolcu yolunda gerek* atasözlerini bilememiştir.

Atasözlerini algılama düzeyi ölçeğindeki atasözlerinin sınıflara göre bilinme oranı. Bu başlıkta her soruda yer alan atasözlerinin sınıflara göre bilinirlik görünümleri sunulmuştur. Aşağıdaki tablolar, soruların sıralamasına göre verilmiştir.

Tablo 2

Birinci Sorudaki Atasözlerinin Sınıflara Göre Bilinme Oranı

Birinci Sorudaki Atasözleri	Orta 1 %	Orta 2 %	Orta 3 %	Orta Son %
Ağlarsa anam ağlar, gayrısı yalan ağlar.	75	14,29	66,67	29,41
Taş yerinde ağırdır.	62,5	14,29	26,67	5,88
Atın ölümü arpadan olsun.	62,5	0	73,33	0
Kaynayan kazan kapak tutmaz.	56,25	14,29	60	5,88
Söz gümüşse sükût altındır.	75	0	33,33	17,65
Aç ayı oynamaz, boş kazan kaynamaz.	62,5	21,43	53,33	5,88

Birinci soruda öğrencilerden, yanlış olarak verilmiş atasözlerinin doğrularını yazmaları istenmiştir. Atasözünde yanlış olan kelimeyi bulup doğru olanla değiştirmeleri beklenmiştir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi, Orta 1 sınıfındaki öğrenciler, birinci sorudaki maddelerden en çok bildikleri atasözleri %75 oranla *Ağlarsa anam ağlar, gayrısı yalan ağlar* ve *Söz gümüşse sükût altındır* atasözleridir. Bunu sırasıyla *Taş yerinde ağırdır* (%62,5), *Atın ölümü arpadan olsun* ve *Aç ayı oynamaz, boş kazan kaynamaz* (%62,5) takip etmektedir. *Kaynayan kazan kapak tutmaz* atasözünün bilinme oranı ise %56,25’tir.

Orta 2 sınıfındaki öğrenciler *Aç ayı oynamaz, boş kazan kaynamaz* (%21,43) atasözünü, *Ağlarsa anam ağlar, gayrısı yalan ağlar, Taş yerinde ağırdır* ve *Kaynayan kazan kapak tutmaz* (%14,29) atasözlerini bilmiştir. Bu sınıfta *Söz gümüşse sükût altındır* atasözünü bilen öğrenci bulunmamaktadır. Genel olarak incelendiğinde, bu sınıftaki öğrencilerin atasözlerini algılama düzeyinin birinci soruda oldukça zayıf olduğu görülmektedir.

Orta 3 sınıfındaki öğrencilerin büyük bir kısmı *Atın ölümü arpadan olsun* (%73,33) atasözünü, *Ağlarsa anam ağlar, gayrısı yalan ağlar* (%66,67) atasözünü, *Kaynayan kazan kapak tutmaz* (%60) atasözünü, *Aç ayı oynamaz, boş kazan kaynamaz* (%53,33) atasözünü, *Söz gümüşse sükût altındır* (%33,33) atasözünü ve *Taş yerinde ağırdır* (%26,67) atasözünü bilmektedir.

Orta Son sınıfındaki öğrencilerin birinci soruda en çok bildikleri madde *Ağlarsa anam ağlar, gayrısı yalan ağlar* (%29,41) atasözüdür. Bu atasözünü *Söz gümüşse*

sükût altındır (%17,65) atasözü ve *Taş yerinde ağırdır, Kaynayan kazan kapak tutmaz* ve *Aç ayı oynamaz, boş kazan kaynamaz* (%5,88) atasözleri takip etmektedir. Bu sınıfta hiçbir öğrenci *Atın ölümü arpadan olsun* atasözünü bilmemektedir.

Tablo 3

İkinci Sorudaki Atasözlerinin Sınıflara Göre Bilinme Oranı

İkinci Sorudaki Atasözleri	Orta 1 %	Orta 2 %	Orta 3 %	Orta Son %
Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.	100	85,71	100	100
Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez.	68,75	64,29	86,67	88,24

İkinci soru iki bölümden oluşmaktadır. Her bölümde atasözünü betimleyen bir resim ve dört şık bulunmaktadır. Öğrencilerden doğru atasözünü bulmaları istenmiştir.

Tablo 3'te görüldüğü gibi, Orta 1 sınıfındaki öğrencilerin tamamı *Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır* atasözünü bilirken, %68,75'i *Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez* atasözünü bilmektedir.

Orta 2 sınıfındaki öğrencilerin %85,71'i *Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır* atasözünü bilirken, %65,29'u *Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez* atasözünü bilmektedir.

Orta 3 sınıfındaki öğrencilerin tamamı *Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır* atasözünü, %86,67'si *Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez* atasözünü bilmektedir.

Orta Son sınıfındaki öğrencilerin tamamı *Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır* atasözünü, %88,24'ü *Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez* atasözünü bilmektedir.

Tablo 4

İkinci Soruda Seçenek Olarak Geçen Atasözleri

İkinci Soruda Yanıltıcı Şık Olarak Geçen Atasözleri	Orta 1 %	Orta 2 %	Orta 3 %	Orta Son %
Para parayı çeker.	100	85,71	100	100
Yaş kesen baş keser.	100	85,71	100	100
Isıramayacağıın eli öp demişler.	100	85,71	100	100
Yel kayadan ne alır.	68,75	64,29	86,67	88,24

El kapısına alışmış hayvandan hayır gelmez.	68,75	64,29	86,67	88,24
At ayağı çabuk, ozan dili çevik olur.	68,75	64,29	86,67	88,24

İkinci sorunun ilk bölümünde *Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır* atasözünü betimleyen bir resim verilmiş ve öğrencilerden dört şık içinden doğru şikkı bulmaları istenmiştir. Doğru şikkı bulan öğrencilerin eledikleri diğer üç atasözünü de bildikleri varsayılmaktadır. Bu durumda, Orta 1 sınıfındaki öğrencilerin tamamının *Para parayı çeker*, *Yaş kesen baş keser* ve *Isıramayacağıın eli öp demişler* atasözlerini bildikleri varsayılmaktadır.

Tablo 5

Üçüncü Sorudaki Atasözlerinin Sınıflara Göre Bilinme Oranı

Üçüncü Sorudaki Atasözleri	Orta 1 %	Orta 2 %	Orta 3 %	Orta Son %
Aklın yolu birdir.	0	0	6,67	5,88
İşleyen demir ışıldar.	0	0	0	0
Yolcu yolunda gerek.	0	0	0	0
Ölenle ölünmez.	0	7,14	13,33	0
Vakit nakittir.	6,25	0	0	11,76

Üçüncü soruda atasözlerinin anlamları verilmiş, öğrencilerden hangi atasözlerine ait olduklarını yazmaları istenmiştir.

Genel olarak incelendiğinde, üçüncü sorudaki atasözlerinin bilinme oranının sınıf düzeyi fark etmeksizin çok düşük olduğu görülmektedir.

Orta 1 sınıfındaki öğrencilerin hiçbiri üçüncü sorudaki *Aklın yolu birdir*, *İşleyen demir ışıldar*, *Yolcu yolunda gerek*, *Ölenle ölünmez* atasözlerini bilememiştir. Öğrencilerin yalnızca %6,25'i, yani 16 öğrenciden yalnızca bir kişi *Vakit nakittir* atasözünü bilmiştir.

Orta 2 sınıfındaki öğrencilerin yalnızca %7,14'ü, yani 14 öğrenciden yalnızca bir kişi, *Ölenle ölünmez* atasözünü bilmiştir. Diğer atasözlerinin bilinme oranı sıfırdır.

Orta 3 sınıfındaki öğrencilerin yalnızca %13,33'ü *Ölenle ölünmez* atasözünü, %6,67'si ise *Aklın yolu birdir* atasözünü bilmiştir. Diğer atasözlerinin bilinme oranı sıfırdır.

Orta Son sınıfındaki öğrencilerin yalnızca %11,76'sı *Vakit nakittir*, %5,88'i ise *Aklın yolu birdir* atasözünü bilmiştir. Diğer atasözlerinin bilinme oranı sıfırdır.

Üçüncü soruda geçen *İşleyen demir ışıldar* ve *Yolcu yolunda gerek* atasözleri hiçbir ortaokul öğrencisi tarafından bilinmemiştir. Soruda geçen *Aklın yolu birdir*, *Ölenle ölünmez* ve *Vakit nakittir* atasözlerinin bilinme oranı ise çok düşüktür.

Tablo 6

Dördüncü Sorudaki Atasözlerinin Sınıflara Göre Bilinme Oranı

Dördüncü Sorudaki Atasözleri	Orta 1 %	Orta 2 %	Orta 3 %	Orta Son %
Çok okuyan değil, çok gezen bilir.	37,5	21,43	40	11,76
Huylu huyundan vazgeçmez.	37,5	57,14	73,33	47,06
Köylünün ağzı kese değil ki büzesin.	68,75	0	0	0
Yazın gölge hoş, kışın çuval boş.	37,5	0	0	23,53
İsteyenin bir yüzü, vermeyenin iki yüzü karadır.	25	0	0	11,76
Bekleyen derviş muradına ermiş.	93,75	57,14	58,82	35,29
Korkunun ecele faydası yok.	50	42,86	58,82	35,29
Nerde ölüm görürsen oradan kaç, nerde düğün görürsen orada kal.	37,5	14,29	0	0

Dördüncü soruda öğrencilerden atasözlerindeki boşlukları uygun kelimelerle doldurmaları istenmiştir.

Orta 1 sınıfındaki öğrencilerin büyük bir kısmı *Bekleyen derviş muradına ermiş* (%93,75) atasözünü, yarısından çoğu *Köylünün ağzı kese değil ki büzesin* (%68,75) atasözünü, yarısı *Korkunun ecele faydası yok* (%50), yarından az bir kısmı *Çok okuyan değil, çok gezen bilir*, *Huylu huyundan vazgeçmez*, *Yazın gölge hoş, kışın çuval boş* ve *Nerde ölüm görürsen oradan kaç, nerde düğün görürsen orada kal* (%37,5) atasözlerini ve *İsteyenin bir yüzü, vermeyenin iki yüzü karadır* (%25) atasözünü bilmiştir.

Orta 2 sınıfındaki öğrencilerin %57,14'ü *Huylu huyundan vazgeçmez*, *Bekleyen derviş muradına ermiş* atasözlerini, %42,86'sı *Korkunun ecele faydası yok* atasözünü, %21,43'ü *Çok okuyan değil, çok gezen bilir*, atasözünü, %14,29'u ise *Nerde ölüm görürsen oradan kaç, nerde düğün görürsen orada kal* atasözünü bilmiştir. Bu sınıfta

Köylünün ağızı kese değil ki büzesin, Yazın gölge hoş, kışın çuval boş ve İsteyenin bir yüzü, vermeyenin iki yüzü karadır atasözlerinin bilinme oranı sıfırdır.

Orta 3 sınıfındaki öğrencilerin %73,33'ü, yani büyük bir kısmı, *Huylu huyundan vazgeçmez* atasözünü, %58,82'si *Bekleyen derviş muradına ermiş ve Korkunun ecele faydası yok* atasözlerini, %40'ı ise *Çok okuyan değil, çok gezen bilir* atasözünü bilmiştir. Tıpkı Orta 2 sınıfında olduğu gibi, bu sınıfta da *Köylünün ağızı kese değil ki büzesin, Yazın gölge hoş, kışın çuval boş ve İsteyenin bir yüzü, vermeyenin iki yüzü karadır* atasözlerinin bilinme oranı sıfırdır. Orta 3 sınıfındaki öğrencilerin hiçbiri *Nerde ölüm görürsen oradan kaç, nerde düğün görürsen orada kal* atasözünü de bilmemektedir.

Orta Son sınıfındaki öğrencilerin dördüncü soruda en çok bildikleri madde %47,06 oranıyla *Huylu huyundan vazgeçmez* atasözüdür. Öğrencilerin %35,29'u *Bekleyen derviş muradına ermiş, Korkunun ecele faydası yok* atasözlerini, %23,53'ü *Köylünün ağızı kese değil ki büzesin* atasözünü, %11,76'sı ise *Çok okuyan değil, çok gezen bilir* ve *İsteyenin bir yüzü, vermeyenin iki yüzü karadır* atasözlerini bilmiştir. Bu sınıfta *Köylünün ağızı kese değil ki büzesin* ve *Nerde ölüm görürsen oradan kaç, nerde düğün görürsen orada kal* atasözlerinin bilinme oranı sıfırdır.

Tablo 7

Beşinci Sorudaki Atasözlerinin Sınıflara Göre Bilinme Oranı

Beşinci Sorudaki Atasözleri	Orta 1 %	Orta 2 %	Orta 3 %	Orta Son %
Damlaya damlaya göl olur.	87,5	35,71	93,33	70,59
Parayı veren düdüğü çalar.	75	0	80	47,06
Büyük balık küçük balığı yutar.	75	21,43	80	58,82
Sakla samanı gelir zamanı.	100	0	86,67	11,76

Beşinci soru dört bölümden oluşmaktadır. Her bölümde atasözünü betimleyen bir resim verilmiştir. Öğrencilerden resimlerin ifade ettikleri atasözlerini yazmaları istenmiştir.

Genel olarak bakıldığında, beşinci sorudaki maddelerin bilinme oranı diğer sorulardaki bilinme oranına kıyasla oldukça yüksektir.

Orta 1 sınıfındaki öğrencilerin tamamı *Sakla samanı gelir zamanı* atasözünü bilirken, %87,5'i *Damlaya damlaya göl olur*, %75'i ise *Parayı veren düdüğü çalar* ve *Büyük balık küçük balığı yutar* atasözlerini bilmiştir.

Orta 2 sınıfındaki öğrencilerin atasözlerini bilme oranı diğer sorularda olduğu gibi bu soruda da oldukça düşüktür. Öğrencilerin %35,71'i *Damlaya damlaya göl olur* atasözünü, %21,43'ü *Büyük balık küçük balığı yutar* atasözünü bilmiştir. Bu sınıfta *Parayı veren düdüğü çalar* ve *Sakla samanı gelir zamanı* atasözlerini bilen öğrenci bulunmamaktadır.

Orta 3 sınıfındaki öğrencilerin büyük bir kısmı, yani %93,33'ü, *Damlaya damlaya göl olur* atasözünü, %86,67'si *Sakla samanı gelir zamanı* atasözünü, %80'i ise *Parayı veren düdüğü çalar* ve *Büyük balık küçük balığı yutar* atasözlerini bilmiştir.

Orta Son sınıfındaki öğrencilerin %70,59'u *Damlaya damlaya göl olur* atasözünü, %58,82'si *Büyük balık küçük balığı yutar* atasözünü, %47,06'sı *Parayı veren düdüğü çalar* atasözünü, yalnızca %11,76'sı ise *Sakla samanı gelir zamanı* atasözünü bilmiştir.

Tablo 8

Altıncı Sorudaki Atasözlerinin Sınıflara Göre Bilinme Oranı

Altıncı Sorudaki Atasözleri	Orta 1 %	Orta 2 %	Orta 3 %	Orta Son %
Son pişmanlık fayda etmez.	37,5	35,71	80	70,59
At doyduğu yerde, er doğduğu yerde yaşar.	18,75	28,57	66,67	70,59
Güvenme varlığa düşersin darlığa.	18,75	21,43	46,67	23,53
Hali hal olmayanın yolu yol olmaz.	6,25	21,43	33,33	17,65
Konuk kısmetiyle gelir.	31,25	7,14	40	47,06

Bu soruda öğrencilerden tablodaki atasözlerinin mecaz anlatımlı mı yoksa düz anlatımlı mı olduklarını yazmaları istenmiştir. *Son pişmanlık fayda etmez* atasözünü düz anlatımlı, *At doyduğu yerde, er doğduğu yerde yaşar* mecaz anlatımlı, *Güvenme varlığa düşersin darlığa*, *Hali hal olmayanın yolu yol olmaz* ve *Konuk kısmetiyle gelir* atasözlerini düz anlatımlı olarak işaretlemeleri beklenmekteydi.

Öğrencilerin sorudaki atasözlerinin hangilerinin mecaz hangilerinin düz anlatımlı olduğunu bilme oranları Orta 3 ve Orta Son sınıflarında çok daha yüksek çıkmıştır.

Orta 1 ve Orta 2 sınıfındaki öğrencilerin çok az bir kısmı atasözlerini mecaz veya düz anlatımlı olarak ayırabilmişlerdir. Fransa'nın 6. Sınıf (Orta 1) Fransızca ders müfredatında sözcükte anlam konusu işlenmekte, mecaz kavramı öğrenilmeye başlanmaktadır. Okulun Fransızca öğretmeniyle görüşüldüğünde, Orta 1 (6. Sınıf) öğrencileriyle sözcükte anlam konusunu yeni işlemeye başladıkları öğrenilmiştir. Verilerin toplandığı süreçte öğrencilerin mecaz kavramını yeterince pekiştirememiş olmaları göz önünde bulundurulduğunda, bu sorudaki atasözlerini doğru cevaplama oranlarının diğer sorulara göre daha düşük olduğu anlaşılabilir bir durum olarak görülmektedir.

Orta 1 sınıfındaki öğrencilerin %37,5'i *Son pişmanlık fayda etmez* atasözünün düz anlatımlı olduğunu, %31,25'i *Konuk kismetiyle gelir* atasözünün düz anlatımlı, %18,75'i *At doyduğu yerde, er doğduğu yerde yaşar* atasözünün mecaz anlatımlı, %18,75'i *Güvenme varlığa düşersin darlığa* atasözünün düz anlatımlı, %6,25'i ise *Hali hal olmayanın yolu yol olmaz* atasözünün düz anlatımlı olduğunu bilmiştir.

Orta 2 sınıfındaki öğrencilerin %37,71'i *Son pişmanlık fayda etmez* atasözünü, %28,57'si *At doyduğu yerde, er doğduğu yerde yaşar* atasözünü, %21,43'ü *Güvenme varlığa düşersin darlığa* ve *Hali hal olmayanın yolu yol olmaz* atasözlerini, %7,14'ü ise *Konuk kismetiyle gelir* atasözünü doğru cevaplamıştır.

Orta 3 sınıfındaki öğrencilerin %80'i *Son pişmanlık fayda etmez* atasözünü, %66,67'si *At doyduğu yerde, er doğduğu yerde yaşar* atasözünü, %46,67'si *Güvenme varlığa düşersin darlığa* atasözünü, %40'ı *Konuk kismetiyle gelir* atasözünü ve %33,33'ü *Hali hal olmayanın yolu yol olmaz* atasözünü doğru cevaplamıştır.

Orta Son sınıfındaki öğrencilerin büyük bir kısmı, %70,59'u, *Son pişmanlık fayda etmez* ve *At doyduğu yerde, er doğduğu yerde yaşar* atasözlerini, %47,06'sı *Konuk kismetiyle gelir* atasözünü, %23,53'ü *Güvenme varlığa düşersin darlığa* atasözünü, %17,65'i ise *Hali hal olmayanın yolu yol olmaz* atasözünü doğru cevaplamıştır.

Genel olarak bakıldığında, en çok doğru cevaplanan maddelerin *Son pişmanlık fayda etmez* ve *At doyduğu yerde, er doğduğu yerde yaşar* atasözleri olduğu görülmektedir.

Tablo 9

Yedinci Sorudaki Atasözlerinin Sınıflara Göre Bilinme Oranı

Yedinci Sorudaki Atasözleri	Orta 1 %	Orta 2 %	Orta 3 %	Orta Son %
Yalancının mumu yatsıya dek yanar.	62,5	50	81,25	58,82
Çekirge bir sıçrar iki sıçrar üçüncüsünde yakayı ele verir.	62,5	50	81,25	58,82
Bir elin nesi var, iki elin sesi var.	87,5	64,29	81,25	64,71
Yalnız taş, duvar olmaz.	87,5	64,29	81,25	64,71
Herkes gider Mersin'e, biz gideriz tersine.	50	28,57	33,33	17,65
Usta idim oldum çırak, bir de çırak su ister.	50	28,57	33,33	17,65

Yedinci soruda toplam altı atasözü verilmiş ve öğrencilerin aynı anlamda olan atasözlerini eşleştirmeleri istenmiştir. Eşleştirmenin şu şekilde olması beklenmekteydi:

- *Yalancının mumu yatsıya dek yanar* → *Çekirge bir sıçrar iki sıçrar üçüncüsünde yakayı ele verir*
- *Bir elin nesi var, iki elin sesi var* → *Yalnız taş, duvar olmaz.*

Geriye kalan son iki atasözü (*Herkes gider Mersin'e, biz gideriz tersine* ve *Usta idim oldum çırak, bir de çırak su ister*) aynı anlamı taşımamaktadır. Bu ikisinin eşleştirilmemesi beklenmekteydi.

Orta 1 sınıfında en çok bilinen atasözleri %87,5 oranıyla *Bir elin nesi var, iki elin sesi var* ve *Yalnız taş, duvar olmaz* atasözleridir. Öğrencilerin %62,5'i *Yalancının mumu yatsıya dek yanar* ve *Çekirge bir sıçrar iki sıçrar üçüncüsünde yakayı ele verir* atasözlerini bilirken, yalnızca %50'si *Herkes gider Mersin'e, biz gideriz tersine* ve *Usta idim oldum çırak, bir de çırak su ister* atasözleri arasındaki anlam farkını bilmektedir.

Orta 2 sınıfındaki öğrencilerin %64,29'u *Bir elin nesi var, iki elin sesi var* atasözünü, %50'si *Yalancının mumu yatsıya dek yanar* atasözünü doğru eşleştirebilmiş, %28,57'si ise *Herkes gider Mersin'e, biz gideriz tersine* ve *Usta idim oldum çırak, bir de çırak su ister* atasözleri arasındaki anlam farkını bilmiştir.

Orta 3 sınıfındaki öğrencilerin büyük bir kısmı, yani %81,25'i, *Yalancının mumu yatsıya dek yanar* ve *Bir elin nesi var, iki elin sesi var* atasözlerini doğru eşleştirebilmiştir. Öğrencilerin yalnızca %33,33'ü *Herkes gider Mersin'e, biz gideriz*

tersine ve Usta idim oldum çırak, bir de çırak su ister atasözleri arasındaki anlam farkını bilmiştir.

Orta Son sınıfındaki öğrencilerin %64,71'i *Bir elin nesi var, iki elin sesi var* atasözünü, %58,82'si *Yalancının mumu yatsıya dek yanar* atasözünü doğru eşleştirebilmiştir. Öğrencilerin yalnızca %17,65'i *Herkes gider Mersin'e, biz gideriz tersine ve Usta idim oldum çırak, bir de çırak su ister* atasözlerini bilmiştir.

Tablo 10

Sekizinci Sorudaki Atasözlerinin Sınıflara Göre Bilinme Oranı

Sekizinci Sorudaki Atasözleri	Orta 1 %	Orta 2 %	Orta 3 %	Orta Son %
Damdan düşen damdan düşenin halini bilir.	75	42,86	80	70,59
Yumuşak atın tekmesi sert olur.	93,75	50	93,33	88,24
Tilki erişemediği üzüm koruk der.	81,25	42,86	73,33	76,47
Eski pamuk bez olmaz, kalles düşman dost olmaz.	75	50	66,67	70,59

Sekizinci soruda öğrencilerden toplam dört atasözünü anlamlarıyla eşleştirmeleri istenmiştir.

Tablo 10'da görüldüğü gibi, öğrencilerin büyük bir kısmı sınıf fark etmeksizin atasözlerini doğru anlamlarıyla eşleştirmiştir.

Orta 1 sınıfındaki öğrencilerin tamamına yakın bir kısmı, yani %93,75'i, *Yumuşak atın tekmesi sert olur* atasözünü, %81,25'i *Tilki erişemediği üzüm koruk der* atasözünü, %75'i ise *Damdan düşen damdan düşenin halini bilir* ve *Eski pamuk bez olmaz, kalles düşman dost olmaz* atasözlerinin anlamını bilmektedir.

Orta 2 sınıfındaki öğrencilerin %50'si *Yumuşak atın tekmesi sert olur* ve *Eski pamuk bez olmaz, kalles düşman dost olmaz* atasözlerini, %42,86'sı ise *Damdan düşen damdan düşenin halini bilir* ve *Tilki erişemediği üzüm koruk der* atasözlerinin anlamlarını bilmektedir.

Orta 3 sınıfındaki öğrencilerin önemli bir kısmı, yani %93,33'ü *Yumuşak atın tekmesi sert olur* atasözünü, %80'i *Damdan düşen damdan düşenin halini bilir* atasözünü, %73,33'ü *Tilki erişemediği üzüm koruk der* atasözünü, %66,67'si ise *Eski pamuk bez olmaz, kalles düşman dost olmaz* atasözünü bilmiştir.

Orta Son sınıfındaki öğrencilerin %88,24'ü *Yumuşak atın tekmesi sert olur* atasözünü, %76,47'si *Tilki erişemediği üzüm koruk der* atasözünü, %70,59'u ise *Damdan düşen damdan düşenin halini bilir* ve *Eski pamuk bez olmaz, kalleş düşman dost olmaz* atasözlerini bilmektedir.

Tablo 11

Dokuzuncu Sorudaki Atasözlerinin Sınıflara Göre Bilinme Oranı

Dokuzuncu Sorudaki Atasözleri	Orta 1 %	Orta 2 %	Orta 3 %	Orta Son %
Bilmemek ayıp değil öğrenmemek ayıp.	75	21,43	80	76,47
Su uyur, düşman uyumaz.	50	7,14	80	58,82
Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez.	87,5	57,14	80	64,71
Azı beğenmeyen çoğu bulamaz.	81,25	42,86	73,33	58,82
Sinek küçüktür ama mide bulandırır.	93,75	50	80	76,47

Dokuzuncu soruda öğrencilerden, atasözlerinde karışık olarak verilmiş kelimeleri düzenli bir cümle olacak şekilde yazmaları istenmiştir. Ölçekte bulunan on sorudan en kolay soru türlerinden biri olduğu söylenebilir çünkü öğrenciden istenen yalnızca var olan atasözündeki kelimeleri düzenlemeleridir. Tablo 15'te görüldüğü gibi, bu sorudaki atasözlerinin bilinme oranı oldukça yüksektir. *Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez* atasözü ölçekte iki kez geçmektedir. Aynı atasözü ikinci sorunun ikinci bölümünde de yer almaktadır. Öğrencilerin bir kısmı soruları cevaplarırken bu durumu fark ederek yorum yaparken, büyük bir kısmının ise farkına varmadığı gözlemlenmiştir. Aynı atasözü iki soruda da farklı şekillerde ifade edildiği için bilinme oranı açısından da ayrı değerlendirilmesi uygun görülmüştür.

Orta 1 sınıfındaki öğrencilerin %93,75'i *Sinek küçüktür ama mide bulandırır* atasözünü, %87,5'i *Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez* atasözünü, %81,25'i *Azı beğenmeyen çoğu bulamaz* atasözünü, %75'i *Bilmemek ayıp değil öğrenmemek ayıp* atasözünü, %50'si ise *Su uyur, düşman uyumaz* atasözünü bilmiştir.

Orta 2 sınıfındaki öğrencilerin %57,14'ü *Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez* atasözünü, %50'si *Sinek küçüktür ama mide bulandırır* atasözünü, %42,86'sı *Azı*

beğenmeyen çoğu bulamaz atasözünü, %21,43'ü *Bilmemek ayıp değil öğrenmemek ayıp atasözünü*, %7,14'ü ise *Su uyur, düşman uyumaz atasözünü* bilmiştir.

Orta 3 sınıfındaki öğrencilerin %80'i *Bilmemek ayıp değil öğrenmemek ayıp; Su uyur, düşman uyumaz; Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez ve Sinek küçüktür ama mide bulandırır atasözlerini*, %73,33'ü ise *Azı beğenmeyen çoğu bulamaz atasözünü* bilmiştir.

Orta Son sınıfındaki öğrencilerin %76,47'si *Bilmemek ayıp değil öğrenmemek ayıp ve Sinek küçüktür ama mide bulandırır atasözlerini*, %64,71'i *Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez atasözünü*, %58,82'si ise *Su uyur, düşman uyumaz ve Azı beğenmeyen çoğu bulamaz atasözlerini* bilmiştir.

Tablo 12

Onuncu Sorudaki Atasözlerinin Sınıflara Göre Bilinme Oranı

Onuncu Sorudaki Atasözleri	Orta 1 %	Orta 2 %	Orta 3 %	Orta Son %
<i>El elden üstündür.</i>	18,75	0	0	11,76
<i>Gülme komşuna gelir başına.</i>	75	42,86	66,67	58,82
<i>Yorgan gitti, kavga bitti.</i>	25	14,29	26,67	23,53

Onuncu soruda toplam üç atasözü verilmiş ve öğrencilerden kısaca anlamlarını yazmaları istenmiştir.

Orta 1 sınıfındaki öğrencilerin %75'i *Gülme komşuna gelir başına atasözünün*, %25'i *Yorgan gitti, kavga bitti atasözünün* ve yalnızca %18,75'i *El elden üstündür atasözünün* anlamını doğru vermiştir.

Orta 2 sınıfındaki öğrencilerin hiçbiri *El elden üstündür atasözünün* anlamını verememiştir. Öğrencilerin %42,86'sı *Gülme komşuna gelir başına atasözünü* ve %14,29'u *Yorgan gitti, kavga bitti atasözünü* bilmiştir.

Orta 3 sınıfındaki öğrencilerin hiçbiri *El elden üstündür atasözünün* anlamını verememiştir. Öğrencilerin %66,67'si *Gülme komşuna gelir başına atasözünü*, %26,67'si *Yorgan gitti, kavga bitti atasözünü* bilmiştir.

Orta Son sınıfındaki öğrencilerin %58,82'si *Gülme komşuna gelir başına* atasözünü, %23,53'ü *Yorgan gitti, kavga bitti* atasözünü ve yalnızca %11,76'sı *El elden üstündür* atasözünü bilmıştır.

Atasözlerinin mecaz ve düz anlam olma değişkenine göre değerlendirilmesi. Bu bölümde ölçekte yer alan atasözlerinin mecaz ve düz anlam olma değişkenine göre bilinme oranı ortaokul düzeyinde ve sınıf bazında hesaplanmış, tablolar halinde sunulmuştur.

Ortaokul düzeyinde bilinen atasözleri sıralaması mecaz ve düz anlatımlı atasözleri olma değişkenine göre incelendiğinde, araştırmaya katılan 62 öğrencinin en çok bildiği atasözleri %96,77 oranla *Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır, Para parayı çeker, Yaş kesen baş keser ve Isıramayacağın eli öp demişler* atasözleridir. Bunlar sırasıyla mecaz (ilk ikisi), düz ve mecaz anlatımlıdır (son ikisi). Öğrencilerin %82,26'sı mecaz anlatımlı olan *Yumuşak atın tekmesi sert olur* atasözünü bilmıştır. Ortaokul düzeyinde en çok bilinen atasözleri sıralamasında %77,42 oranla mecaz anlatımlı olan *Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez* atasözü yer almaktadır. Aynı soruda yanıltıcı şık olarak verilen diğer üç atasözü de bilinmiş varsayıldığından dolayı *Yel kayadan ne alır* (düz-mecaz anlatımlı), *El kapısına alışmış hayvandan hayır gelmez* (düz anlatımlı), *At ayağı çabuk, ozan dili çevik olur* (mecaz anlatımlı) atasözleri de %77,42 bilinme oranına sahiptir. En çok bilinen atasözlerini %75,81 oranla *Bir elin nesi var, iki elin sesi var, Yalnız taş, duvar olmaz ve Sinek küçüktür ama mide bulandırır* atasözleri takip etmektedir. Bu atasözlerinin mecaz anlatımlı olmalarına rağmen en çok bilinen atasözleri arasında yer almaları da dikkat çekmektedir.

Ortaokul düzeyinde bilinen atasözlerinin %10 başarı oranını dahi yakalayamayan atasözleri %9,68 oranla *İsteyenin bir yüzü, vermeyenin iki yüzü karadır*, %8,06 oranla *El elden üstündür*, %4,84 oranla *Ölenle ölünmez* ve *Vakit nakittir*, %3,23 oranla *Aklın yolu birdir* atasözleridir. Bunlar sırasıyla düz anlatımlı, mecaz anlatımlı ve düz anlatımlıdır. Düz anlatımlı atasözlerinin bilinme oranının oldukça düşük olması ve aynı zamanda en çok bilinen atasözleri arasında birçok mecaz anlatımlı atasözünün bulunması, araştırmaya katılan öğrencilerin atasözlerini algılama düzeylerinin atasözlerinin mecaz veya düz anlatımlı olup olmama değişkeniyle doğrudan bağlantılı olmadığını düşündürmektedir. 62 öğrenci içinden hiçbirinin düz

anlatımlı olan bir atasözünü (*Yolcu yolunda gerek*) bilememiş olması da bu düşünceyi kuvvetlendirmektedir.

Aşağıdaki tablo, ortaokul düzeyinde bilinen mecaz ve düz anlatımlı atasözlerinin bilinme oranını göstermektedir.

Tablo 13

Ortaokul Düzeyinde Bilinen Meczaz ve Düz Anlatımlı Atasözlerinin Bilinme Oranı

Atasözü	Başarı Oranı %
Meczaz Anlatımlı (26)	52,48
Düz Anlatımlı (24)	38,84
Meczaz ve Düz Anlatımlı (4)	84,27

Tablo 13'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin bildikleri atasözlerinin %52,48'i mecaz anlatımlı⁶, %38,84'ü ise düz anlatımlıdır. Başarı oranı en yüksek olan kategori %84,27 oranla hem mecaz hem düz anlatım içeren atasözleridir. Ölçekte bulunan toplam 53 atasözünden yalnızca dördünün bu kategoriye girdiği düşünülürse, başarı oranının diğer iki kategoride olduğu gibi gerçeği çok yansıtmadığını düşünebiliriz.

Atasözlerinin mecaz ve düz anlatımlı olma durumuna göre bilinme oranı yalnızca ortaokul düzeyinde değil, sınıf dağılımına göre de incelenmiştir. Aşağıdaki tablo öğrencilerin mecaz ve düz anlatımlı atasözlerini bilme oranını sınıf dağılımına göre sunmaktadır.

⁶ Ölçekte toplam 53 atasözü bulunmakta, *Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez* atasözü iki farklı soruda geçmektedir. Aynı atasözünü bilme oranı soru türüne göre değişkenlik gösterdiğinden, mecaz anlatımlı atasözlerini bilme oranı hesaplamasında da aynı atasözünün bilinme oranı ortalaması alınmamış, iki ayrı başarı oranı hesaplanmıştır.

Tablo 14

Mecaz ve Düz Anlatımlı Atasözlerinin Sınıf Dağılımına Göre Bilinme Oranı

Atasözü	Orta 1 %	Orta 2 %	Orta 3 %	Orta Son %
Mecaz Anlatımlı (26)	65,63	33,52	62,82	46,61
Düz Anlatımlı (24)	45,57	24,40	48,33	36,03
Mecaz ve Düz Anlatımlı (4)	85,94	71,43	88,33	89,71

Tablo 14'te görüldüğü gibi, Orta 1 sınıfında mecaz anlatımlı atasözlerinin bilinme oranı %65,63, düz anlatımlı atasözlerinin bilinme oranı %45,57, mecaz ve düz anlatımlı atasözlerinin bilinme oranı ise %85,94'tür.

Orta 2 sınıfında mecaz anlatımlı atasözlerinin bilinme oranı %33,52, düz anlatımlı atasözlerinin bilinme oranı %24,40, mecaz ve düz anlatımlı atasözlerinin bilinme oranı ise %71,43'tür.

Orta 3 sınıfında mecaz anlatımlı atasözlerinin bilinme oranı %62,82, düz anlatımlı atasözlerinin bilinme oranı %48,33, mecaz ve düz anlatımlı atasözlerinin bilinme oranı ise %71,43'tür.

Orta Son sınıfında mecaz anlatımlı atasözlerinin bilinme oranı %46,61, düz anlatımlı atasözlerinin bilinme oranı %36,03, mecaz ve düz anlatımlı atasözlerinin bilinme oranı ise %89,71'dir.

Genel olarak bakıldığında, mecaz anlatımlı atasözlerinin en çok Orta 1 sınıfında bilindiği (%65,63), bu başarıyı Orta 3 sınıfının (%62,82) takip ettiği görülmektedir. Fransa'daki öğretim programlarına göre, mecaz anlam konusunun Orta 1 düzeyinde işlenmeye başlandığı göz önüne alınarak, öğrencilerin mecaz anlatımlı atasözlerini algılamada gösterdikleri başarı düzeyi dikkat çekmektedir. Ortaokul genelinde mecaz anlam konusunun en çok pekiştirilmesi öngörülen Orta Son sınıfı mecaz anlatımlı atasözlerini algılamada en yüksek başarı oranını göstermesi beklenirken yalnızca %46,61'lik bir başarı oranı kaydetmiştir. Düz anlatımlı atasözlerinin en çok Orta 3 sınıfında bilindiği (%48,33), bu başarıyı Orta 1 sınıfının (%45,57) takip ettiği görülmektedir.

Düz anlatımlı atasözlerinin zorluk düzeyi mecaz anlatımlı atasözlerinin zorluk düzeyinden çok daha az olduğu söylenebilmektedir. Bu durumda düz anlatımlı

atasözlerinin her sınıf düzeyinde daha yüksek bir başarı oranı kaydetmesi ve Orta Son sınıfında bu oranın diğer sınıflara göre çok daha yüksek olması beklenmektedir. Ancak Orta Son sınıfında düz anlatımlı atasözlerinin bilinme oranı yalnızca %36,03'tür.

Mecaz ve düz anlatımlı atasözlerinin bilinme oranı tüm sınıf düzeylerinde çok yüksek çıkmıştır ancak ölçek genelinde bu kategoriye dahil olan yalnızca dört tane atasözü olduğu göz önüne alınarak, bu kategorideki başarı oranlarının gerçeği çok yansıtmadığı söylenebilmektedir.

Öğrencilerin karşılaştıkları zorluklar. Araştırmamızın tanımlayıcı bulgular bölümünde atasözlerini algılama düzeyinin farklı kriterlere göre analizi yer almakta, bu analizi ortaokul genelinde ve sınıf düzeylerine göre atasözlerinin bilinme oranı ve atasözlerinin mecaz ve düz anlam olma değişkenine göre bilinme oranı kapsamaktadır. Aynı bölümde öğrencilerin karşılaştıkları dilsel zorluklara da yer verilmiştir. Öğrencilerin dilsel açıdan yaptıkları yanlışlar doğru kabul edilen maddeler ve yanlış maddeler olarak iki ayrı kategoride değerlendirilmiştir.

İlk olarak doğru kabul edilen maddelerin sınıflandırılması ve sınıf düzeylerine göre dağılımı ele alınmaktadır.

Toplam 62 öğrenciye uygulanan Atasözlerini Algılama Düzeyi Ölçeğindeki maddeler teker teker incelenmiş, maddelerin bir kısmında eksik anlatım veya yazım hatası olduğu tespit edilmiştir. Örneğin öğrenci *Damlaya damlaya göl olur* atasözü yerine "Aka aka göl olur" veya *Parayı veren düdüğü çalar* atasözü yerine "Parayı alan düdüğü çalar" şeklinde cevap vermişse, bu cevaplar doğru kabul edilmiştir. Ayrıca, öğrenciler bazı maddelerde Fransızca cevap vermiştir. Bu cevaplar da öğrencilerin atasözünü bildikleri kanaatine varıldığından doğru kabul edilmiştir.

Ölçekte doğru kabul edilen maddelerin sınıf düzeylerine göre ayrıntılı dağılımını incelemeden önce, söz konusu maddelerin ortaokul genelinde her bir sınıf düzeyinde ne sıklıkta tekrar ettiğini görmek faydalı olacaktır. Aşağıdaki tablo doğru kabul edilen maddelerin sıklıklarını (sayı olarak) ortaokul genelinde sunmaktadır.

Tablo 15

Doğru Kabul Edilen Maddelerin Ortaokul Genelindeki Dağılımları

Doğru Kabul Edilen Maddeler	Orta 1 (Sayı)	Orta 2 (Sayı)	Orta 3 (Sayı)	Orta Son (Sayı)
Eksik Anlam	0	2	0	3
Fransızca İfade Kullanımı	2	2	0	0
Mecaz Çerçevesinde Kalan Açıklamalar	3	0	0	0
Yanlış veya Eksik Öge Kullanımı	9	4	7	8

Ortaokul genelinde, ölçekte doğru kabul edilen maddeler toplam dört kategoride incelenmiştir. Bu kategoriler, eksik anlam içeren açıklamalar, mecaz çerçevesinde kalan açıklamalar, Fransızca ifade kullanımı ve yanlış veya eksik öge kullanımı şeklindedir.

Ölçekte doğru kabul edilen maddeler ortaokul genelinde incelendiğinde, Orta 1 düzeyinde toplam 16 öğrencinin ölçęi içinde iki Fransızca ifade kullanımına, üç mecaz çerçevesinde kalan açıklamaya ve dokuz yanlış veya eksik öge kullanımı içeren maddeye rastlanmıştır.

Orta 2 düzeyinde toplam 14 öğrencinin ölçęi içinde iki eksik anlam içeren açıklamaya, iki Fransızca ifade kullanımına, dört yanlış ve eksik öge kullanımı içeren maddeye rastlanmıştır.

Orta 3 düzeyinde yalnızca bir kategoride bulgulara rastlanmıştır: toplam 15 öğrencinin ölçęi içinde yedi yanlış veya eksik öge kullanımı tespit edilmiştir.

Orta Son düzeyinde toplam 17 öğrencinin ölçęi içinde üç eksik anlam içeren açıklamaya ve sekiz yanlış veya eksik öge kullanımı içeren maddeye rastlanmıştır.

Genel olarak bakıldığında, mecaz çerçevesinde kalan açıklamaların yalnızca Orta 1 düzeyinde tespit edildiği, diğer sınıflarda bu sorunla karşılaşılmadığı görülmektedir. Ortaokul genelinde tüm sınıflarda sıkça rastlanan yanlış veya eksik öge kullanımı araştırma grubumuzun yaş düzeyi fark etmeksizin karşılaştığı zorluklardan bir diğeridir.

Öğrencilerin atasözlerini algılamada yaşadıkları zorluklar aşağıdaki tablolarda sınıf düzeylerine göre verilmiştir. İncelenen sorular birinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, dokuzuncu ve onuncu olmak üzere açıklama ve yazıya dayalı sorulardır. Ölçekte yer

alan kapalı uçlu veya eşleştirmeye dayalı olan diğer sorular bu bölümde incelenmemiştir.

İncelenen soruların içeriği ekler bölümünde ayrıntılı bir şekilde belirtilmiş olup tabloların daha kolay anlaşılabilmesi için küçük bir hatırlatmanın faydalı olacağı düşünülmüştür. Birinci soru yanlış olarak verilmiş atasözlerinin doğrularını yazmaya yönelik, üçüncü soru açıklamalardan yola çıkarak doğru atasözünü bulmaya yönelik, dördüncü soru atasözlerini uygun kelimelerle tamamlamaya yönelik, beşinci soru görselden yola çıkarak doğru atasözünü yazmaya yönelik, dokuzuncu soru karışık olarak verilmiş atasözlerini düzenli bir şekilde yazmaya yönelik ve onuncu soru atasözlerini kısaca açıklamaya yönelik soru türleridir.

Tablo 16

Orta 1 Sınıfı Öğrencilerinin Ölçekte Doğru Kabul Edilen Maddelerin Değerlendirilmesi

Doğru Kabul Edilen Maddeler	Atasözü
Fransızca İfade Kullanımı	Ne rigole pas du malheur des autres, sinon la roue va tourner. Quand quelqu'un se fait gronder et si son copain rigole aussi ça va tomber sur sa tête
Mecaz Çerçevesinde Kalan Açıklamalar	Yani bir kavga olursa ve o konu yorgan olursa o yorgan gider, kavga biter. Sen de bir yetenek varsa annende de bir yetenek vardır Bir kavgayı çıkartırsan o kavga biter
Yanlış veya Eksik Öge Kullanımı	Aka aka göl olur Atın ölümü alpa olsun Beğenmeyen azı, çoğu bulamaz Korku ecele faydası yok Korkun ecele faydası yok Mide bulandırır ama sinek küçüktür Parayı alan düdüğü çalar Sinek mide bulandırır ama küçüktür Vakit, nakit gibi değerlidir

Orta 1 düzeyinde ölçeklerde doğru kabul edilen maddeler birinci, dördüncü, beşinci, dokuzuncu ve onuncu sorularda tespit edilmiştir.

Orta 1 düzeyinde, onuncu soruda *Gülme komşuna gelir başına* atasözü için açıklama yapmaları beklenen öğrencilerden ikisi, açıklama kısmına Fransızca cevap vermişlerdir. “*Ne rigole pas du malheur des autres, sinon la roue va tourner.*” açıklamasının anlamı “Başkalarının başına gelen kötü olaylarla dalga geçme, aksi taktirde aynı olay senin de başına gelir” şeklindedir. “*Quand quelqu'un se fait gronder*

et si son copain rigole aussi ça va tomber sur sa tête” açıklamasının anlamı ise “Arkadaşı azarlanırken dalga geçenin başına aynısı gelir” şeklindedir. İlkinde atasözünün ana fikri belirgin bir şekilde verilmişken, ikinci atasözünün açıklamasında öğrencinin bir örnekten yola çıkarak anlatmaya çalıştığını görmekteyiz.

Onuncu soruda *Yorgan gitti kavga bitti* atasözü için açıklama yapmaları beklenen öğrencilerden ikisinin açıklamalarında atasözünün ana fikrini anladıkları fakat mecaz çerçevesinden çıkamadıkları tespit edilmiştir. Bu öğrencilerden biri “Yani bir kavga olursa ve o konu yorgan olursa o yorgan gider, kavga biter” açıklamasını yapmıştır. Burada öğrencinin var olan bir tartışmayı bitirmek için tartışmaya sebep olan durumun ortadan kalkmasıyla tartışmanın biteceğini anladığı fakat tartışma konusunun yalnızca yorgan nesnesinden meydana gelebileceğini anladığı düşünülmektedir. Bu öğrencilerden diğeri ise “Bir kavgayı çıkartırsan o kavga biter” açıklamasını yapmıştır. Burada öğrencinin atasözündeki ana fikrin eksik bir şekilde algılandığı ve bu nedenle açıklamanın yetersiz olduğu düşünülmektedir. Ayrıca açıklamada bir anlatım bozukluğu söz konusudur.

Yine aynı soruda *El elden üstündür* atasözü için açıklama yapmaları beklenen öğrencilerden biri açıklamasında “Sen de bir yetenek varsa annende de bir yetenek vardır” ifadelerini kullanmıştır. Açıklamada öğrencinin kişinin kendinden her zaman daha iyi ve yetenekli birilerinin olabileceğini bildiği fakat - anne örneğini kullanarak - bunu mecazi anlamdan tam olarak soyutlaştırıp ifade edemediği görülmektedir. Ayrıca, öğrencinin -de ekinin bitişik yazılması gerekirken hatalı olarak ayrı yazdığı da dikkat çekmektedir.

Birinci soruda atasözlerinin doğrularını yazmaları beklenen öğrencilerden biri maddelerden birini “Atın ölümü alpa olsun” şeklinde cevap vermiştir. Öğrenci *ot* yerine *arpa* kelimesinin geleceğini bilmiş fakat kelimedeki yazım hatası yapmıştır.

Üçüncü soruda verilen açıklamaların hangi atasözlerine ait olduklarını bulmaları istenen öğrencilerden biri “Zaman, para gibi değerlidir” açıklamasına “Vakit, nakit gibi değerlidir” şeklinde cevap vermiştir. Öğrenci *Vakit nakittir* atasözünü yazamamıştır fakat doğru çıkarımda bulunup doğru atasözünü yazabildiği için cevabı doğru kabul edilmiştir.

Dördüncü soruda atasözlerini uygun kelimelerle tamamlamaları beklenen öğrencilerden biri “Korku ecele faydası yok”, bir diğeri ise “Korkun ecele faydası yok” şeklinde cevap vermiştir. Öğrenciler doğru kelimeyi bulmuş fakat kelimenin ekini doğru şekilde yazamamışlardır.

Beşinci soruda resimden yola çıkarak *Damlaya damlaya göl olur* atasözünü bulmaları istenen öğrencilerden biri soruya “Aka aka göl olur” şeklinde cevap vermiştir. Aynı soruda *Parayı veren düdüğü çalar* atasözü için “Parayı alan düdüğü çalar” cevabı verilmiştir. İki atasözünde de fiillerin karıştırıldığını görmekteyiz.

Dokuzuncu soruda karışık olarak verilen atasözlerini düzenli hâle getirmeleri beklenen öğrencilerden biri “Beğenmeyen azı, çoğu bulamaz”, bir diğeri “Mide bulandırır ama sinek küçüktür”, başka bir öğrenci de “Sinek mide bulandırır ama küçüktür” şeklinde cevap vermiştir. Atasözlerinin kalıp cümleler olduğu ve değiştirilemez olduğu bilinmektedir fakat araştırma grubumuzu oluşturan çocukların verdikleri cevapların farklı bir çerçevede değerlendirilmesi daha doğru olacaktır. Burada öğrencilerin söz konusu atasözlerindeki mantığı anladıkları fakat dilbilgisi yetersizliği sebebiyle cevabı tam olarak veremedikleri düşünülmektedir.

Tablo 17

Orta 2 Sınıfı Öğrencilerinin Ölçekte Kabul Edilen Maddelerin Değerlendirilmesi

Doğru Kabul Edilen Maddeler	Atasözü
Fransızca İfade Kullanımı	C'est avoir un karma Karma
Eksik Anlam	Nesne yüzünden kavga başlattı, gittiğinde kavga bitmiş olur
Yanlış veya Eksik Öge Kullanımı	Gülme yani sana da gelir Büyük balık küçük balığı yutuyor (x2) Büyük balık küçük balık yutuyor Damla göl olur Mide bulandırır ama sinek küçüktür

Orta 2 düzeyinde ölçeklerde doğru kabul edilen maddeler beşinci, dokuzuncu ve onuncu sorularda tespit edilmiştir.

Orta 2 düzeyinde iki öğrenci *Gülme komşuna gelir başına* atasözünü Fransızca dilinde açıklamıştır. Açıklamalar “C'est avoir un karma” ve “Karma” şeklinde yapılmıştır. Fransızcada *karma* kavramı “ettiğini bulma” deyimini ifade etmektedir. Bu

açıklamayla öğrencilerin atasözünün ana fikrini kavradıkları düşünülmüştür ve cevapları doğru sayılmıştır.

Orta 2 düzeyinde bir öğrenci *Yorgan gitti kavga bitti* atasözünü “Nesne yüzünden kavga başlattı, gittiğinde kavga bitmiş olur” şeklinde açıklamıştır. Bu açıklamada öğrencinin atasözünü kısmi olarak anladığı ve bu sebeple açıklamasının eksik kaldığı söylenebilir. Bir diğer öğrencinin aynı soruda yer alan *Gülme komşuna gelir başına* atasözünü “Gülme yani sana da gelir” şeklinde açıkladığı görülmektedir. Bu açıklamanın da eksik anlatımlı olduğu söylenebilir.

Orta 2 düzeyinde tespit edilen yanlış öge içeren atasözlerinden biri “Büyük balık küçük balığı yutuyor” şeklindedir. Bu yanlış aynı sınıf düzeyinde iki kere tekrarlanmıştır. Aynı atasözünde yapılan bir diğer yanlış ise “Büyük balık küçük balık yutuyor” şeklinde olmuştur. İlkinde fiil çekimi yanlışken, ikincisinde isim eki eksiktir.

Öğrencilerden biri *Damlaya damlaya göl olur* atasözü yerine “Damla göl olur” cevabını yazmıştır. Bu cevapta hem öge hem isim eki eksikliği olduğunu görmekteyiz.

Dokuzuncu soruda karışık olarak verilen atasözlerini düzenli hâle getirmeleri beklenen öğrencilerden biri *Sinek küçüktür ama mide bulandırır* atasözü için “Mide bulandırır ama sinek küçüktür” şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 18

Orta 3 Sınıfı Öğrencilerinin Ölçekte Kabul Edilen Maddelerin Değerlendirilmesi

Doğru Kabul Edilen Maddeler	Atasözü
Yanlış veya Eksik Öge Kullanımı	Atın ölümü arpa olsun
	Büyük balık küçük balığı yuttu
	Damlaya damlaya göl
	Düşman uyumaz su uyur
	Mide bulandırır ama sinek küçüktür
	Parayı kapan düdüğü çalar
	Söz gümüşse sükût altın

Orta 3 düzeyinde ölçeklerde doğru kabul edilen maddeler birinci, beşinci ve dokuzuncu sorularda tespit edilmiştir.

Orta 3 düzeyinde öğrencilerinin ölçekte kabul edilen maddelerin yanlış öge içerdiği-görülmektedir.

Orta 3 düzeyinde iki öğrenci birinci soruda bulunan maddeleri “Atın ölümü arpa olsun” ve “Söz gümüşse sükût altın” şeklinde cevaplamıştır. Bu cevaplarda isim eklerinin unutulduğu izlenmektedir.

Orta 3 düzeyinde üç öğrenci beşinci soruda bulunan maddeleri şu şekilde cevaplamıştır: “Büyük balık küçük balığı yuttu”, “Damlaya damlaya göl” ve “Parayı kapalı düdüğü çalar”. Bu cevaplarda fiiller yanlış ya da eksik çekimlenmekte ya da yanlış fiil kullanılmaktadır.

Orta 3 düzeyinde iki öğrenci dokuzuncu soruda bulunan maddeleri “Düşman uyumaz su uyur” ve “Mide bulandırır ama sinek küçüktür” şeklinde cevaplamıştır. Bu cevaplarda öğrencilerin atasözünü anlamı anlaşılacak şekilde bir cümle haline getirdiği fakat kalıp olarak doğru olmadığı görülmektedir.

Tablo 19

Orta Son Sınıfı Öğrencilerinin Ölçekte Kabul Edilen Maddelerin Değerlendirilmesi

Doğru Kabul Edilen Maddeler	Atasözü
Eksik Anlam	Kavgaya sebep olan kişi giderse kavga olmaz Sorun çözüldü, kavga bitti Sorun çözüldünce kavga da biter
Yanlış veya Eksik Öge Kullanımı	Beğenmeyen azı, çoğu bulamaz Büyük balık küçüğü yutar Büyük balık küçük balığı yutarmış Çoğu bulamaz azı beğenmeyen Damlaya damlaya su göl olur Düşman uyumaz, su uyur Kaz gelecek tavuk yerden esirgenmez Parayı alan düdüğü çalar

Orta Son düzeyinde ölçeklerde doğru kabul edilen maddeler beşinci, dokuzuncu ve onuncu sorularda tespit edilmiştir.

Orta Son düzeyinde üç öğrenci onuncu sorudaki *Yorgan gitti kavga bitti* atasözü için benzer açıklamalarda bulunmuşlardır. Açıklamalar “Kavgaya sebep olan kişi giderse kavga olmaz”, “Sorun çözüldü, kavga bitti” ve “Sorun çözüldünce kavga da biter” şeklindedir. Açıklamalarda atasözündeki ana fikrin kısmen anlaşıldığı fakat eksik anlatım olduğu görülmektedir.

Orta Son düzeyinde dört öğrenci beşinci soruda bulunan maddeleri “Büyük balık küçük balığı yutar”, “Büyük balık küçük balığı yutarmış”, “Damlaya damlaya su göl olur” ve “Parayı alan düdüğü çalar” şeklinde cevaplamışlardır. Öğrencilerin cevaplarına bakıldığında, atasözlerinde ya isim ekinin yanlış olduğu ya fiilin yanlış çekimlendiği veya yanlış fiil kullanıldığı ya da atasözünde olmayan bir kelime eklendiği tespit edilmiştir.

Orta Son düzeyinde dört öğrenci dokuzuncu soruda bulunan maddeleri “Beğenmeyen azı, çoğu bulamaz”, “Çoğu bulamaz azı beğenmeyen”, “Düşman uyumaz, su uyur” ve “Kaz gelecek tavuk yerden esirgenmez” şeklinde cevaplamışlardır. Öğrencilerin atasözlerindeki mantığı anladığı fakat cümle düzeninde yanlışlık yaptığı görülmektedir.

Tanımlayıcı bulgular bölümü ölçekteki yanlış maddelerin sınıf ve sorulara göre dağılımı ve sınıflandırılması ile noktalanmaktadır.

62 öğrenciye uygulanan Atasözlerini Algılama Düzeyi Ölçeğindeki maddeler tek tek incelenmiş, yanlış olan maddeler ayrıca değerlendirilmiştir. Araştırmamızın temel amacı Fransa’da yaşayan iki dilli Türk çocukların Türkçe atasözlerini algılama düzeylerini anlamak ve Türkçe kitap okuma sıklıkları, Türkçe dersi akademik başarıları ve evde konuşulan dil değişkenlerine göre incelemektir. Fakat, öğrencilerin cevaplarını yalnızca doğru veya yanlış olarak değerlendirmek başlangıçta sorduğumuz sorulara tam cevap vermeyecektir. Dolayısıyla, bu çocukların ölçekte yanlış cevapladıkları maddelere ayrıca odaklanmak konuya farklı bir perspektif kazandıracaktır.

Aşağıdaki tablolarda öğrencilerin yanlış cevapladıkları maddelerin sınıf ve sorulara göre dağılımı yer almaktadır. İncelenen sorular birinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, dokuzuncu ve onuncu olmak üzere açıklama ve yazıya dayalı sorulardır. Çoktan seçmeli, kapalı uçlu ve eşleştirmeye dayalı soruların (ikinci, altıncı, yedinci ve sekizinci sorular) yanlış cevapları bu bölümde incelenmemiştir.

Ölçekte Orta 1 öğrencilerinin yanlış cevapladıkları maddeler incelenmiş, aşağıdaki tablolarda soru dağılımına göre sunulmuştur.

Tablo 20

Orta 1 Sınıfı Öğrencilerinin Birinci Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Sorudaki Atasözü	Öğrencinin Cevabı
<i>Ağlarsa babam ağlar, gayrısı yalan ağlar.</i>	Ağlarsa ağlar, gayrısı yalan ağlar (x2) Babam ağlar, gayrısı yalan ağlar Bakarsan bağ olur bakmazsan dağ olur
<i>Kaya yerinde ağırdır.</i>	Kaya ağırdır (x3) Kaya havada ağırdır
<i>Atın ölümü ottan olsun.</i>	Atın ölümü Atın ölümü olsun (x2) Atın ölümü aydan olsun Ottun ölümü otan olsun
<i>Kaynayan tencere kapak tutmaz.</i>	Kaynayan tencere tutmaz Kapak tencereyi tutmaz
<i>Söz gümüşse sükül pırlantadır.</i>	Söz gümüşse elmas pırlantadır Söz gümüşse, cümle pırlantadır
<i>Aç panda oynamaz, boş kazan kaynamaz.</i>	Aç oynamaz boş kazan kaynamaz (x2) Boş panda oynamaz aç kazan kaynamaz

Tablo 21

Orta 1 Sınıfı Öğrencilerinin Üçüncü Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Soru	Doğru Cevap	Öğrencinin Cevabı
<i>İyi düşünen kişiler hep aynı sonuçta birleşirler</i>	Aklın yolu birdir.	İyi olan insanlar her zaman kazanırlar Herkes hak ettiğini alır
<i>Çalışan insan, zamanla yaptığı işte ustalaşır, daha verimli işler yapar</i>	İşleyen demir ışıldar.	Her koyun kendi bacağından asılır Ağaç yaş iken eğilir (x5)
<i>Bir yere gitmek ya da bir işe başlamak isteyen kişi, zaman yitirmemelidir</i>	Yolcu yolunda gerek.	Salam kafa salam vücutta bulunur Zamanı boşa harcamamalıyız
<i>İnsan, ölen yakını için çok üzülür; ancak üzülmünün de bir sınırı olmalıdır.</i>	Ölenle ölünmez.	Gelen gideni aratır (x5)
<i>Zaman para gibi değerlidir</i>	Vakit nakittir.	Son pişmanlık fayda etmez Zamanı geriye alamayız ama para her zaman kazanabiliriz El elden üstündür

Tablo 22

Orta 1 Sınıfı Öğrencilerinin Dördüncü Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Tamamlanması Gereken Atasözü	Öğrencinin Cevabı
<i>Çok okuyan değil, çok... bilir.</i>	şey Çalışan (x3) yaşan
<i>Huylu...huyundan vazgeçmez.</i>	çocuk ile huysuz insan
<i>Köylünün ağızı...değil ki büzesin.</i>	köylü Gölge (x3)
<i>Yazın gölge hoş, kışın...boş.</i>	böyle Ayı (x3)
<i>İsteyenin bir yüzü, ...iki yüzü karadır.</i>	İstememenin (x2) İstememen (x3) İstemeyenin (x4)
<i>Bekleyen...muradına ermiş. ...ecele faydası yoktur.</i>	(yanlış cevaplanmamıştır) işinin
<i>Nerde ölüm görürsen oradan kaç, nerde...görürsen orada kal.</i>	Hayat (x2) mutluluk bilgi

Tablo 23

Orta 1 Sınıfı Öğrencilerinin Beşinci Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Resimdeki Atasözü	Öğrencinin Cevabı
<i>Damlaya damlaya göl olur.</i>	Zaman para gibi değerlidir.
<i>Parayı veren düdüğü çalar</i>	Sinek küçüktür ama mide bulandırır (x2) Para parayı çeker
<i>Büyük balık küçük balığı yutar/yer.</i>	Nerde ölüm görürsen oradan kaç, nerde bilgi görürsen orda kal
<i>Sakla samanı gelir zamanı</i>	(yanlış cevaplanmamıştır)

Tablo 24

Orta 1 Sınıfı Öğrencilerinin Dokuzuncu Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Soruda Verilen Karışık Atasözü	Öğrencinin Cevabı
<i>Değil/ayıp/öğrenmemek/ayıp/bilmemek</i>	Öğrenmek ayıp değil bilmemek ayıp Öğrenmemek ayıp değil bilmemek ayıp (x2)
<i>Uyur/uyumaz/düşman/su</i>	Düşman uyur su uyumaz (x4) Su uyumaz düşman uyur (x2)
<i>Kaz/tavuk/esirgenmez/yerden/gelecek</i>	(yanlış cevaplanmamıştır)
<i>Beğenmeyen/çoğu/azı/bulamaz</i>	Çoğu beğenmeyen azı bulamaz
<i>Ama/mide/bulandırır/sinek/küçüktür</i>	(yanlış cevaplanmamıştır)

Tablo 25

Orta 1 Sınıfı Öğrencilerinin Onuncu Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Açıklanması Beklenen Atasözü	Öğrencinin Açıklaması
El elden üstündür	Büyüklerimize saygı göstermemiz lazım
Gülme komsuna gelir başına	Bu atasözü bir insan elde edenden üstündür (yanlış cevaplanmamıştır)
Yorgan gitti, kavga bitti.	Bu atasözünde bir insan gidince kavga biter.

Ölçekte Orta 2 öğrencilerinin yanlış cevapladıkları maddeler incelenmiş, aşağıdaki tablolarda soru dağılımına göre sunulmuştur.

Tablo 26

Orta 2 Sınıfı Öğrencilerinin Birinci Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Sorudaki Atasözü	Öğrencinin Cevabı
<i>Ağlarsa babam ağlar, gayrısı yalan ağlar.</i>	Kaynayan tencere kapak tutmaz. Ağlarsa yalan ağlar, gayrısı babam ağlar. Ağlarsa babam ağlar.
<i>Atin ölümü ottan olsun.</i>	İnsan ölümü ottan olsun İnek ölümü ottan olsun (x3)
<i>Söz gümüşse sükût pırlantadır.</i>	Sükût gümüşse, söz pırlantadır Söz gümüşse altın pırlantadır (x2) Söz gümüşse evlilik pırlantadır .

Tablo 27

Orta 2 Sınıfı Öğrencilerinin Üçüncü Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Soru (Atasözünün Açıklaması)	Doğru Cevap	Öğrencinin Cevabı
<i>Bir yere gitmek ya da bir işe başlamak isteyen kişi, zaman yitirmemelidir</i>	Yolcu yolunda gerek.	Hayır işleriniz ile acele edin. Sabreden derviş muradına ermiş.

Tablo 28

Orta 2 Sınıfı Öğrencilerinin Dördüncü Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Tamamlanması Gereken Atasözü	Öğrencinin Cevabı
<i>Çok okuyan değil, çok... bilir.</i>	çalışan şeyler dinleyen ki
<i>Köylünün ağızı...değil ki büzesin.</i>	dolu bölge Gölge (x3) göl
<i>Yazın gölge hoş, kışın...boş.</i>	Ağaçlar (x2) bölge İstemeyenin (x3) sonra
<i>İsteyenin bir yüzü,...iki yüzü karadır.</i>	Beyaz (x2) gitsen huzur doğum

Tablo 29

Orta 2 Sınıfı Öğrencilerinin Beşinci Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Resimdeki Atasözü	Öğrencinin Cevabı
<i>Damlaya damlaya göl olur.</i>	Damlaya damlaya gelir Damlaya damlaya bişey gelir
<i>Parayı veren düdüğü çalar</i>	Bekleyen derviş muradına ermiş Süse süse bişey olur?
<i>Büyük balık küçük balığı yutar/yer.</i>	Başından büyük işlere karışma

7 Buradaki “süse” kelimesinin Fransızcada *sucer* (yalamak) fiilinin yanlış kullanımı olduğu düşünülmektedir.

Küçük **şey** büyük **şeyden kaçır** (x2)

Sakla samanı gelir zamanı

Aça aça bişey olur

Tablo 30

Orta 2 Sınıfı Öğrencilerinin Dokuzuncu Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Soruda Verilen Karışık Atasözü	Öğrencinin Cevabı
<i>Değil/ayıp/öğrenmemek/ayıp/bilmemek</i>	Ayıp bilmemek değil ayıp bilmemek Ayıp öğrenmemek değil ayıp bilmemek Öğrenmemek ayıp değil bilmemek ayıp (x5)
<i>Uyur/uyumaz/düşman/su</i>	Düşman uyur su uyumaz (x5) Uyur düşman, su uyumaz (x2)
<i>Kaz/tavuk/esirgenmez/yerden/gelecek</i>	Tavuk yerden esirgenmez gelecek kaz (x2)
<i>Beğenmeyen/çoğu/azı/bulamaz</i>	Çoğu beğenmeyen azı bulamaz (x3) Az çoğu beğenmeyen bulamaz
<i>Ama/mide/bulandırır/sinek/küçüktür</i>	Mide küçüktür ama sinek bulandırır (x2)

Tablo 31

Orta 2 Sınıfı Öğrencilerinin Onuncu Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Açıklanması Beklenen Atasözü	Öğrencinin Açıklaması
<i>El elden üstündür</i>	Birbirimize yardım edersek her şeyi başarabiliriz Deux mains tout est possible (Birlikten kuvvet doğar)
<i>Yorgan gitti, kavga bitti.</i>	Plus d'énergie plus de baguarre (enerji bitince tartışma da biter)

Ölçekte Orta 3 öğrencilerinin yanlış cevapladıkları maddeler incelenmiş, aşağıdaki tablolarda soru dağılımına göre sunulmuştur.

Tablo 32

Orta 3 Sınıfı Öğrencilerinin Birinci Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Sorudaki Atasözü	Öğrencinin Cevabı
<i>Ağlarsa babam ağlar, gayrısı yalan ağlar.</i>	Ağlarsa babam ağlar, gayrısı anam ağlar (x3)
<i>Kaya yerinde ağırdır.</i>	Kaya yerinde sakindir Dağ yerinde ağırdır
<i>Kaynayan tencere kapak tutmaz.</i>	Kaynamayan tencere kabuk tutmaz

Tablo 33

Orta 3 Sınıfı Öğrencilerinin Üçüncü Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Soru	Doğru Cevap	Öğrencinin Cevabı
<i>İyi düşünen kişiler hep aynı sonuçta birleşirler</i>	Aklın yolu birdir.	Üzüm üzümüne baka baka kararır (x2)
<i>Zaman para gibi değerlidir</i>	Vakit nakittir.	Le temps c'est de l'argent (x2)

Tablo 34

Orta 3 Sınıfı Öğrencilerinin Dördüncü Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Tamamlanması Gereken Atasözü	Öğrencinin Cevabı
<i>Çok okuyan değil, çok... bilir.</i>	konuşan
<i>Köylünün ağzı...değil ki büzesin.</i>	Çalışan (x3)
<i>Yazın gölge hoş, kışın...boş.</i>	tencere
<i>İsteyenin bir yüzü,...iki yüzü karadır.</i>	çadır
<i>Bekleyen...muradına ermiş.</i>	çeyiz
<i>Nerde ölüm görürsen oradan kaç, nerde...görürsen orada kal.</i>	İstemeyenin (x9)
	istemeyin
	ermiş
	Hayat (x4)
	Yaşam (x5)
	bilgi

Tablo 35

Orta 3 Sınıfı Öğrencilerinin Beşinci Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Resimdeki Atasözü	Öğrencinin Cevabı
<i>Büyük balık küçük balığı yutar/yer.</i>	Kendinden büyük işlere karışma

Tablo 36

Orta 3 Sınıfı Öğrencilerinin Onuncu Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Açıklanması Beklenen Atasözü	Öğrencinin Açıklaması
<i>El elden üstündür</i>	İki el bir elden daha güçlüdür Güçlü bir insan halk tarafından güçsüz kişiden üstün değildir.

Ölçekte Orta Son öğrencilerinin yanlış cevapladıkları maddeler incelenmiş, aşağıdaki tablolarda soru dağılımına göre sunulmuştur.

Tablo 37

Orta Son Sınıfı Öğrencilerinin Birinci Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Sorudaki Atasözü	Öğrencinin Cevabı
<i>Ağlarsa babam ağlar, gayrısı yalan ağlar.</i>	Ağlarsa babam ağlar, kalanı yalan ağlar Ağlarsa babam ağlar, gerisi yalan ağlar gerisi yalan
<i>Kaya yerinde ağırdır.</i>	Kaya yerinde sağ olsun
<i>Aç panda oynamaz bos kazan kaynamaz.</i>	oynamaz

Tablo 38

Orta Son Sınıfı Öğrencilerinin Üçüncü Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Soru (Atasözünün Açıklaması)	Doğru Cevap	Öğrencinin Cevabı
<i>İyi düşünen kişiler hep aynı sonuçta birleşirler</i>	Aklın yolu birdir.	İyi düşün iyi olsun.
<i>Çalışan insan, zamanla yaptığı iste ustalaşır, daha verimli işler yapar</i>	İşleyen demir işildar.	Herkes ektiğini biçer.

Tablo 39

Orta Son Sınıfı Öğrencilerinin Dördüncü Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Tamamlanması Gereken Atasözü	Öğrencinin Cevabı
<i>Çok okuyan değil, çok... bilir.</i>	öğrenen Dinleyen (x3) Çalışan (x3)
<i>Huylu...huyundan vazgeçmez.</i>	eşek bos
<i>Köylünün ağızı...değil ki büzesin.</i>	küçük Çuval (x4) yollar
<i>Yazın gölge hoş, kışın...boş.</i>	yüreği Güneş (x2)
<i>İsteyenin bir yüzü,...iki yüzü karadır.</i>	İstemeyenin (x3) değil
<i>Nerde ölüm görürsen oradan kaç, nerde...görürsen orada kal.</i>	can Hayat (x3)

Tablo 40

Orta Son Sınıfı Öğrencilerinin Beşinci Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Resimdeki Atasözü	Öğrencinin Cevabı
<i>Parayı veren düdüğü çalar</i>	Parayı kapan düdüğü kapar
<i>Büyük balık küçük balığı yutar/yer.</i>	Büyük küçüğü yer
<i>Sakla samanı gelir zamanı</i>	Samanda iğne aramak (x2)

Tablo 41

Orta Son Sınıfı Öğrencilerinin Dokuzuncu Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Soruda Verilen Karışık Atasözü	Öğrencinin Cevabı
<i>Değil/ayıp/öğrenmemek/ayıp/bilmemek</i>	Öğrenmek ayıp değil bilmemek ayıp (x2) Öğrenmemek ayıp değil, bilmemek ayıp değil
<i>Uyur/uyumaz/düşman/su</i>	Düşman uyumaz su uyur Su uyumaz düşman uyur (x3) Düşman uyur su uyumaz
<i>Beğenmeyen/çoğu/azı/bulamaz</i>	Çoğu beğenmeyen azı bulamaz (x4)

Tablo 42

Orta Son Sınıfı Öğrencilerinin Onuncu Soruda Yanlış Cevapladıkları Maddelerin Dağılımı

Açıklanması Beklenen Atasözü	Öğrencinin Açıklaması
El elden üstündür	Her şeyin üstünde bir şey üstündür Zengin insan fakir insandan üstündür Bir kişiden bir şey ödünç alırsın ama bir kişi bir şey ödünç vermek üstündür.
Yorgan gitti, kavga bitti.	Nasreddin Hoca.

Yukarıdaki tablolarda görüldüğü gibi, öğrenciler ya soruyu anlamamış ya atasözünü bilmediği halde tahmin yürütmüş ya da soru mantığından yola çıkarak bir cevap önermiştir. Örneğin, resimlerden yola çıkarak atasözünü bulma sorusunda (beşinci soru), öğrencilerin atasözlerini bilmedikleri halde resimde gördüklerini cümle şeklinde aktarmaya çalışmışlardır: “Büyük küçüğü yer” veya “Damlaya damlaya bişey gelir” gibi cevaplarla karşılaşılmıştır.

Araştırma Problemlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde öğrencilerden toplanan Atasözlerini Algılama Düzeyi Ölçeği verileri öğrencilerin Türkçe kitap okuma sıklıkları, Türkçe dersi akademik başarıları ve ailedeki dil kullanımı değişkenlerine göre incelenmiştir. Bu üç değişken çalışmamızın alt problemlerini oluşturmaktadır.

Atasözlerini algılama düzeyi ölçek verilerinin Türkçe kitap okuma sıklığına göre incelenmesi. Araştırmaya katılan toplam 62 öğrencinin Atasözlerini Algılama Düzeyi Ölçeği öğrencilerinin Türkçe kitap okuma sıklıklarına göre incelenmiş, okuma kolaylığı sağlaması açısından bulgular ölçekte yer alan soru sıralamasına göre verilmiştir. Öncesinde, araştırma grubunun Türkçe kitap okuma sıklıkları tablo şeklinde sunulmuştur.

Aşağıdaki tabloda 62 öğrencinin Türkçe kitap okuma sıklıkları gösterilmektedir.

Tablo 43

Öğrencilerin Türkçe Kitap Okuma Sıklığı

Türkçe Kitap Okuma Sıklığı ⁸	Öğrenci Sayısı	%
Hiç	24	38,71
Üç Yılda Bir	1	1,61
İki Ayda Bir	1	1,61
Ayda Bir Kitap	21	33,87
Ayda İki Kitap	9	14,52
Haftada Bir Kitap	6	9,68

Tablo 43'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin %21'i ayda bir kitap, %9'u ayda iki kitap, yalnızca %6'sı haftada bir kitap okumaktadır. Ankette sunulan seçenekler dışında öğrencilerin belirttiği kitap okuma sıklıklarına göre, öğrencilerin %24'ü hiç kitap okumamaktadır. 62 öğrenciden biri üç yılda bir, biri ise iki ayda bir kitap okuduğunu belirtmiştir.

Aşağıdaki tablolarda öğrencilerin atasözlerini algılama düzeyleri Türkçe kitap okuma sıklıklarına göre incelenmiş, bulgular ölçekte yer alan soru sıralamasına göre verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin birinci sorudaki maddelere verdikleri doğru cevapların Türkçe kitap okuma sıklıklarına göre dağılımı Tablo 44'te verilmiştir.

Tablo 44

Birinci Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Türkçe Kitap Okuma Sıklığı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde		Dört Madde		Beş Madde		Altı Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç	4	26,67	3	20	3	20	3	20	1	6,67	1	6,67
Üç Yılda Bir	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

⁸ Öğrencilerin büyük bir kısmı Kitap Okuma Sıklığı sorusuna “Hiç” şeklinde cevap vermiştir. “Hiç”, “Üç Yılda Bir” ve “İki Ayda Bir” ölçekte sunulan seçenekler arasında olmamasına rağmen öğrencilerin verdiği cevaplardan yola çıkarak tabloya sonradan eklenmiştir.

İki Ayda Bir Ayda Bir Kitap Ayda İki Kitap Haftada Bir Kitap	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	100
	5	35,71	2	14,29	1	7,14	5	35,71	0	0	1	7,14	
	2	33,33	0	0	0	0	0	0	1	16,67	3	50	
	1	25	0	0	0	0	0	0	0	0	3	75	

Tablo 44'te görüldüğü gibi ayda bir kitap okuyan öğrencilerin %35,71'i bir maddeyi, %14,29'u iki maddeyi, %7,14'ü üç maddeyi, %35,71'i dört maddeyi ve yalnızca %7,14'ü altı maddeyi doğru cevaplamıştır. Ayda bir kitap okuyan öğrencilerden beş maddeyi doğru cevaplayan bulunmamaktadır.

Ayda iki kitap okuyan öğrencilerin %33,33'ü bir maddeyi, %16,67'si beş maddeyi, %50'si ise altı maddeyi doğru cevaplamıştır. Ayda iki kitap okuyan öğrencilerden iki, üç ve dört maddeyi doğru cevaplayan bulunmamaktadır.

Haftada bir kitap okuyan öğrencilerin %25'i bir maddeyi, %75'i ise altı maddeyi doğru cevaplamıştır. Haftada bir kitap okuyan öğrencilerden iki, üç, dört ve beş maddeyi doğru cevaplayan bulunmamaktadır.

Üç yılda bir kitap okuduğunu söyleyen öğrenci hiçbir maddeyi doğru cevaplayamazken iki ayda bir kitap okuyan öğrenci altı maddenin tamamını doğru cevaplamıştır.

Hiç kitap okumayan öğrencilerin %26,67'si bir maddeyi, %20'si iki maddeyi, %20'si üç maddeyi, %20'si dört maddeyi, %6,67'si beş maddeyi, %6,67'si ise altı maddeyi doğru cevaplamıştır.

Sorudaki tüm maddeleri doğru cevaplayan öğrenciler incelendiğinde en yüksek değer haftada bir kitap okuyan öğrenci grubuna aittir. Diğer maddeler incelendiğinde ayda bir kitap okuyan öğrencilerin de birçok maddede diğer kategorilere kıyasla yüksek oranda doğru cevaplar verdikleri görülmektedir. Her altı grup incelendiğinde, öğrencilerin en çok bir maddeye doğru cevap verdikleri dikkat çekmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ikinci sorudaki maddelere verdikleri cevapların Türkçe kitap okuma sıklıklarına göre dağılımı aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 45

İkinci Soruya Verilen Cevapların Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri (İlk Bölüm)

Türkçe Kitap Okuma Sıklığı	Doğru Cevaplayan		Yanlış Cevaplayan		Boş Bırakan	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç	23	95,83	0	0	1	4,17
Üç Yılda Bir	1	100	0	0	0	0
İki Ayda Bir	1	100	0	0	0	0
Ayda Bir Kitap	21	100	0	0	0	0
Ayda İki Kitap	9	100	0	0	0	0
Haftada Bir Kitap	5	83,33	1	16,67	0	0

Tablo 45'te görüldüğü gibi soruya, ayda bir ve ayda iki kitap okuyan öğrencilerin tamamı doğru cevap vermiştir.

Haftada bir kitap okuyan öğrencilerin %83,33'ü doğru, %16,67'si yanlış cevap vermiştir. Bu soruyu boş bırakan öğrenci bulunmamaktadır.

İki ayda bir kitap okuduğunu belirten öğrenci soruya doğru cevap vermiştir.

Üç yılda bir kitap okuduğunu belirten öğrenci de soruya doğru cevap vermiştir.

Hiç kitap okumadığını belirten öğrencilerin %95,83'ü soruya doğru cevap verirken, %4,17'si soruyu boş bırakmıştır. Bu soruyu yanlış cevaplayan öğrenci bulunmamaktadır.

Tablo 46

İkinci Soruya Verilen Cevapların Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri (İkinci Bölüm)

Türkçe Kitap Okuma Sıklığı	Doğru Cevaplayan		Yanlış Cevaplayan		Boş Bırakan	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç	18	75	3	12,5	3	12,5
Üç Yılda Bir	1	100	0	0	0	0
İki Ayda Bir	1	100	0	0	0	0
Ayda Bir Kitap	17	80,95	4	19,05	0	0
Ayda İki Kitap	6	66,67	3	33,33	0	0
Haftada Bir Kitap	5	83,33	1	16,67	0	0

İkinci sorunun ikinci bölümünde ayda bir kitap okuyan öğrencilerin %80,95'i soruya doğru, %19,05'i yanlış cevap vermiştir. Soruyu boş bırakan öğrenci bulunmamaktadır.

Ayda iki kitap okuyan öğrencilerin %66,67'si soruya doğru, %33,33'ü yanlış cevap vermiştir. Bu kategoride de soruyu boş bırakan öğrenci bulunmamaktadır.

Haftada bir kitap okuyan öğrencilerin %83,33'ü soruya doğru, %16,67'si yanlış cevap vermiştir. Soruyu boş bırakan öğrenci bulunmamaktadır.

İki ayda bir kitap okuduğunu belirten öğrenci soruya doğru cevap vermiştir.

Üç yılda bir kitap okuduğunu belirten öğrenci de soruya doğru cevap vermiştir.

Hiç kitap okumadığını belirten öğrencilerin %75'i soruya doğru, %12,5'i yanlış cevap vermiş, %12,5'i ise soruyu boş bırakmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin üçüncü sorudaki maddelere verdikleri cevapların Türkçe kitap okuma sıklıklarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 47

Üçüncü Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Türkçe Kitap Okuma Sıklığı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde		Dört Madde		Beş Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Üç Yılda Bir	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
İki Ayda Bir	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ayda Bir Kitap	2	50	2	50	0	0	0	0	0	0
Ayda İki Kitap	1	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Haftada Bir Kitap	1	100	0	0	0	0	0	0	0	0

Tablo 47’de görüldüğü gibi, ayda bir kitap okuyan öğrencilerin %50’si bir maddeyi, %50’si ise iki maddeyi doğru cevaplamıştır.

Ayda iki kitap okuduğunu belirten öğrenci bir maddeyi doğru cevaplamıştır.

Haftada bir kitap okuduğunu belirten öğrenci bir maddeyi doğru cevaplamıştır.

İki ayda bir ve üç yılda bir kitap okuduklarını bildiren iki öğrenci de sorudaki hiçbir maddeyi doğru cevaplayamamıştır.

Hiç kitap okumadığını bildiren öğrencilerde ise başarı oranı sıfırdır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin dördüncü sorudaki maddelere verdikleri cevapların Türkçe kitap okuma sıklıklarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 48

Dördüncü Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Türkçe Kitap Okuma Sıklığı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde		Dört Madde		Beş Madde		Altı Madde		Yedi Madde		Sekiz Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç	7	46,67	1	6,67	4	26,67	2	13,33	1	6,67	0	0	0	0	0	0
Üç Yılda Bir	0	0	0	0	0	0	0	0	1	100	0	0	0	0	0	0
İki Ayda Bir	0	0	0	0	0	0	1	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Ayda Bir Kitap	1	5,56	4	22,22	10	55,56	1	5,56	1	5,56	0	0	1	5,56	0	0
Ayda İki Kitap	1	14,29	1	14,29	1	14,29	0	0	2	28,57	0	0	2	28,57	0	0
Haftada Bir Kitap	1	20	0	0	0	0	1	20	0	0	0	0	3	60	0	0

Tablo 48'de görüldüğü gibi, ayda bir kitap okuyan öğrencilerin %5,56'si bir maddeyi, %22,22'si iki maddeyi, %55,56'si üç maddeyi, %5,56'si dört maddeyi, %5,56'si beş maddeyi, %5,56'si da yedi maddeyi doğru cevaplamıştır. Sorudaki altı ve sekiz maddeyi doğru cevaplayan öğrenci yoktur.

Ayda iki kitap okuyan öğrencilerin %14,29'u bir maddeyi, %14,29'u iki maddeyi, %14,29'u üç maddeyi, %28,57'si beş maddeyi, %28,57'si ise yedi maddeyi doğru cevaplamıştır. Sorudaki dört, altı ve sekiz maddeyi doğru cevaplayan öğrenci yoktur.

Haftada bir kitap okuyan öğrencilerin %20'si bir maddeyi, %20'si dört maddeyi, %60'ı ise yedi maddeyi doğru cevaplamıştır.

İki ayda bir kitap okuduğunu belirten öğrenci sorudaki dört maddeyi, üç yılda bir kitap okuduğunu belirten öğrenci ise sorudaki beş maddeyi doğru cevaplamıştır.

Hiç kitap okumadığını belirten öğrencilerin %46,67'si bir maddeyi, %6,67'si iki maddeyi, %26,67'si üç maddeyi, %13,33'ü dört maddeyi, %6,67'si beş maddeyi doğru cevaplamıştır. Sorudaki altı, yedi ve sekiz maddeyi doğru cevaplayan öğrenci yoktur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin hiçbiri dördüncü sorudaki tüm maddeleri doğru cevaplayamamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin beşinci sorudaki maddelere verdikleri cevapların Türkçe kitap okuma sıklıklarına göre dağılımı aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 49

Beşinci Sorunun İlk Bölümüne Verilen Cevapların Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Türkçe Kitap Okuma Sıklığı	Doğru Cevaplayan		Yanlış Cevaplayan		Boş Bırakan	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç	17	70,83	2	8,33	5	20,83
Üç Yılda Bir	1	100	0	0	0	0
İki Ayda Bir	1	100	0	0	0	0
Ayda Bir Kitap	15	71,43	1	4,76	5	23,81
Ayda İki Kitap	6	66,67	0	0	3	33,33
Haftada Bir Kitap	5	83,33	0	0	1	16,67

Tablo 49'da görüldüğü gibi, beşinci sorunun ilk bölümünde ayda bir kitap okuyan öğrencilerin %71,43'ü doğru, %4,76'si yanlış cevaplamış, %23,81'i de soruyu boş bırakmıştır.

Ayda iki kitap okuyan öğrencilerin %66,67'si doğru cevaplamış, %33,33'ü ise soruyu boş bırakmıştır. Soruyu yanlış cevaplayan öğrenci yoktur.

Haftada bir kitap okuyan öğrencilerin %83,33'ü doğru cevap vermiş, %16,67'si soruyu boş bırakmıştır.

İki ayda bir ve üç yılda bir kitap okuduğunu belirten öğrenciler soruyu doğru cevaplamışlardır.

Hiç kitap okumadığını belirten öğrencilerin %70,83'ü doğru, %8,33'ü yanlış cevap vermiş, %20,83'ü soruyu boş bırakmıştır.

Tablo 50

Beşinci Sorunun İkinci Bölümüne Verilen Cevapların Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Türkçe Kitap Okuma Sıklığı	Doğru Cevaplayan		Yanlış Cevaplayan		Boş Bırakan	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç	11	45,83	2	8,33	11	45,83
Üç Yılda Bir	0	0	0	0	1	100
İki Ayda Bir	1	100	0	0	0	0
Ayda Bir Kitap	12	57,14	3	14,29	6	28,57
Ayda İki Kitap	4	44,44	1	11,11	4	44,44
Haftada Bir Kitap	4	66,67	0	0	2	33,33

Beşinci sorunun ikinci bölümünde ayda bir kitap okuyan öğrencilerin %57,14'ü doğru, %14,29'u yanlış cevap vermiş, %28,57'si soruyu boş bırakmıştır.

Ayda iki kitap okuyan öğrencilerin %44,44'ü doğru, %11,11'i yanlış cevap vermiş, %44,44'ü de soruyu boş bırakmıştır.

Haftada bir kitap okuyan öğrencilerin %66,67'si doğru cevap vermiş, %33,33'ü soruyu boş bırakmıştır.

İki ayda bir kitap okuduğunu belirten öğrenci soruyu doğru cevaplarken, üç yılda bir kitap okuduğunu belirten öğrenci soruyu boş bırakmıştır.

Hiç kitap okumadığını belirten öğrencilerin %45,83'ü doğru, %8,33'ü yanlış cevap vermiş, %45,83'ü ise soruyu boş bırakmıştır.

Tablo 51

Beşinci Sorunun Üçüncü Bölümüne Verilen Cevapların Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Türkçe Kitap Okuma Sıklığı	Doğru Cevaplayan		Yanlış Cevaplayan		Boş Bırakan	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç	11	45,83	4	16,67	9	37,5
Üç Yılda Bir	1	100	0	0	0	0
İki Ayda Bir	1	100	0	0	0	0
Ayda Bir Kitap	14	66,67	2	9,52	5	23,81

Ayda İki Kitap	5	55,56	0	0	4	44,44
Haftada Bir Kitap	5	83,33	0	0	1	16,67

Tablo 51’de görüldüğü gibi, beşinci sorunun üçüncü bölümünde ayda bir kitap okuyan öğrencilerin %66,67’si doğru, %9,52’si yanlış cevap vermiş, %23,81’i soruyu boş bırakmıştır.

Ayda iki kitap okuyan öğrencilerin %55,56’si doğru cevap vermiş, %44,44’ü soruyu boş bırakmıştır.

Haftada bir kitap okuyan öğrencilerin %83,33’ü doğru cevap vermiş, %16,67’si soruyu boş bırakmıştır. Soruyu yanlış cevaplayan öğrenci yoktur.

İki ayda bir ve üç yılda bir kitap okuduğunu belirten öğrenciler soruyu doğru cevaplamıştır.

Hiç kitap okumadığını belirten öğrencilerin %45,83’ü doğru, %16,67’si yanlış cevap vermiş, %37,5’i ise soruyu boş bırakmıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, araştırmaya katılan 62 öğrenci arasında en çok kitap okuyan (haftada bir kitap) altı öğrenciden beşinin de soruya doğru cevap verdiği tespit edilmiştir.

Tablo 52

Beşinci Sorunun Dördüncü Bölümüne Verilen Cevapların Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Türkçe Kitap Okuma Sıklığı	Doğru Cevaplayan		Yanlış Cevaplayan		Boş Bırakan	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç	8	33,33	2	8,33	14	58,33
Üç Yılda Bir	0	0	0	0	1	100
İki Ayda Bir	1	100	0	0	0	0
Ayda Bir Kitap	12	57,14	2	9,52	7	33,33
Ayda İki Kitap	5	55,56	0	0	4	44,44
Haftada Bir Kitap	4	66,67	0	0	2	33,33

Beşinci sorunun dördüncü bölümünde ayda bir kitap okuyan öğrencilerin %57,14’ü doğru, %9,52’si yanlış cevap vermiş, %33,33’ü ise soruyu boş bırakmıştır.

Ayda iki kitap okuyan öğrencilerin %55,56'si doğru cevap vermiş, %44,44'ü ise soruyu boş bırakmıştır.

Haftada bir kitap okuyan öğrencilerin %66,67'si doğru cevap vermiş, %33,33'ü soruyu boş bırakmıştır. Soruyu yanlış cevaplayan öğrenci yoktur.

İki ayda bir kitap okuduğunu belirten öğrenci doğru cevap verirken, üç yılda bir kitap okuduğunu belirten öğrenci soruyu boş bırakmıştır.

Hiç kitap okumadığını belirten öğrencilerin %33,33'ü doğru, %8,33'ü yanlış cevap vermiş, %58,33'ü ise soruyu boş bırakmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin altıncı sorudaki maddelere verdikleri cevapların Türkçe kitap okuma sıklıklarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 53

Altıncı Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Türkçe Kitap Okuma Sıklığı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde		Dört Madde		Beş Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç	1	4,17	2	8,33	6	25	4	16,67	1	4,17
Üç Yılda Bir	1	100	0	0	0	0	0	0	0	0
İki Ayda Bir	0	0	0	0	0	0	1	100	0	0
Ayda Bir Kitap	2	9,52	4	19,05	5	23,81	3	14,29	1	4,76
Ayda İki Kitap	4	44,44	0	0	0	0	1	11,11	0	0
Haftada Bir Kitap	0	0	0	0	1	16,67	3	50	0	0

Altıncı soru Türkçe kitap okuma sıklığına göre incelendiğinde, ayda bir kitap okuyan öğrencilerin %9,52'si bir maddeyi, %19,05'i iki maddeyi, %23,81'i üç maddeyi, %14,29'u dört maddeyi ve yalnızca %4,76'sı beş maddeyi doğru cevaplamıştır.

Ayda iki kitap okuyan öğrencilerin %44,44'ü yalnızca bir maddeyi, %11,11'i ise dört maddeyi doğru cevaplamıştır. İki, üç ve beş maddeyi doğru cevaplayan öğrenci yoktur.

Haftada bir kitap okuyan öğrencilerin %16,67'si üç maddeyi, %50'si de dört maddeyi doğru cevaplamıştır. Bir, iki ve beş maddeyi doğru cevaplayan öğrenci yoktur.

İki ayda bir kitap okuduğunu belirten öğrenci dört maddeyi, üç yılda bir kitap okuduğunu belirten öğrenci ise yalnızca bir maddeyi doğru cevaplamıştır.

Hiç kitap okumadığını belirten öğrencilerin %4,17'si bir maddeyi, %8,33'u iki maddeyi, %25'i üç maddeyi, %16,67'si dört maddeyi ve yalnızca %4,17'si beş maddeyi doğru cevaplamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yedinci sorudaki maddelere verdikleri cevapların Türkçe kitap okuma sıklıklarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 54

Yedinci Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Türkçe Kitap Okuma Sıklığı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç	5	20,83	7	29,17	6	25
Üç Yılda Bir	0	0	1	100	0	0
İki Ayda Bir	0	0	0	0	1	100
Ayda Bir Kitap	5	23,81	10	47,62	3	14,29
Ayda İki Kitap	2	22,22	3	33,33	3	3,33
Haftada Bir Kitap	1	16,67	2	33,33	3	33,33

Yedinci soru Türkçe kitap okuma sıklığına göre incelendiğinde, ayda bir kitap okuyan öğrencilerin %23,81'i bir maddeyi, %47,62'si iki maddeyi, %14,29'u üç maddeyi doğru cevaplamıştır.

Ayda iki kitap okuyan öğrencilerin %22,22'si bir maddeyi, %33,33'ü iki maddeyi ve yalnızca %3,33'ü üç maddeyi doğru cevaplamıştır.

Haftada bir kitap okuyan öğrencilerin %16,67'si bir maddeyi, %33,33'ü iki maddeyi, %33,33'ü maddelerin tamamını doğru cevaplamıştır.

İki ayda bir kitap okuduğunu belirten öğrenci üç maddeyi de doğru cevaplarırken üç yılda bir kitap okuduğunu belirten öğrenci iki maddeyi doğru cevaplamıştır.

Hiç kitap okumadığını belirten öğrencilerin %20,83'ü bir maddeyi, %29,17'si iki maddeyi ve %25'i üç maddeyi doğru cevaplamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sekizinci sorudaki maddelere verdikleri cevapların Türkçe kitap okuma sıklıklarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 55

Sekizinci Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Türkçe Kitap Okuma Sıklığı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde		Dört Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç	1	4,17	6	25	0	0	10	41,67
Üç Yılda Bir	0	0	0	0	0	0	1	100
İki Ayda Bir	0	0	0	0	0	0	1	100
Ayda Bir Kitap	0	0	3	14,29	0	0	16	76,19
Ayda İki Kitap	2	22,22	0	0	0	0	6	66,67
Haftada Bir Kitap	0	0	2	33,33	0	0	4	66,67

Sekizinci soru Türkçe kitap okuma sıklığına göre incelendiğinde, ayda bir kitap okuyan öğrencilerin %14,29'u iki maddeyi, %76,19'u ise tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

Ayda iki kitap okuyan öğrencilerin %22,22'si bir maddeyi, %66,67'si tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

Haftada bir kitap okuyan öğrencilerin %33,33'ü iki maddeyi, %66,67'si ise tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

İki ayda bir ve üç yılda bir kitap okuduğunu belirten öğrenciler tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

Hiç kitap okumadığını belirten öğrencilerin %4,17'si bir maddeyi, %25'i iki maddeyi, %41,67'si ise tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin dokuzuncu sorudaki maddelere verdikleri cevapların Türkçe kitap okuma sıklıklarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 56

Dokuzuncu Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Türkçe Kitap Okuma Sıklığı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde		Dört Madde		Beş Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç	1	4,17	1	4,17	5	20,83	3	12,5	6	25
Üç Yılda Bir	0	0	0	0	1	100	0	0	0	0
İki Ayda Bir	0	0	0	0	0	0	0	0	1	100
Ayda Bir Kitap	1	4,76	0	0	6	28,57	4	19,05	10	47,62
Ayda İki Kitap	0	0	1	11,11	2	22,22	1	11,11	3	33,33
Haftada Bir Kitap	0	0	1	16,67	2	33,33	0	0	3	50

Dokuzuncu soru Türkçe kitap okuma sıklığına göre incelendiğinde, ayda bir kitap okuyan öğrencilerin %4,76'sı bir maddeyi, %28,57'si üç maddeyi, %19,05'i dört maddeyi, %47,62'si tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

Ayda iki kitap okuyan öğrencilerin %11,11'i iki maddeyi, %22,22'si üç maddeyi, %11,11'i dört maddeyi, %33,33'ü ise tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

Haftada bir kitap okuyan öğrencilerin %16,67'si iki maddeyi, %33,33'ü üç maddeyi, %50'si ise tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

İki ayda bir kitap okuduğunu belirten öğrenci tüm maddeleri doğru cevaplarken, üç yılda bir kitap okuduğunu belirten öğrenci yalnızca üç maddeyi doğru cevaplamıştır.

Hiç kitap okumadığını belirten öğrencilerin %4,17'si bir maddeyi, %4,17'si iki maddeyi, %20,83'ü üç maddeyi, %12,5'i dört maddeyi, %25'i ise tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin onuncu sorudaki maddelere verdikleri cevapların Türkçe kitap okuma sıklıklarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 57

Onuncu Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Türkçe Kitap Okuma Sıklığına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Türkçe Kitap Okuma Sıklığı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç	9	37,5	2	8,33	0	0
Üç Yılda Bir	1	100	0	0	0	0
İki Ayda Bir	1	100	0	0	0	0
Ayda Bir Kitap	9	42,86	5	23,81	2	9,52
Ayda İki Kitap	3	33,33	1	11,11	1	11,11
Haftada Bir Kitap	1	16,67	1	16,67	2	33,33

Onuncu soru Türkçe kitap okuma sıklığına göre incelendiğinde, ayda bir kitap okuyan öğrencilerin %42,86'sı bir maddeyi, %23,81'i iki maddeyi, yalnızca %9,52'si tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

Ayda iki kitap okuyan öğrencilerin %33,33'ü bir maddeyi, %11,11'i iki maddeyi, %11,11'i ise tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

Haftada bir kitap okuyan öğrencilerin %16,67'si bir maddeyi, %16,67'si iki maddeyi, %33,33'ü ise tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

İki ayda bir ve üç yılda bir kitap okuduğunu belirten öğrenciler yalnızca bir maddeyi doğru cevaplamışlardır.

Hiç kitap okumayan öğrencilerin %37,5'i bir maddeyi, %8,33'ü iki maddeyi doğru cevaplamıştır. Tüm maddeleri doğru cevaplayan öğrenci yoktur.

Atasözlerini algılama düzeyi ölçek verilerinin Türkçe dersi akademik başarıya göre incelenmesi. Araştırmaya katılan toplam 62 öğrencinin Atasözlerini Algılama Düzeyi Ölçeği öğrencilerin Türkçe dersi akademik başarılarına göre incelenmiş, okuma kolaylığı sağlaması açısından bulgular ölçekte yer alan soru sıralamasına göre verilmiştir. Öncesinde, araştırma grubunun Türkçe dersi akademik başarı düzeyleri tablo şeklinde sunulmuştur.

Aşağıdaki tablo araştırmaya katılan toplam 62 öğrencinin Türkçe dersi akademik başarı düzeylerini göstermektedir.

Tablo 58

Öğrencilerin Akademik Başarı Dağılımı

Akademik Başarı	Öğrenci Sayısı	%
10-13 (Orta)	11	17,74
14-16 (İyi)	29	46,77
17-20 (Pekiyi)	19	30,65

Fransa'nın eğitim sisteminde notlar 20 üzerinden hesaplanmaktadır. Yirmi üzerinden 0-5 aralığındaki notlar *çok yetersiz*, 6-9 aralığındaki notlar *yetersiz*, 10-13 aralığındaki notlar *orta*, 14-16 aralığındaki notlar *iyi*, 17-20 aralığındaki notlar ise *pekiyi* olarak değerlendirilmektedir.

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin akademik başarıları ya orta ya iyi ya da pekiyi düzeyindedir. Akademik başarısı orta derecenin altında olan öğrenci bulunmamaktadır.

Öğrencilerin %30,65'nin pekiyi, %29'unun iyi, %11'nin ise orta seviyede olduğunu görmekteyiz. Araştırmaya katılan toplam 62 öğrenciden üçü Türkçe dersine katılmadığından akademik başarı tablosuna dahil edilememiştir. Bu üç öğrenci, Türkçe dersi akademik başarı değişkeninden bağımsız olarak değerlendirilecektir. Söz konusu öğrenciler A-6, B-7 ve C-79 olarak kodlanmıştır.

Araştırmanın Fransız Millî Eğitim Bakanlığına bağlı özel bir okulda yapıldığı ve öğrencilerin okul başvurularının yazılı ve sözlü olmak üzere farklı alanlardan sınava tabi tutularak kabul edildiği göz önünde bulundurulduğunda, okul genelinde öğrencilerin akademik başarılarının bölgedeki diğer okullara kıyasla yüksek olduğu,

9 A-6 öğrencisi altıncı sınıf (Orta 1), B-7 ve C-7 öğrencileri yedinci sınıf (Orta 2) öğrencileridir.

araştırmaya katılan öğrenciler arasından ise Türkçe akademik notu zayıf veya geçer not derecesinde bulunmamasının anlaşılabilir olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin birinci sorudaki maddelere verdikleri cevapların Türkçe dersi akademik başarılarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 59

Birinci Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Akademik Başarı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde		Dört Madde		Beş Madde		Altı Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
10-13 (Orta)	1	9,09	0	0	1	9,09	0	0	0	0	1	9,09
14-16 (İyi)	7	24,14	2	6,90	3	10,34	3	10,34	2	6,90	3	10,34
17-20 (Pekiyi)	4	21,05	3	15,79	0	0	4	21,05	0	0	4	21,05

Tablo 59'da görüldüğü gibi orta not alan öğrencilerin %9,09'u yalnızca bir maddeyi, %9,09'u üç maddeyi, %9,09'u ise altı maddeyi doğru cevaplamıştır. Türkçe dersi notu 10-13 arasında olan öğrenciler arasında dört ve beş maddeyi doğru cevaplayan öğrenci bulunmamaktadır.

İyi derecede not alan öğrencilerin %24,14'ü bir maddeyi, %6,90'i iki maddeyi, %10,34'ü üç maddeyi, %10,34'ü dört maddeyi, %6,90'i beş maddeyi, %10,34'ü ise altı maddeyi, yani sorunun tamamını doğru cevaplamıştır.

Pekiyi derecesinde not alan öğrencilerden bu sorudaki üç ve beş maddeyi doğru cevaplayan yoktur. Öğrencilerin %21,05'i bir maddeyi, %15,79'u iki maddeyi, %21,05'i dört maddeyi, %21,05'i ise altı maddeyi doğru cevaplamıştır.

Oranlara bakıldığında Türkçe dersi notu 17-20 arasında olan ve pekiyi derecesinde not alan öğrencilerin sorulara daha fazla doğru cevap verdiği görülmektedir.

Araştırmaya katılan toplam 62 öğrenciden üçü Türkçe dersine katılmamakta, dolayısıyla akademik başarı kategorisine girmemektedirler. Bu öğrenciler A-6, B-7 ve

C-7 olarak kodlanmıştır ve birinci sorudaki başarı oranları şu şekildedir: A-6 kodlu öğrenci altı maddeyi, yani sorunun tamamını doğru cevaplamış, B-7 kodlu öğrenci dört maddeyi doğru cevaplamış, C-7 kodlu öğrencinin ise doğru cevabı bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ikinci sorudaki maddelere verdikleri cevapların Türkçe dersi akademik başarılarına göre dağılımı aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 60

İkinci Soruya Verilen Cevapların Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri (İlk Bölüm)

Akademik Başarı	Doğru Cevaplayan		Yanlış Cevaplayan		Boş Bırakan	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
10-13 (Orta)	10	90,91	1	9,09	0	0
14-16 (İyi)	28	96,55	0	0	1	3,45
17-20 (Pekiyi)	19	100	0	0	0	0

Tablo 60'da görüldüğü gibi, ikinci sorunun ilk bölümünü Türkçe dersi akademik notu orta düzeyde olan öğrencilerin %90,91'i doğru, %9,09'u ise yanlış cevaplamıştır. Bu soruyu boş bırakan öğrenci bulunmamaktadır.

Soruya, iyi derecede not alan öğrencilerin %96,55'i doğru cevap vermiş, %3,45'i bu soruyu boş bırakmıştır. Bu soruyu yanlış cevaplayan öğrenci bulunmamaktadır.

Soruya pekiyi derecede not alan öğrencilerin tamamı doğru cevap vermiştir.

Tablo 61

İkinci Soruya Verilen Cevapların Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri (İkinci Bölüm)

Akademik Başarı	Doğru Cevaplayan		Yanlış Cevaplayan		Boş Bırakan	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
10-13 (Orta)	7	63,64	4	36,36	0	0
14-16 (İyi)	22	75,86	5	17,24	2	6,90

17-20 (Pekiyi)	16	84,21	2	10,53	1	5,26
-------------------	----	-------	---	-------	---	------

İkinci sorunun ikinci bölümünde orta derecede not alan öğrencilerin %63,64'ü doğru, %36,36'si yanlış cevap vermiştir. Bu soruyu boş bırakan öğrenci bulunmamaktadır.

Soruya, iyi derecede not alan öğrencilerin %75,86'si doğru %17,24'ü yanlış cevap vermiş, %6,90'i ise bu soruyu boş bırakmıştır.

Soruya, pekiyi derecede not alan öğrencilerin %84',21'i doğru, %10,53'ü yanlış cevap vermiş, %5,26'si ise soruyu boş bırakmıştır.

Araştırmaya katılan 62 öğrenciden üçü Türkçe dersine katılmaması sebebiyle akademik başarıya göre dağılım kategorisinde yer almamaktadır. A-6, B-7 ve C-7 kodlu öğrencilerin ikinci sorudaki başarı değerlendirilmesi şu şekildedir: Üç öğrenci de ikinci sorunun her iki bölümündeki maddeyi de doğru cevaplamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin üçüncü sorudaki maddelere verdikleri cevapların Türkçe dersi akademik başarılarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 62

Üçüncü Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayıları ve Yüzdelerinin Akademik Başarıya Göre Dağılımı

Akademik Başarı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde		Dört Madde		Beş Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
10-13 (Orta)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14-16 (İyi)	1	3,45	1	3,45	0	0	0	0	0	0
17-20 (Pekiyi)	3	15,79	1	5,26	0	0	0	0	0	0

Tablo 62'de görüldüğü gibi, orta not alan öğrencilerin hiçbiri sorudaki maddelere doğru cevap verememiştir.

İyi derecede not alan öğrencilerin %3,45'i bir maddeyi, %3,45'i iki maddeyi doğru cevaplamıştır. Sorudaki maddelerin tümüne doğru cevap veren öğrenci bulunmamaktadır.

Pekiyi derecede not alan öğrencilerin %15,79'u bir maddeyi, %5,26'si iki maddeyi doğru cevaplamıştır. Üç, dört ve beş maddeyi doğru cevaplayan öğrenci bulunmamaktadır.

Türkçe dersine katılmayan öğrenciler de (A-6, B-7 ve C-7) soruyu doğru cevaplayamamışlardır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin dördüncü sorudaki maddelere verdikleri cevapların Türkçe dersi akademik başarılarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 63
Dördüncü Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayıları ve Yüzdelerinin Akademik Başarıya Göre Dağılımı

Akademik Başarı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde		Dört Madde		Beş Madde		Altı Madde		Yedi Madde		Sekiz Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
10-13 (Orta)	2	18,18	1	9,09	1	9,09	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14-16 (İyi)	6	20,69	4	13,79	7	24,14	2	6,90	3	10,34	0	0	1	3,45	0	0
17-20 (Pekiyi)	1	5,26	1	5,26	6	31,58	3	15,79	2	10,53	0	0	4	21,05	0	0

Tablo 63'te görüldüğü gibi, orta derecede not alan öğrencilerin %18,18'i bir maddeyi, %9,09'u iki maddeyi, %9,09'u üç maddeyi doğru cevaplamıştır. Sorudaki maddelerin dört, beş, altı, yedi ve tümüne doğru cevap veren öğrenci yoktur.

İyi derecede not alan öğrencilerin %20,69'u bir maddeyi, %13,79'u iki maddeyi, %24,14'ü üç maddeyi, %6,90'i dört maddeyi, %10,34'ü beş maddeyi, %3,45'i ise yedi

maddeyi doğru cevaplamıştır. Sorudaki altı ve sekiz maddeyi doğru cevaplayan öğrenci yoktur.

Pekiyi derecesinde not alan öğrencilerin %5,26'si bir maddeyi, %5,26'si iki maddeyi, %31,58'i üç maddeyi, %15,79'u dört maddeyi, %10,53'ü beş maddeyi, %21,05'i yedi maddeyi doğru cevaplamıştır. Sorudaki altı ve sekiz maddeyi doğru cevaplayan öğrenci yoktur.

Türkçe dersini takip etmeyen A-6 kodlu öğrenci yedi maddeyi, B-7 üç maddeyi, C-7 ise bir maddeyi doğru cevaplamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin beşinci sorudaki maddelere verdikleri cevapların Türkçe dersi akademik başarılarına göre dağılımı aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 64

Beşinci Sorunun İlk Bölümüne Verilen Cevapların Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Akademik Başarı	Doğru Cevaplayan		Yanlış Cevaplayan		Boş Bırakan	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
10-13 (Orta)	4	36,36	0	0	7	63,63
14-16 (İyi)	21	72,41	2	6,90	6	20,69
17-20 (Pekiyi)	18	94,74	0	0	1	5,26

Tablo 64'te görüldüğü gibi, akademik başarı ortalaması orta düzeyde olan öğrencilerin %36,36'si doğru cevaplamış, %63,63'ü soruyu boş bırakmıştır.

Akademik başarı ortalaması iyi düzeyde olan öğrencilerin %72,41'i doğru, %6,90'i yanlış cevaplamış, %20,69'u soruyu boş bırakmıştır.

Akademik başarı ortalaması pekiyi olan öğrencilerin %94,74'ü doğru cevaplamış, %5,26'si soruyu boş bırakmıştır. Bu kategoride yanlış cevap veren öğrenci bulunmamaktadır.

Beşinci sorunun ikinci bölümüne verilen cevapların Türkçe dersi akademik başarıya göre dağılımı ve yüzdeleri Tablo 67'de verilmiştir.

Tablo 65

Beşinci Sorunun İkinci Bölümüne Verilen Cevapların Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Akademik Başarı	Doğru Cevaplayan		Yanlış Cevaplayan		Boş Bırakan	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
10-13 (Orta)	2	18,18	0	0	9	81,81
14-16 (İyi)	13	44,83	5	17,24	11	37,93
17-20 (Pekiyi)	16	84,21	0	0	3	15,79

Beşinci sorunun ikinci bölümünde, akademik başarı ortalaması orta seviyede olan öğrencilerin %18,18'i doğru cevap vermiş, %81,81'i soruyu boş bırakmıştır. Bu soruya yanlış cevap veren öğrenci yoktur.

Akademik başarı ortalaması iyi seviyede olan öğrencilerin %44,83'ü doğru, %17,24'ü yanlış cevap vermiş, %37,93'ü soruyu boş bırakmıştır.

Akademik başarı ortalaması pekiyi olan öğrencilerin %84,21'i doğru cevap vermiş, %15,79'u soruyu boş bırakmıştır.

Beşinci sorunun ikinci bölümünde en fazla doğru cevap veren grubun %84,21 oranıyla Türkçe akademik başarı ortalaması pekiyi olan öğrencilerin olduğu görülmektedir.

Tablo 66

Beşinci Sorunun Üçüncü Bölümüne Verilen Cevapların Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Akademik Başarı	Doğru Cevaplayan		Yanlış Cevaplayan		Boş Bırakan	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
10-13 (Orta)	2	18,18	0	0	9	81,81
14-16 (İyi)	19	65,52	3	10,34	7	24,14
17-20 (Pekiyi)	15	78,95	1	5,26	3	15,79

Beşinci sorunun üçüncü bölümünde akademik başarı ortalaması orta seviyede olan öğrencilerin %18,18'i doğru cevap vermiş, %81,81'i soruyu boş bırakmıştır.

Akademik ortalaması iyi seviyede olan öğrencilerin %65,52'si doğru, %10,34'ü yanlış cevap vermiş, %24,14'ü ise soruyu boş bırakmıştır.

Akademik ortalaması pekiyi derecede olan öğrencilerin %78,95'i doğru, %5,26'si yanlış cevap vermiş, %15,79'u da soruyu boş bırakmıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, bu sorunun başarı oranı akademik ortalaması iyi ve pekiyi seviyede olan öğrencilerde daha yüksek olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 67

Beşinci Sorunun Dördüncü Bölümüne Verilen Cevapların Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Akademik Başarı	Doğru Cevaplayan		Yanlış Cevaplayan		Boş Bırakan	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
10-13 (Orta)	1	9,09	0	0	10	90,91
14-16 (İyi)	15	51,72	3	10,34	11	37,93
17-20 (Pekiyi)	13	68,42	2	10,53	4	21,05

Beşinci sorunun dördüncü bölümünde, akademik başarı ortalaması orta seviyede olan öğrencilerin %9,09'u doğru cevaplamış, %90,91'i soruyu boş bırakmıştır.

Akademik ortalaması iyi seviyede olan öğrencilerin %51,72'si doğru, %10,34'ü yanlış cevap vermiş, %37,93'ü de soruyu boş bırakmıştır.

Akademik ortalaması pekiyi seviyede olan öğrencilerin %68,42'si doğru, %10,53'ü yanlış cevap vermiş, %21,05'i ise soruyu boş bırakmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin altıncı sorudaki maddelere verdikleri cevapların Türkçe dersi akademik başarılarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 68

Altıncı Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Sorudaki Madde Sayısı	Sayı ve Oran	10-13 (Orta)	14-16 (İyi)	17-20 (Pekiyi)
Bir Madde	Sayı	3	3	2
	%	27,27	10,34	10,53
İki Madde	Sayı	0	4	1
	%	0	13,79	5,26
Üç Madde	Sayı	1	6	5
	%	9,09	20,69	26,32
Dört Madde	Sayı	1	3	8
	%	9,09	10,34	42,11
Beş Madde	Sayı	1	1	0
	%	9,09	3,45	0

Altıncı soru Türkçe dersi akademik başarı dağılımına göre incelendiğinde, orta seviyede olan öğrencilerin %27,27'si bir maddeyi, %9,09'u üç maddeyi, %9,09'u dört maddeyi ve yalnızca %9,09'u beş maddeyi yani sorudaki tüm maddeleri doğru cevaplamıştır. İki maddeyi doğru cevaplayan öğrenci yoktur.

Akademik başarı ortalaması iyi seviyede olan öğrencilerin %10,34'ü bir maddeyi, %13,79'u iki maddeyi, %20,69'u üç maddeyi, %10,34'ü dört maddeyi ve yalnızca %3,45'i beş maddeyi doğru cevaplamıştır.

Akademik başarı ortalaması pekiyi seviyede olan öğrencilerin %10,53'ü bir maddeyi, %5,26'si iki maddeyi, %26,32'si üç maddeyi, %42,11'i dört maddeyi doğru cevaplamıştır. Bu sınıfta tüm maddeleri doğru cevaplayan öğrenci yoktur.

Türkçe dersini takip etmeyen öğrencilerin altıncı sorudaki başarı oranı şu şekildedir: A-6 ve B-7 kodlu öğrenciler soruyu boş bırakmıştır, C-7 kodlu öğrenci ise iki maddeyi doğru cevaplamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yedinci sorudaki maddelere verdikleri cevapların Türkçe dersi akademik başarılarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 69

Yedinci Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Akademik Başarı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
10-13 (Orta)	2	18,18	5	45,45	2	18,18
14-16 (İyi)	9	31,03	8	27,59	6	20,69
17-20 (Pekiyi)	2	10,53	10	52,63	7	36,84

Tablo 69'da görüldüğü gibi, orta seviyede not alan öğrencilerin %18,18'i sadece bir maddeyi, %45,45'i iki maddeyi, yalnızca %18,18'i ise üç maddeyi doğru cevaplamıştır.

Türkçe dersi notu 14-16 (20 üzerinden) arası olan öğrencilerin %31,03'ü bir maddeyi, %27,59'u iki maddeyi, %20,69'u ise üç maddeyi doğru cevaplamıştır.

Pekiyi (17-20) derecesinde not alan öğrencilerin %10,53'ü bir maddeyi, %52,63'ü iki maddeyi, %36,84'ü ise üç maddeyi doğru cevaplamıştır.

Araştırmaya katılan fakat Türkçe dersine katılmayan öğrencilerden A-6 kodlu katılımcı üç maddeyi doğru cevaplarırken, B-7 soruyu boş bırakmış, C-7 ise soruyu yanlış cevaplamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sekizinci sorudaki maddelere verdikleri cevapların Türkçe dersi akademik başarılarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 70

Sekizinci Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Akademik Başarı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde		Dört Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
10-13 (Orta)	0	0	3	27,27	0	0	4	36,36

14-16 (İyi)	2	6,90	8	27,59	0	0	15	51,72
17-20 (Pekiyi)	1	5,26	0	0	0	0	18	94,74

Sekizinci soru Türkçe dersindeki akademik başarıya göre incelendiğinde, orta derecede not alan öğrencilerin %27,27'si iki maddeyi, %36,36'sı da tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

İyi derecede not alan öğrencilerin %6,90'ı bir maddeyi, %27,59'u iki maddeyi, %51,72'si maddelerin tümünü doğru cevaplamıştır.

Pekiyi derecesinde not alan öğrencilerin %5,26'sı yalnızca bir maddeyi, %94,74'ü ise maddelerin tamamını doğru cevaplamıştır.

Türkçe dersine katılmayan öğrencilerin sekizinci sorudaki başarı oranları şu şekildedir: A-6 kodlu öğrenci maddelerin tamamını doğru cevaplarken, B-7 soruyu boş bırakmış, C-7 ise dört maddeyi yanlış cevaplamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin dokuzuncu sorudaki maddelere verdikleri cevapların Türkçe dersi akademik başarılarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 71

Dokuzuncu Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Akademik Başarı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde		Dört Madde		Beş Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
10-13 (Orta)	1	9,09	2	18,18	0	0	3	27,27	1	9,09
14-16 (İyi)	1	3,45	1	3,45	11	37,93	4	13,79	8	27,59
17-20 (Pekiyi)	0	0	0	0	4	21,05	1	5,26	13	68,42

Dokuzuncu sorunun bulguları Türkçe dersi akademik başarıya göre incelendiğinde, orta derecede not alan öğrencilerin %9,09'u bir maddeyi, %18,18'i iki maddeyi, %27,27'i dört maddeyi ve yalnızca %9,09'u tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

İyi derecede not alan öğrencilerin %3,45'i bir maddeyi, %3,45'i iki maddeyi, %37,93'ü üç maddeyi, %13,79'u dört maddeyi, %27,59'u ise tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

Pekiyi derecede not alan öğrencilerin %21,05'i üç maddeyi, %5,26'sı dört maddeyi ve %68,42'si tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

Türkçe dersini takip etmeyen öğrencilerin dokuzuncu sorudaki başarı oranı şu şekildedir: A-6 kodlu öğrenci beş maddeyi doğru cevaplarırken, B-7 sorudaki tüm maddeleri boş bırakmış, C-7 ise üç maddeyi doğru cevaplamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin onuncu sorudaki maddelere verdikleri cevapların Türkçe dersi akademik başarılarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 72

Onuncu Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Akademik Başarıya Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Akademik Başarı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
10-13 (Orta)	3	27,27	0	0	0	0
14-16 (İyi)	13	44,83	3	10,34	2	6,90
17-20 (Pekiyi)	8	42,11	6	31,58	2	10,53

Onuncu soru Türkçe akademik başarı düzeyine göre incelendiğinde, orta derecede not alan öğrencilerin yalnızca %27,27'si bir maddeyi doğru cevaplamıştır. İki ve tüm maddeleri doğru cevaplayan öğrenci yoktur.

İyi derecede not alan öğrencilerin %44,83'ü yalnızca bir maddeyi, %10,34'ü iki maddeyi, %6,90'ı ise tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

Pekiyi derecede not alan öğrencilerin %43,11'i bir maddeyi, %31,58'i iki maddeyi, %10,53'ü ise tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

Türkçe dersine katılmayan öğrencilerin onuncu sorudaki başarı dağılımı şu şekildedir: A-6 kodlu öğrenci üç maddeyi doğru cevaplarırken, B-7 ve C-7 soruları boş bırakmıştır.

Atasözleri algılama düzeyi ölçek verilerinin evdeki dil kullanımına göre incelenmesi. Araştırmaya katılan toplam 62 öğrencinin Atasözlerini Algılama Düzeyi Ölçeği öğrencilerin evdeki dil kullanımlarına göre incelenmiş, okuma kolaylığı sağlaması açısından bulgular ölçekte yer alan soru sıralamasına göre verilmiştir. Öncesinde, araştırma grubunun evdeki dil kullanımları tablo şeklinde sunulmuştur.

Aşağıdaki tablo araştırmaya katılan toplam 62 öğrencinin evdeki dil kullanımlarını göstermektedir.

Tablo 73

Öğrencilerin Evdeki Dil Kullanımlarının Dağılımı ve Yüzdesi

Evdeki Dil Kullanımı	Öğrenci Sayısı	%
Türkçe	14	22,58
Fransızca	1	1,61
Her ikisi de	47	75,81

Araştırmaya katılan öğrencilerin %22,58'si Türkçe konuştuklarını ifade ederken, %75,81'i her iki dili de konuştuklarını söylemektedir. Toplam 62 öğrenciden yalnızca bir tanesi evde Fransızca konuşulduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin birinci sorudaki maddelere verdikleri cevapların evdeki dil kullanımına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 74

Birinci Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Sorudaki Madde Sayısı	Sayı ve Oran	Türkçe	Fransızca	Her ikisi de
Bir Madde	Sayı	5	1	6
	%	35,71	100	12,77
İki Madde	Sayı	2	0	3
	%	14,29	0	6,38
Üç Madde	Sayı	1	0	3
	%	7,14	0	6,38
Dört Madde	Sayı	1	0	7
	%	7,14	0	14,89
Beş Madde	Sayı	0	0	2
	%	0	0	4,26

Altı Madde	Sayı	2	0	7
	%	14,29	0	14,89

Araştırmaya katılan öğrencilerden evde hangi dili konuştuklarını işaretlemeleri istenmiştir. “Türkçe”, “Fransızca” ve “Her ikisi de” seçenekleri arasında öğrencilerin %22,58’i (14 öğrenci) evde konuşulan dili Türkçe olarak, öğrencilerin %1,61’i (1 öğrenci) evde konuşulan dili Fransızca olarak ve öğrencilerin %75,81’i (47 öğrenci) evde konuşulan dili her ikisi de olarak işaretlemiştir. “Her ikisi de” seçeneğini işaretleyen öğrencilerden biri (D-7)10 evde her iki dilin de konuşulduğunu fakat Türkçenin daha baskın olduğunu, diğeri ise (E-9)11 evde her iki dilin de konuşulduğunu fakat baskın dilin Fransızca olduğunu belirtmiştir. D-7 ve E-9 öğrencilerinin atasözlerini algılama düzeyi ölçeği evde her iki dilin de konuşulduğu kategoride değerlendirilmiş, ölçek ayrıntıları ayrıca verilmiştir.

Tablo 74’te görüldüğü gibi evde Türkçe konuşulduğunu belirten öğrencilerin %35,71’i bir maddeyi, %14,29’u iki maddeyi, %7,14’ü üç maddeyi, %7,14’ü dört maddeyi, %14,29’u ise altı maddeyi, yani sorudaki maddelerin tamamını doğru cevaplamıştır. Bu öğrenciler arasında beş maddeyi doğru cevaplayan bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan 62 öğrenciden yalnızca biri evde Fransızca konuşulduğunu belirtmiştir. Bu öğrenci sorudaki yalnızca bir maddeyi doğru cevaplamıştır.

Evde her iki dilin de konuşulduğunu belirten öğrencilerin %12,77’si bir maddeyi, %6,38’i iki maddeyi, %6,38’i üç maddeyi, %14,89’u dört maddeyi, %4,26’sı beş maddeyi, %14,89’u ise altı maddeyi doğru cevaplamıştır. Evde her iki dilin de konuşulduğunu fakat Fransızcanın daha baskın olduğunu belirten öğrenci (E-9) tüm soruları boş bırakırken, Türkçenin daha baskın olduğunu belirten öğrencinin (D-7) ise üç maddeyi cevapladığı fakat cevapların hepsinin de yanlış olduğu tespit edilmiştir.

Genel bir değerlendirme yapılacak olursa, evde Türkçe konuşulduğunu belirten öğrencilerin doğru cevap verme oranı %78,57 iken, evde her iki dilin de konuşulduğunu belirten öğrencilerin doğru cevap verme oranı 59,57’dir.

10 D-7 “Evde Konuşulan Dil” sorusunda “her ikisi de” seçeneğini işaretleyen fakat Türkçenin daha baskın olduğunu belirten yedinci sınıf öğrencisidir.

11 E-9 “Evde Konuşulan Dil” sorusunda “her ikisi de” seçeneğini işaretleyen fakat Fransızcanın daha baskın olduğunu belirten dokuzuncu sınıf öğrencisidir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ikinci sorudaki maddelere verdikleri cevapların evdeki dil kullanımına göre dağılımı aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 75

İkinci Sorunun İlk Bölümünde Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Evdeki Dil Kullanımı	Doğru Cevaplayan		Yanlış Cevaplayan		Boş Bırakan	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Türkçe	13	92,86	1	7,14	0	0
Fransızca	1	100	0	0	0	0
Her ikisi de	46	97,87	0	0	1	2,13

Tablo 75'te görüldüğü gibi, ikinci sorunun ilk bölümünde evlerinde Türkçe konuşulan öğrencilerin %92,86'si soruya doğru, %7,14'ü ise yanlış cevap vermiştir. Bu soruyu boş bırakan öğrenci bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan 62 öğrenciden evde konuşulan dilin Fransızca olduğunu belirten bir öğrenci soruyu doğru cevaplamıştır.

Evde her iki dilin de konuşulduğunu belirten öğrencilerin %97,87'si soruya doğru cevap vermiş, %2,13'ü bu soruyu boş bırakmıştır. Evde her iki dilin de konuşulduğunu fakat ağırlıklı dilin Fransızca olduğunu belirten öğrenci (E-9) ve ağırlıklı dilin Türkçe olduğunu belirten öğrenci (D-7) de soruya doğru cevap vermiştir.

Tablo 76

İkinci Sorunun İkinci Bölümünde Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Evdeki Dil Kullanımı	Doğru Cevaplayan		Yanlış Cevaplayan		Boş Bırakan	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Türkçe	12	85,71	2	14,29	0	0
Fransızca	1	100	0	0	0	0
Her ikisi de	35	74,47	9	19,15	3	6,38

İkinci sorunun ikinci bölümünde evde Türkçe konuşulan öğrencilerin %85,71'i soruya doğru, %14,29'u yanlış cevap vermiştir. Bu soruyu boş bırakan öğrenci bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan 62 öğrenciden evde konuşulan dilin Fransızca olduğunu belirten bir öğrenci soruyu doğru cevaplamıştır.

Evde her iki dilin de konuşulduğunu belirten öğrencilerin %74,47'si soruya doğru, %19,15'i yanlış cevap vermiş, %6,38'i ise soruyu boş bırakmıştır. Evde her iki dilin de konuşulduğunu fakat ağırlıklı dilin Fransızca olduğunu belirten öğrenci (E-9) ve ağırlıklı dilin Türkçe olduğunu belirten öğrenci (D-7) de soruya doğru cevap vermiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin üçüncü sorudaki maddelere verdikleri cevapların evdeki dil kullanımına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 77

Üçüncü Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Evdeki Dil Kullanımı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde		Dört Madde		Beş Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Türkçe	2	14,29	1	7,14	0	0	0	0	0	0
Fransızca	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Her ikisi de	2	4,26	1	2,13	0	0	0	0	0	0

Tablo 77'de görüldüğü gibi, evde Türkçe konuşulduğunu belirten öğrencilerin %14,29'u bir maddeyi, %7,14'ü iki maddeyi doğru cevaplamıştır. Sorudaki üç, dört ve beş maddeyi doğru cevaplayan öğrenci bulunmamaktadır. Öğrencilerin %64,29'u bu soruyu boş bırakmışlardır.

Araştırmaya katılan 62 öğrenciden evde Fransızca konuşulduğunu belirten yalnızca bir kişi soruyu boş bırakmıştır.

Evde her iki dilin de konuşulduğunu belirten öğrencilerin yalnızca %4,26'sı bir maddeyi, %2,13'ü iki maddeyi doğru cevaplamıştır. Sorudaki maddelerin tamamını doğru cevaplayan öğrenci bulunmamaktadır. Evde her iki dilin de konuşulduğunu fakat Fransızcanın daha baskın olduğunu belirten öğrenci (E-9) tüm soruları boş bırakırken, Türkçenin daha baskın olduğunu belirten öğrencinin (D-7) ise bir maddeyi cevapladığı fakat cevabın yanlış olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin %78,72'si soruyu boş bırakmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin dördüncü sorudaki maddelere verdikleri cevapların evdeki dil kullanımına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 78

Dördüncü Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Sorudaki Madde Sayısı	Sayı ve Oran	Türkçe	Fransızca	Her ikisi de
Bir Madde	Sayı	2	0	8
	%	14,29	0	17,02
İki Madde	Sayı	1	0	5
	%	7,14	0	10,64
Üç Madde	Sayı	5	1	9
	%	35,71	100	19,15
Dört Madde	Sayı	1	0	4
	%	7,14	0	8,51
Beş Madde	Sayı	1	0	4
	%	7,14	0	8,51
Altı Madde	Sayı	0	0	0
	%	0	0	0
Yedi Madde	Sayı	2	0	4
	%	14,29	0	8,51
Sekiz Madde	Sayı	0	0	0
	%	0	0	0

Tablo 78'de görüldüğü gibi, evlerinde Türkçe konuşulan öğrencilerin %14,29'u bir maddeyi, %7,14'ü iki maddeyi, %35,71'i üç maddeyi, %7,14'ü dört maddeyi, %7,14'ü beş maddeyi, %14,29'u ise yedi maddeyi doğru cevaplamıştır. Sorudaki altı ve sekiz maddeyi doğru cevaplayan öğrenci yoktur.

Araştırmaya katılan 62 öğrenciden evde Fransızca konuşulduğunu belirten bir öğrenci üç maddeyi doğru cevaplamıştır.

Evde her iki dilin de konuşulduğunu belirten öğrencilerin %17,02'si bir maddeyi, %10,64'ü iki maddeyi, %19,15'i üç maddeyi, %8,51'i dört maddeyi, %8,51'i beş maddeyi, %8,51'i ise yedi maddeyi doğru cevaplamıştır. Sorudaki altı ve sekiz maddeyi doğru cevaplayan öğrenci yoktur. Evde her iki dilin de konuşulduğu fakat Fransızcanın baskın olduğunu belirten bir öğrenci (E-9) iki maddeyi cevaplamış fakat cevapladığı maddelerin yanlış olduğu tespit edilmiştir. Türkçenin baskın olduğunu belirten bir öğrenci (D-7) ise beş maddeyi doğru cevaplarırken iki maddeyi de yanlış cevaplamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin beşinci sorudaki maddelere verdikleri cevapların evdeki dil kullanımına göre dağılımı aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 79

Beşinci Sorunun İlk Bölümünde Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Evdeki Dil Kullanımı	Doğru Cevaplayan		Yanlış Cevaplayan		Boş Bırakan	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Türkçe	11	78,57	0	0	3	21,43
Fransızca	1	100	0	0	0	0
Her ikisi de	33	70,21	3	6,38	11	23,40

Evde Türkçe konuşulduğunu belirten öğrencilerin %78,57'si doğru cevap vermiş, %21,43'ü ise soruyu boş bırakmıştır.

Araştırmaya katılan 62 öğrenciden evde Fransızca konuşulduğunu belirten bir kişi doğru cevap vermiştir.

Evde her iki dilin de konuşulduğunu belirten öğrencilerin %70,21'i doğru, %6,38'i yanlış cevap vermiş, %23,40'i ise soruyu boş bırakmıştır. Evde her iki dilin de konuşulduğunu fakat Fransızcanın daha baskın olduğunu belirten öğrenci (E-9) ve Türkçenin daha baskın olduğunu belirten öğrenci (D-7) doğru cevap vermiştir.

Tablo 80

Beşinci Sorunun İkinci Bölümünde Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Evdeki Dil Kullanımı	Doğru Cevaplayan		Yanlış Cevaplayan		Boş Bırakan	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Türkçe	8	57,14	1	7,14	5	35,71
Fransızca	0	0	1	100	0	0
Her ikisi de	24	51,06	4	8,51	19	40,43

Beşinci sorunun ikinci bölümünde evde Türkçe konuşulduğunu belirten öğrencilerin %57,14'ü doğru, %7,14'ü yanlış cevap vermiş, %35,71'i soruyu boş bırakmıştır.

Evde Fransızca konuşulduğunu belirten öğrenci soruyu yanlış cevaplamıştır.

Evde her iki dilin de konuşulduğunu belirten öğrencilerin %51,06'si doğru, %8,51'i yanlış cevap vermiş, %40,43'ü ise soruyu boş bırakmıştır. Evde her iki dilin de konuşulduğunu fakat Fransızcanın (E-9) ve Türkçenin (D-7) daha baskın olduğunu belirten öğrencilerin her ikisi de soruyu boş bırakmıştır.

Tablo 81

Beşinci Sorunun Üçüncü Bölümünde Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Evdeki Dil Kullanımı	Doğru Cevaplayan		Yanlış Cevaplayan		Boş Bırakan	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Türkçe	10	71,43	0	0	4	28,57
Fransızca	1	100	0	0	0	0
Her ikisi de	26	55,32	6	12,77	15	31,91

Beşinci sorunun üçüncü bölümünde evde Türkçe konuşulduğunu belirten öğrencilerin %71,43'ü doğru cevap vermiş, %28,57'si soruyu boş bırakmıştır.

Evde Fransızca konuşulduğunu belirten öğrenci soruyu doğru cevaplamıştır.

Evde her iki dilin de konuşulduğunu belirten öğrencilerin %55,32'si doğru, %12,77'si yanlış cevap vermiş, %31,91'i soruyu boş bırakmıştır. Evde her iki dilin de konuşulduğunu fakat Fransızcanın daha baskın olduğunu belirten öğrenci (E-9) yanlış, Türkçenin daha baskın olduğunu belirten öğrenci (D-7) ise doğru cevap vermiştir. D-7 kodlu öğrencinin cevabında bir yanlış bulunmaktadır fakat atasözünün anlam bütünlüğü bozulmadığı için cevap doğru kabul edilmiştir.

E-9 kodlu öğrencinin yanlış kabul edilen cevabı şu şekildedir: “Büyük **küçüğü** **yer.**” Öğrencinin atasözünü bilmediği fakat resimden yola çıkarak bir cevap yazdığı düşünülmektedir.

D-7 kodlu öğrencinin yanlış içeren cevabı şu şekildedir: “Büyük balık küçük balığı **yutuyar**”. Görüldüğü gibi, öğrenci bir çekim hatası yapmıştır fakat atasözünün anlam bütünlüğü bozulmadığı için cevap doğru kabul edilmiştir.

Tablo 82

Beşinci Sorunun Dördüncü Bölümünde Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Evdeki Dil Kullanımı	Doğru Cevaplayan		Yanlış Cevaplayan		Boş Bırakan	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Türkçe	7	50	1	7,14	6	42,86
Fransızca	1	100	0	0	0	0
Her ikisi de	22	46,81	3	6,38	22	46,81

Beşinci sorunun dördüncü bölümünde evde Türkçe konuşulduğunu belirten öğrencilerin %50'si doğru, %7,14'ü yanlış cevap vermiş, %42,86'si ise soruyu boş bırakmıştır.

Evde Fransızca konuşulduğunu belirten öğrenci soruyu doğru cevaplamıştır.

Evde her iki dilin de konuşulduğunu belirten öğrencilerin %46,81'i doğru, %6,38'i yanlış cevap vermiş, %46,81'i ise soruyu boş bırakmıştır. Evde her iki dilin de konuşulduğunu fakat Fransızcanın (E-9) ve Türkçenin (D-7) daha baskın olduğunu belirten öğrencilerin her ikisi de soruyu boş bırakmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin altıncı sorudaki maddelere verdikleri cevapların evdeki dil kullanımına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 83

Altıncı Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Evdeki Dil Kullanımı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde		Dört Madde		Beş Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Türkçe	2	14,29	1	7,14	2	14,29	6	42,86	0	0
Fransızca	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Her ikisi de	5	10,64	5	10,64	9	19,15	6	12,77	2	4,26

Altıncı soru evde konuşulan dile göre incelendiğinde, evde Türkçe konuşulduğunu belirten öğrencilerin %14,29'u bir maddeyi, %7,14'ü iki maddeyi, %14,29'u üç maddeyi, %42,86'sı dört maddeyi doğru cevaplamıştır. Tüm maddeleri doğru cevaplayan öğrenci yoktur.

Evde Fransızca konuşulduğunu belirten öğrenci hiçbir maddeyi doğru cevaplayamamıştır.

Evde her iki dilin de konuşulduğunu belirten öğrencilerin %10,64'ü bir maddeyi, %10,64'ü iki maddeyi, %19,15'i üç maddeyi, %12,77'si dört maddeyi, yalnızca %4,26'sı ise beş maddeyi doğru cevaplamıştır.

Evde her iki dilin de konuşulduğunu fakat baskın dilin Fransızca olduğunu belirten öğrenci (E-9) üç maddeyi doğru, bir maddeyi ise yanlış cevaplamıştır. Her iki dilin de konuşulduğu fakat baskın dilin Türkçe olduğunu belirten öğrenci (D-7) ise bir maddeyi doğru, dört maddeyi ise yanlış cevaplamıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, altıncı sorudaki birçok maddenin boş bırakıldığı tespit edilmiştir. Türkçe kategorisinde üç, Fransızcada bir, her iki dilin konuşulduğu kategoride ise on sekiz öğrenci soruyu boş bırakmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yedinci sorudaki maddelere verdikleri cevapların evdeki dil kullanımına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 84

Yedinci Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Evdeki Dil Kullanımı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Türkçe	2	14,29	8	57,14	3	21,43
Fransızca	1	100	0	0	0	0
Her ikisi de	10	21,28	15	31,91	13	27,66

Yedinci soru evde konuşulan dile göre incelendiğinde, evde Türkçe konuşulduğunu belirten öğrencilerin %14,29'u bir maddeyi, %57,14'ü iki maddeyi, %21,43'ü üç maddeyi doğru cevaplamıştır.

Evde Fransızca konuşulduğunu belirten öğrenci yalnızca bir maddeyi doğru cevaplamıştır.

Evde her iki dilin de konuşulduğunu belirten öğrencilerin %21,28'i bir maddeyi, %31,91'i iki maddeyi, %27,66'si ise üç maddeyi doğru cevaplamıştır. Evde her iki dilin de konuşulduğunu fakat Fransızcanın baskın dil olduğunu belirten öğrenci (E-9) soruyu

boş bırakırken, Türkçenin daha baskın olduğunu belirten öğrenci (D-7) iki maddeyi doğru cevaplamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sekizinci sorudaki maddelere verdikleri cevapların evdeki dil kullanımına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 85

Sekizinci Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Evdeki Dil Kullanımı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde		Dört Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Türkçe	0	0	2	14,29	0	0	11	78,57
Fransızca	0	0	0	0	0	0	1	100
Her ikisi de	3	6,38	9	19,15	0	0	24	51,06

Sekizinci soru evde konuşulan dile göre incelendiğinde, evlerinde Türkçe konuşulan öğrencilerin %14,29'u iki maddeyi, %78,57'si ise tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

Evde Fransızca konuşulduğunu belirten öğrenci tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

Evde her iki dilin de konuşulduğunu belirten öğrencilerin %6,38'i yalnızca bir maddeyi, %19,15'i iki maddeyi, %51,06'sı ise tüm maddeleri doğru cevaplamıştır. Evde her iki dilin de konuşulduğunu fakat Fransızcanın baskın dil olduğunu belirten öğrenci (E-9) ve Türkçenin baskın dil olduğunu belirten öğrenci (D-7) tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin dokuzuncu sorudaki maddelere verdikleri cevapların evdeki dil kullanımına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 86

Dokuzuncu Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Evdeki Dil Kullanımı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde		Dört Madde		Beş Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Türkçe	0	0	2	14,29	1	7,14	4	28,57	6	42,86
Fransızca	0	0	0	0	1	100	0	0	0	0
Her ikisi de	2	4,26	1	2,13	12	25,53	4	8,51	17	36,17

Dokuzuncu soru evde konuşulan dile göre incelendiğinde, evde Türkçe konuşulduğunu belirten öğrencilerin %14,29'u iki maddeyi, %7,14'ü üç maddeyi, %28,57'si dört maddeyi, %42,86'sı tüm maddeleri doğru cevaplamıştır.

Evde Fransızca konuşulduğunu belirten öğrenci üç maddeyi doğru cevaplamıştır.

Evde her iki dilin de konuşulduğunu belirten öğrencilerin %4,26'sı yalnızca bir maddeyi, %2,13'ü iki maddeyi, %25,53'ü üç maddeyi, %8,51'i dört maddeyi, %36,17'si ise tüm maddeleri doğru cevaplamıştır. Evde her iki dilin de konuşulduğunu belirten fakat baskın dilin Fransızca olduğunu bildiren öğrenci (E-9) üç maddeyi doğru, iki maddeyi ise yanlış cevaplarırken, baskın dilin Türkçe olduğunu belirten öğrenci (D-7) üç maddeyi doğru, bir maddeyi yanlış cevaplamış ve bir maddeyi boş bırakmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin onuncu sorudaki maddelere verdikleri cevapların evdeki dil kullanımına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 87

Onuncu Soruda Doğru Cevaplanan Madde Sayılarının Evde Konuşulan Dile Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Evdeki Dil Kullanımı	Bir Madde		İki Madde		Üç Madde	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Türkçe	7	50	2	14,29	2	14,29
Fransızca	1	100	0	0	0	0
Her ikisi de	16	34,04	7	14,89	3	6,38

Onuncu soru evde konuşulan dile göre incelendiğinde, evlerinde Türkçe konuşulduğu belirtilen öğrencilerin %50'si bir maddeyi, %14,29'u iki maddeyi, %14,29'u üç maddeyi doğru cevaplamıştır.

Evde Fransızca konuşulduğu belirtilen öğrenci yalnızca bir maddeyi doğru cevaplamıştır.

Evde her iki dilin de konuşulduğunu belirten öğrencilerin %34,04'ü yalnızca bir maddeyi, %14,89'u iki maddeyi, %6,38'i ise tüm maddeleri doğru cevaplamıştır. Evde her iki dilin de konuşulduğunu belirten fakat Fransızcanın daha baskın olduğunu bildiren öğrenci (E-9) soruyu boş bırakmış, Türkçenin baskın olduğunu bildiren öğrenci (D-7) ise bir maddeyi doğru cevaplamıştır.

Türkçe ve Türk Kültürü Öğretmenlerinin Atasözleri Öğretimi ile İlgili Görüşleri

Öğretimin temel unsurları öğretim programı, ders kitapları ve öğretmenlerden oluşmaktadır. Yurt dışında yaşayan çocukların Türkçe eğitimi Türkçe ve Türk Kültürü dersleri çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Bu dersler Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı tarafından görevlendirilen Türkçe ve Türk Kültürü öğretmenleri tarafından verilmektedir. Türkçe ve Türk Kültürü dersleri için belirlenen müfredat programları ve ders kitaplarının öğrenciye aktarılmasında öğretmenlerin katkıları büyüktür. Öğrencilerin bilgiye ulaşmasında öğretmenler aracı olmakta, öğrenim yolculuğunda önemli bir rol oynamaktadır.

Fransa'da Türkçe ve Türk Kültürü derslerindeki Türkçe atasözlerinin öğretiminin günümüzde ne şekilde yapıldığı, ne kadar verimli olduğu, en çok hangi konularda sorun yaşandığı ve nasıl daha iyi hâle getirilebileceği konusunda öğretmenlerin görüşleri büyük önem arz etmektedir. Bunun için Fransa'da görev yapan 46 Türkçe ve Türk Kültürü öğretmenin Türkçe atasözleri öğretimi ile ilgili görüşleri anket yardımıyla alınmıştır. Ankette öğretmenlere altı soru yöneltilmiştir. Anket ile Fransa'da Türkçe ve Türk Kültürü derslerinde Türkçe atasözleri öğretiminin ne derece verimli olduğu ve daha iyi hâle getirebilmek için hangi hususlarda çalışılması gerektiği konusunda öğretmenlerin görüşleri sorulmuştur.

Aşağıdaki tablo ankete katılan öğretmenlerin görev bölgeleri, görev süreleri ve hangi sınıflarda görev yaptıklarını göstermektedir.

Tablo 88

Ankete Katılan Türkçe ve Türk Kültürü Öğretmenleri ile İlgili Birkaç Bilgi

Öğretmen	Görev Bölgesi	Görev Süresi (Yıl)	Ders Verilen Düzey
Ö-1	Fransa (Belirtilmemiş)	3	İlkokul
Ö-2	Lyon	2	İlkokul
Ö-3	Fransa (Belirtilmemiş)	2	İlkokul, ortaokul ve yetişkinler
Ö-4	Lyon	4	İlkokul
Ö-5	Lyon	4	İlkokul
Ö-6	Lyon	5	İlkokul
Ö-7	Strazburg	4	İlkokul
Ö-8	Nouvelles Aquitaine	4	İlkokul
Ö-9	Strazburg	2	İlkokul
Ö-10	Strazburg	5	İlkokul
Ö-11	Bordeaux	5	İlkokul
Ö-12	Lyon	6	İlkokul
Ö-13	Lyon	5	İlkokul
Ö-14	Strazburg	6	İlkokul
Ö-15	Normandie	4	İlkokul ve Ortaokul
Ö-16	Bordeaux	2	İlkokul
Ö-17	Lyon	2	İlkokul
Ö-18	Angers	4	İlkokul ve Ortaokul
Ö-19	Oyonnax	5	İlkokul
Ö-20	Pont à Mousson	1	İlkokul
Ö-21	Strazburg	5	İlkokul
Ö-22	Tours	2	İlkokul ve Ortaokul
Ö-23	Paris	4	İlkokul
Ö-24	Clichy Sous Bois	2	İlkokul
Ö-25	Chateaubriant	4	İlkokul
Ö-26	Paris	2	İlkokul
Ö-27	Paris	2	İlkokul
Ö-28	Paris	4	İlkokul
Ö-29	Paris	3 ay	İlkokul
Ö-30	Nantes	4	İlkokul
Ö-31	Paris - Evreux	6	İlkokul
Ö-32	Paris	2	İlkokul
Ö-33	Paris	2	İlkokul
Ö-34	Gien	5	İlkokul
Ö-35	Paris	6	İlkokul
Ö-36	Paris	5	İlkokul
Ö-37	Seine et Marne	2	İlkokul
Ö-38	Fransa (Belirtilmemiş)	6	İlkokul
Ö-39	Orléans	5	İlkokul
Ö-40	Paris	5	İlkokul
Ö-41	Aube	4	İlkokul
Ö-42	Paris	4	İlkokul
Ö-43	Cluses	4	İlkokul
Ö-44	Fransa (Belirtilmemiş)	2	İlkokul
Ö-45	Beauvais	2	İlkokul
Ö-46	Fransa (Belirtilmemiş)	5	İlkokul ve Ortaokul

Birinci soruya ait bulgular ve yorumlar. İlk soruda öğretmenlerden Türkçe ve Türk Kültürü dersi 2020-2021 eğitim-öğretim yılı müfredat programını atasözleri öğretimi açısından kısaca değerlendirmeleri istenmiştir.

Değerlendirme sonucunda ankete katılan 46 öğretmenden on dördü müfredat programının atasözleri öğretimi açısından yeterli olmadığını, çok az sayıda olduğunu, kitaplarda atasözlerinin konulara çok dahil olmadığını, geliştirilmesi gerektiğini, özellikle mecaz anlamlı atasözlerine daha fazla yer verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Öğretmenlerden biri 2020-2021 eğitim-öğretim yılında atasözlerini üçüncü ve dördüncü seviyelerde olan öğrencilerle işlediklerini, atasözlerini anlama ve tanıma konusunda iyi bir aşamaya gelinse de açıklama ve örneklendirme konusunda zorluklarla karşılaştığını ifade etmiştir. Öğretmenlerden biri öğretim programının atasözleri açısından yeterli olduğunu fakat kitaplardaki kullanımının zayıf olduğunu belirtmiştir, bir diğeri ise derste çok fazla işlemediklerini ifade etmiştir.

Öğretmenlerden biri uzaktan eğitime geçilmesi sebebiyle atasözlerinden faydalanamadıklarını belirtirken, bir diğeri ise “müfredatta yer yer atasözleri bulunmaktadır. Biz de bu atasözlerini mümkün olduğunca derslerde kullanıyoruz” ifadelerinde bulunmuştur. Öğretmenlerden ikisi müfredata uygun olarak seviyeler doğrultusunda öğretildiğini, biri deyim ve atasözlerine her konuda ve yeri geldiğinde değinildiğini, bir diğeri ise sıkça kullanıldığını ifade etmiştir. Öğretmenlerden biri 2020-2021 Türkçe ve Türk Kültürü dersi eğitim-öğretim programında günlük hayatta en çok kullanılan atasözlerinin yer aldığını ifade etmektedir.

Öğretmenlerden ikisi derslerde daha çok güncel konuşmalara vakit ayrıldığını, öğrencilerin seviyelerinin atasözlerini anlamada yeterli olmadığı için atasözlerine çok zaman ayıramadıklarını söylerken, dört öğretmen ise *EILE* uygulamasına geçildikten sonra ilkökul düzeyindeki derslerin A1 seviyesinde temel dil becerilerine dayalı olduğunun, müfredatta atasözlerine yeteri kadar yer verilmediğini ve atasözü öğretiminin öğretmen inisiyatifine kaldığını söylemektedir.

Öğretmenlerden biri atasözlerinin tema olarak işlendiği ve derslerde tema içinde ağırlık verildiğini, bir diğeri atasözlerine ders kitabında metin ve etkinliklerinde yer verildiğini ve ek kaynaklarla desteklendiğini, bir diğeri ise atasözlerinin kitaplarda

sarmal olarak işlendiğini ve çocukların düzeylerine uygun ve günlük konuşmalarında anlam taşıyan atasözlerinin öğretildiği belirtmiştir.

Öğretmenlerden biri, 2020-2021 eğitim-öğretim yılı müfredat programında atasözleri öğretimine gerekli önemin verildiği ve bu durumun dilin kültür boyutunun öğretimine önemli katkı sağladığını belirtmiş, biri öğrencilerin Türkçeyi daha yakından tanımaları açısından çok faydalı bulunduğunu, bir diğeri müfredatın genel olarak milli bilincin uyanması açısından oldukça anlamlı olduğunu, iki öğretmen müfredat programını atasözleri öğretimi açısından iyi, bir diğeri ise orta derece olarak değerlendirmiştir.

Ankete katılan 46 öğretmenden ikisi aşağıdaki açıklamada bulunmuşlardır:

“Atasözlerini sık ve doğru kullanmak o dile hâkim olma ile doğru orantılıdır. Yurt dışındaki öğrenciler Türkçeye istenilen düzeyde hâkim olamadıkları için kullandıkları atasözleri çok yaygın olarak kullanılanlarla sınırlıdır. Atasözlerinin kullanımı öğrenciden öğrenciye farklılık göstermektedir dolayısıyla genelleme yapmak da doğru olmaz.” Ö-6

Bu açıklamada atasözü bilgisi dile hakimiyet olgusuyla ilişkilendirilmiştir.

“Atasözleri ve deyimler dilin olmazsa olmazı. Burada çocuklar Türkçeyi konuşabiliyor. Fakat atasözlerini yeterince bilmiyorlar. Sadece anne babasından duydukları bazı atasözleri var. Onlar da daha çok anne babasının memleketinde sık kullandığı sözler. Yeni müfredatta atasözlerine daha çok yer verilmeli. Fransız atasözleriyle karşılaştırma yaparak kavratılmalı.” Ö-3

Bu açıklamada ise öğrencilerin yerel atasözleri ile sınırlı kaldıkları, bilgilerini genişletmek için müfredatta daha fazla atasözünün bulunması gerekliliği vurgulanmıştır.

Öğretmenlerden biri bu soruya “Tam içeriğini bilmiyorum” (Ö-36) şeklinde cevap vermiştir.

İkinci soruya ait bulgular ve yorumlar. İkinci soruda öğretmenlerin gözlemleri sonucu Fransa’da yaşayan çocukların Türkçe atasözlerini algılama düzeylerini değerlendirmeleri ve algılama zorluklarının hangi sebeplerden kaynaklanabileceğini aktarmaları istenmiştir.

Ankete katılan 46 öğretmenden yirmi sekizi çocukların Türkçe atasözlerini algılayamadıklarını söylemiştir. Öğretmenler çocukların algılama düzeyinin yetersiz olmasını mecazi kavramlarının gelişmemiş olmasına, gerçek anlam arayışı içinde olmalarına, çocukların Türkçe ve Türk kültüründen uzak kalmasına, ders süresinin az olmasına ve birleştirilmiş sınıf ortamına, çocuğun ailede Türkçeyi çok az ya da sadece kendini ifade edecek seviyede öğrenmesine ve bu durumun atasözlerinin kullanımını asgariye indirmesine, Türkçe kitap okuma sıklıklarının ve kelime hazinelerinin yetersiz olmasına, Türkçe kullanımının günlük iletişimle sınırlı kalmasına ve ailelerin eğitim seviyelerinin genel olarak düşük olmasına bağlamaktadırlar. Aşağıdaki tabloda öğretmenlerin açıklamalarına birkaç örnek verilmiştir:

Tablo 89

Öğretmenlerin İkinci Soru İçin Yaptıkları Açıklamalara Birkaç Örnek

Öğretmen	Yorum
Ö-3	"Tam olarak algılayamıyorlar. Çünkü sık sık atasözünü kullanmıyorlar. Ailesinden öğrendikleri dışında çoğu atasözlerine yabancılar. Çoğu öğrenci <i>Ayağını yorganına göre uzat</i> atasözünün tasarruf ile ilgili olduğunu bilmiyor"
Ö-5	"Türkiye'deki yaşlılarına oranla anlama kapasiteleri daha düşüktür, bunun sebebi ise konuşulan Türkçe düzeyinin aile için günlük iletişimden ibaret olması ve Fransızcanın daha baskın olmasıdır."
Ö-8	"Hayır. Öncelikle yeterli dil seviyesinde değiller. Çevreden de pek fazla işitmiyorlar."
Ö-13	"Algılayamıyorlar çünkü ebeveynleri de atasözlerine vakıf değil."
Ö-15	"Hayır algılayamıyor. Çünkü kelime hazinesi küçük olduğu için algılamakta zorluk çekiyorlar. Atasözleri anlamları kapalı olduğu için izah etmek ve ezberlemeleri gerekir. Türkçe dersleri gönüllü olduğu için onlara kavratmakta da zorluk çekiliyor."
Ö-17	"Hayır. Türkçeyi iyi konuşamadıkları için."
Ö-18	"Maalesef hayır. Yeterli dil düzeyine sahip olmadıkları için diye düşünüyorum. Kişiler Türkçe konuşsalar dahi basit yönergeleri anlayıp cevap verebiliyorlar."
Ö-23	"Aile, özellikle anne Türkiye'de daha önce eğitim aldıysa çocuklarına da öğretmiş oluyorlar. Annenin Fransa'da eğitim almış olduğu durumlarda tam algılanamıyor."
Ö-29	"Hayır. Bu durumun biraz da ailenin evde verdiği eğitimle ilgili olduğunu düşünüyorum. Bazı aileler çocuklarını Türkçe kitap okumaya yönlendirirken, bazıları Türkçe dersine bile gerekli önemi vermiyor. Bunun dışında Türkçe ders saatinin yeterli olduğunu düşünmüyorum ve göreve başladığımdan beri uzaktan eğitimle devam ettiğimden tam olarak sağlıklı bir gözlem yapamadığımı da belirtmek isterim."
Ö-39	"Algılayamıyorlar. Türkçe dilini anlayacak kadar bilseler de metaforik anlamları hissedemiyorlar. Yaşadıkları ülkenin kültür yapısı da ilgiyi etkiliyor."

Ö-40

“Çünkü bir dil en iyi konuşulan ülkede öğrenilir ve ayrıca Fransa’da Türk kökenli ailelerin eğitim seviyeleri düşük ve yeterince okumuyorlar.”

Ankete katılan öğretmenlerden dördü öğrencilerin atasözlerini kısmi algılayabildiklerini, ikisi başta zorluk çektiklerini fakat açıkladıktan sonra daha kolay anladıklarını, biri basit anlamlı olanları anlayabildiklerini, biri ortaokul öğrencilerinin ilkokul öğrencilerinden daha iyi anladıklarını ama genel olarak her iki seviyede de bilgilerinin yetersiz olduğunu, bir diğeri Fransızca atasözleri ile paralellik gösterenleri daha iyi anladıklarını, bir diğeri ise öğrencinin öğrenme güçlüğü gibi özel bir durumu olmadığı takdirde verilen atasözlerini anladığını söylemiştir.

Öğretmenlerin açıklamalarına birkaç örnek aşağıda verilmiştir:

Tablo 90

Öğretmenlerin İkinci Soru İçin Yaptıkları Açıklamalara Birkaç Örnek (2)

Öğretmen	Yorum
Ö-7	“Çocuklar ilkokulda henüz somut işlemler döneminde olduğu için atasözlerini anlamakta bazen zorluk çekebiliyorlar ama açıklayınca kavrama konusunda pek sıkıntı yaşanmamaktadır.”
Ö-11	“İçerisinde yer alan kelime anlamı, kavram ya da kullanıldığı kültür bağlamında sıklıkla anlayamama söz konusu. Detaylı bilgi verince anlamı oturmaktadır.”
Ö-12	“Basit anlamlı olanları anlayabiliyorlar. Anlamı derin olanları anlayamıyorlar. Yeterli dil seviyesine erişmiş olmadıklarından.”
Ö-14	“Kısmi algılayabiliyorlar. Dilbilgisine hâkim olmadıkları, gerçek ile mecazı ayırt edemedikleri için diye düşünüyorum.”
Ö-34	“Bu konuda biraz zorluk yaşadıklarını söyleyebilirim. Bunun sebebi olarak okuma alışkanlıklarının zayıf olmasını söyleyebilirim.”
Ö-43	“Fransa’da yaşayan Türk çocukları Türkçe atasözlerinin hepsini tam olarak algılayamasalar da atasözlerimize özel bir ilgileri var. Bu da kısa zamanda öğrenmelerini sağlıyor.”

Üçüncü soruya ait bulgular ve yorumlar. Üçüncü soruda öğretmenlerin Fransa’da yaşayan Türk öğrencilerin konuşmalarında atasözlerini doğru ve yeterli bir şekilde kullanıp kullanamadıkları konusunda açıklama yapmaları istenmiştir.

Ankete katılan 46 öğretmenden otuzu öğrencilerin konuşmalarında atasözlerine hiç yer vermediklerini belirtmiştir. Öğretmenlerden biri “Maalesef hayır, kullanılan dil basit düzeyden ibarettir” ifadelerinde bulunarak çocukların Türkçedeki dil seviyelerinin yetersizliğine dikkat çekmiştir. Öğretmenlerden bir diğeri ise bunun sebebini öğrencilerin büyük bir kısmının nine ve dedelerinden uzakta yaşamasından

kaynaklandığını, anne ve babalarının ise atasözlerini çok kullanmadıkları için çocukları bu yönde etkilediklerini belirtmiştir.

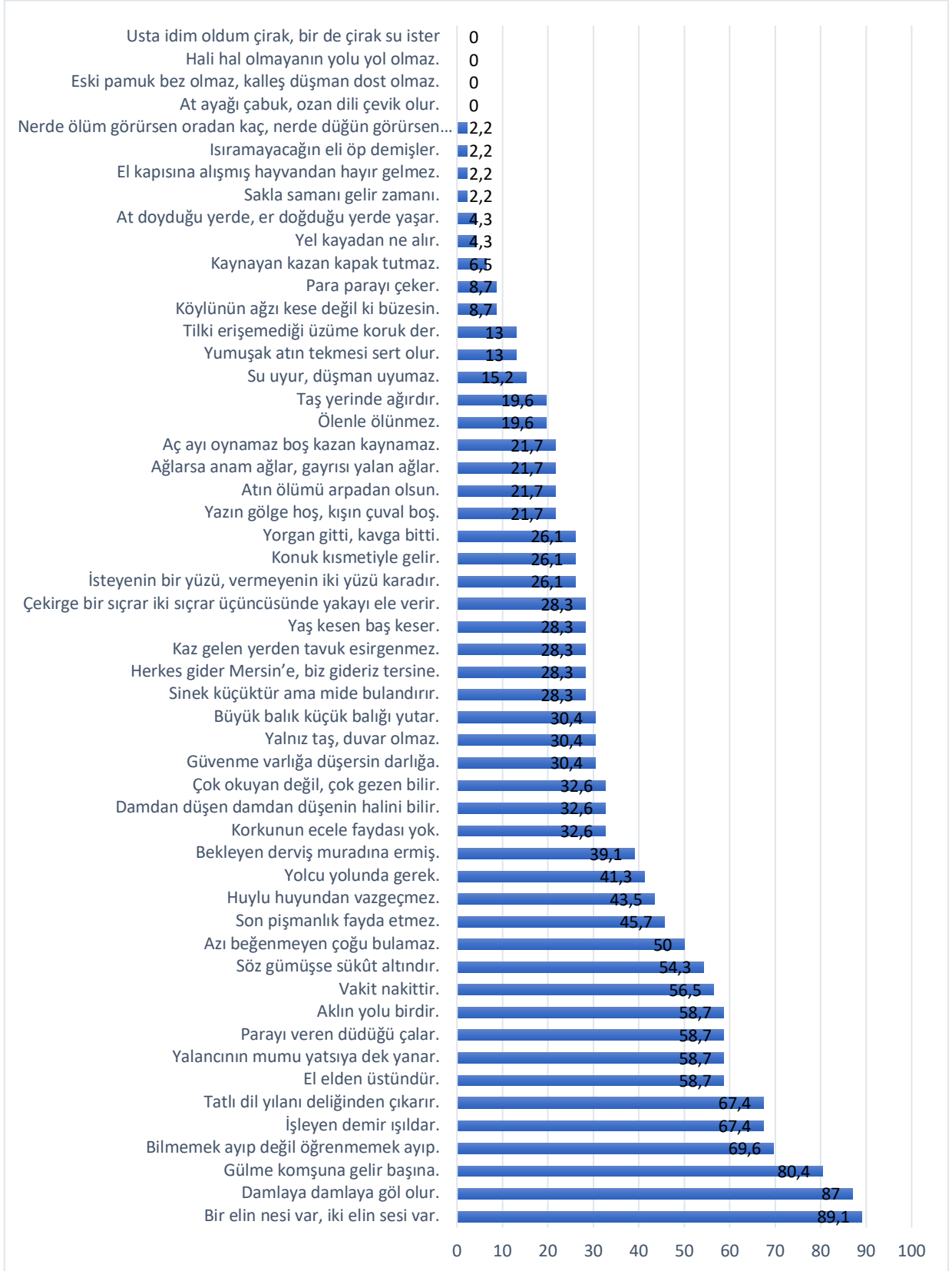
On bir öğretmen nadiren bazı atasözlerinin konuşmalarda geçtiğini, bu atasözlerinin ancak çok kısa ve yalın bir anlama sahip olanlar olduğunu, atasözlerinin çocukların ilgisini çektiği ve kullanmaya çalıştıklarını fakat bazen yanlış kelimelerle kullanabildiklerini, bildikleri atasözlerini doğru kullandıklarını fakat bunun yeterli düzeyde olmadığını ve yeterince kullanamadıklarını, dördüncü ve beşinci sınıftaki öğrencilerin konuşmalarında yeterli düzeyde atasözünü kullandıklarını ifade etmiştir.

Bir öğretmen ise öğrencilerin konuşmalarında atasözlerini yeterli ve doğru bir şekilde kullandıklarını belirtmiştir.

Dördüncü soruya ait bulgular ve yorumlar. Dördüncü soruda öğretmenlerin atasözleri öğretimi için hangi yöntem ve teknikleri kullandıkları sorulmuştur.

Ankete katılan öğretmenler atasözleri öğretimi için kullandıkları yöntem ve tekniklerin okuma parçası, tahmin etme oyunu, Fransızca atasözleriyle karşılaştırmalı öğretim, müfredata bağımlı kalmadan ders ortamında, görsellerle (resim, video, karikatür), hikâye ve masallarla, tiyatroyla, müzikle, günlük hayat veya yaşanan durumlarla bağlantı kurarak olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerden biri dersin son beş dakikasını bir atasözünü veya deyim ayırdığını söylemiştir: “Genel olarak ders sonlarında bazen bir tane “haftanın atasözünü ya da deyimini” şeklinde başlık atıp son beş dakikamı ayırıyorum” (Ö-32). Öğretmenlerden biri (Ö-43), öğrencilerin ilgisini çekebilmek için daha eğlenceli ve güldüren atasözlerini seçtiğini belirtmiştir.

Beşinci soruya ait bulgular ve yorumlar. Beşinci soruda Türkçe ve Türk Kültürü dersleri kapsamında öğretmenlerin öğrencilerine hangi atasözlerini öğrettikleri sorulmuştur. Ayrıca Atasözlerini Algılama Düzeyi Ölçeğinde yer alan atasözleri verilmiş, listedeki atasözlerinden hangilerini öğrettiklerini işaretlemeleri istenmiştir. Ölçekte yer alan ve öğretmenlerin derslerde işledikleri atasözlerinin oranları aşağıdaki grafikte verilmiştir.

Şekil 1. TTK Derslerinde Atasözlerinin Öğretilme Oranı %

Yine anketin beşinci sorusunda öğretmenlere Atasözlerini Algılama Düzeyi Ölçeğinde yer alan atasözleri dışında derste işledikleri atasözlerini yazmaları istenmiştir. Ölçek dışında yer alan ve öğretmenlerin derste işledikleri atasözleri şunlardır:

- 1) Ağaç yaşken eğilir
- 2) Ak akçe kara gün içindir
- 3) Armut piş ağzıma düş
- 4) Aslan yattığı yerden belli olur
- 5) Ayağını yorganına göre uzat
- 6) Bakarsan bağ olur, bakmazsan dağ olur
- 7) Bal tutan parmağını yalar
- 8) Bana arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim
- 9) Besle kargayı oysun gözünü
- 10) Bir elin nesi var iki elin sesi var
- 11) Bugünün işini yarına bırakma
- 12) Büyük lokma ye, büyük söz konuşma
- 13) Dereye görmeden paçayı sıvama
- 14) Deveye sormuşlar “boynun neden eğri” diye, o da demiş ki “nerem doğru ki”
- 15) Dikensiz gül olmaz
- 16) Dost kara günde belli olur
- 17) Emek olmazsa yemek olmaz
- 18) Esirgenen göze çöp batar
- 19) Ev alma komşu al
- 20) Evdeki hesap çarşıya uymaz
- 21) Gerçek dost acı söyler
- 22) Gülü seven dikenine katlanır
- 23) Gün doğmadan neler doğar
- 24) Hazıra dağ dayanmaz
- 25) İki karpuz bir koltuğa sığmaz
- 26) İş bilen, kılıç kuşananın
- 27) İşleyen demir ışıldar
- 28) İyi insan lafının üzerine gelir
- 29) İyilik eden iyilik bulur
- 30) Keskin sirke küpüne zarardır
- 31) Kendi düşen ağlamaz
- 32) Komşu komşunun külüne muhtaçtır
- 33) Körle yatan şaşkı kalkar
- 34) Mart kapıdan baktırır kazma kürek yaktırır
- 35) Ne doğarsan aşına, o çıkar kaşığına
- 36) Ne ekersen onu biçersin
- 37) Öfkeyle kalkan zararlar oturur

- 38)Sabrın sonu selamettir
- 39)Sütten ağzı yanan yoğurdu üfleyerek yer
- 40)Tavsan dağa küsmüş dağın haberi olmamış
- 41)Üzüm üzüme baka baka kararır
- 42)Yalancının mumu yatsıya kadar yanar
- 43)Zararın neresinden dönersen kardır

Öğretmenler, derste işledikleri atasözleri seçimlerini en sık kullanılan, en çok bilinen, en sık rastlayabileceği, kısa ve anlaması kolay olan, öğrencilerin kelime dağarcıklarına ve seviyelerine uygun olan, çok mecaz anlam içermeyen atasözleri yönünde yaptıklarını ifade etmektedirler.

Altıncı soruya ait bulgular ve yorumlar. Altıncı soru atasözleri öğretiminin nasıl daha verimli hâle getirilebileceği ile ilgilidir.

Öğretmenler ders süresini çoğaltarak ve notları karneye dahil ederek, ders kitaplarında atasözlerine daha çok yer vererek, atasözleri daha eğlenceli bir şekilde öğretilerek, drama ve oyunlarla, hikaye ve masal etkinlikleriyle, Fransızca atasözleriyle karşılaştırmalı bir çalışma yaparak, her fırsatta kullanılarak, Fransa'da yaşayan Türklerin en sık hangi atasözlerini kullandıkları tespit edilerek ve bu listeden yola çıkarak atasözlerini derslere dahil ederek, mecaz ve yan anlam kavramlarının müfredatta çok iyi işlenmesiyle, kitap okuma sıklığını çoğaltarak, görsellerle (resim, karikatür, video) atasözleri öğretiminin daha verimli hâle getirilebileceğini düşünmektedirler. Öğretmenlerden biri atasözleri öğretiminde atasözlerinin ortaya çıkmasında etkili olan esas hikâyenin öğrencilere anlatılmasının etkili bir yöntem olabileceğini çünkü mantığı anlaşılan her olgunun zihinde kalıcı olabileceğini vurgulamaktadır.

Öğretmenlerden biri atasözleri öğretiminin ilkökul düzeyinde yeterli olduğunu, ortaokul düzeyindeki ders kitaplarında her ünite sonuna bir atasözü köşesi eklenebileceği önerisinde bulunmaktadır. Öğretmenlerden biri öğrencilerin kelime hazinelerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması gerektiğini ve bu durumun atasözleri öğretiminin daha verimli kılacağını ifade etmektedir.

Anket sonunda öğretmenlerin bir kısmı aşağıdaki eklemelerde bulunmuşlardır:

Tablo 91

Öğretmenlerin Anket Sonunda Yaptıkları Eklemeler

Öğretmen	Yorum
Ö-2	"Atasözleri bizim öğrencilerin en çok zorlandığı konu ve dile üst düzey hakimiyet gerektiriyor. Çok fazla atasözü öğretmek bence gereksiz. Çünkü kalıcı öğrenme olmuyor."
Ö-16	"Ailelerin de Türkçe dil seviyelerinin kötü durumda olduğunu düşünürsek ki son jenerasyonlar evlerinde Türkçe yerine Fransızca konuşuyorlar. Öncelikle çocukların okuma ve anlamalarını geliştirmek, sonrasında atasözleri ve deyimlerle desteklemek gerekir. Zor bir süreç fakat uğraşmalıyız. Çalışmalarınızda başarılar dilerim."
Ö-19	"Görsellik önemli ve boyama şeklinde basit çizimler ilgi çekici ve öğretici. Hatta kısa çizgi roman şeklinde olursa daha kalıcı ve yararlı olur."
Ö-20	"Bu tür çalışmaların çocuklar üzerindeki olumlu etkilerini uzaktan eğitimle dahi olsa olumlu ve yararlı etkilerini çocuklar üzerinde gördüm. Her yıl yeni grup öğrencilerimle yapmayı düşünüyorum ve de her yıl projelerde yer alması gerektiği kanaatindeyim."

Bölüm 5

Sonuç ve Öneriler

Sonuç

Fransa'da Türk kökenli iki dilli 6, 7, 8 ve 9. sınıf öğrencilerinin Türkçe atasözlerini algılama düzeylerini ve Fransa'da görev yapan Türkçe ve Türk Kültürü (TTK) öğretmenlerinin Türkçe atasözlerinin öğretimi ile ilgili görüşlerini tespit etmek ve bunlar üzerine olası öneriler geliştirmek bu çalışmamızın temel amacı olarak belirlenmiştir. Öğrencinin Türkçe kitap okuma sıklığı ve Türkçe dersindeki akademik başarısı ile aile içindeki dil kullanımı değişkenleri göz önüne alınarak ölçeklerden elde edilen veriler değerlendirilmiştir. TTK öğretmenlerine uygulanan anket çalışması ile de TTK derslerindeki atasözleri öğretimi irdelenmiş ve 2020-2021 eğitim-öğretim yılının değerlendirmesi yapılmıştır.

Strazburg Özel Yunus Emre Okulunda öğrenim gören 11-15 yaş aralığındaki 62 Türk kökenli ortaokul öğrencisi araştırma grubumuzu oluşturmaktadır. Atasözlerini Algılama Düzeylerini tespit etmek için çalışmanın birinci ayağı olarak bu öğrencilere 53 atasözünü içeren 10 soruluk bir ölçek uygulanmıştır. Fransa'da görev yapan 46 TTK öğretmenine uygulanan altı soruluk anket ise çalışmanın ikinci ayağını oluşturmaktadır.

Öğrencilerin Türkçe kitap okuma sıklığı göz önüne alınarak elde edilen bulgular incelendiğinde; ayda iki ve haftada bir kitap okuyanların daha fazla atasözü bildiği, anlamını bilemeseler bile diğer kategoridekilere oranla daha fazla sayıda cevap yazdıkları görülmüştür. Hiç kitap okumayanların ise büyük bir kısmının sorulara daha az cevap verdiği anlaşılmıştır.

Çocukların anlama ve anlatma becerilerinin gelişiminde önemli araçlardan olan kitaplar aynı zamanda hem insana hem de yaşama ilişkin duyarlıkları arttırmaya yönelik olanaklar sunar. Sever (2008)'in de isabetle ifade ettiği gibi, sanatçı duyarlılığı ile hazırlanmış edebiyat yapıtları çocukların hem düşünerek hem düşleyerek birikimlerini kullanmasına ve aynı zamanda özgürce soru sorma, öğrenme, tanıma,

bilme gibi ihtiyaçlarını karşılamasına olanak sağlayan en etkili araçlardandır. Öğretici ve yazınsal kitaplar aynı zamanda dil edinimi sürecinde de büyük rol oynar. Ayrıca, edebiyat yapıtlarında sözcüklerin özenli seçimi ve çeşitli uzunluktaki tümce yapıları çocuklara nitelikli bir dil çevresi de oluşturur. Özenle hazırlanmış böylesi kitaplarda kullanılan dilin anlatım olanakları doğal olarak çocuklara uygun bir dil çevresi ve evreni oluşturur. Böylelikle çocukların sınırlı sözcük dağarcıkları öğretici ve kurgusal metinlerle desteklenmiş olur. Kısacası, doğru kitaplar ve uygun metinler çocuğun dilsel ve zihinsel becerilerinin gelişmesine önemli katkılar sağlar (Yazıcı, 2019). Dolayısıyla yurt dışındaki çocuklar Türkçe kitap okuma sıklığını arttırlarsa ve özellikle de edebiyat ürünlerine yönelik okumalar yaparlarsa kelime hazneleri genişleyecek ve bunun doğal sonucu olarak da atasözlerini algılama düzeyleri büyük oranda artış gösterecektir.

Bulgular öğrencilerin Türkçe dersindeki akademik başarı düzeylerine göre incelendiğinde, iyi ve pekiyi düzeyde olanların orta düzeyde olanlardan daha fazla sayıda atasözü bildikleri tespit edilmiştir. Ölçekte verilen açıklamalardan yola çıkarak atasözünü bulmaları istenilen en zor soruda (üçüncü soru) elde edilen başarı düzeyinin tüm sınıflarda en düşük olduğu görülmektedir. Bu soruda elde edilen %15,79'luk en yüksek başarı oranı Türkçe dersindeki akademik başarı düzeyi pekiyi olan öğrencilere aittir. Bundan daha düşük olan %3,45'lik başarı oranını ise akademik başarısı iyi olanlara aittir. Akademik başarı düzeyi orta olanlardan hiçbirisi doğru cevap verememiş ve onların başarı oranı %0 olarak ölçülmüştür. Ölçeğin en zoru olan bu sorudaki başarı oranları ile Türkçe dersindeki akademik başarı düzeyleri arasında önemli ve doğru orantılı bir ilişki olduğu açıkça saptanmış olmaktadır.

Akademik başarı Carter'e göre (aktaran Doğusal-Tezel, 1987), herhangi bir okulda okutulan derslerde geliştirilen ve öğretmenlerce takdir edilen notlarla, test puanlarıyla ya da her ikisi ile belirlenen beceriler ya da kazanılan bilgilerdir. Akademik başarı zihinsel (öğrenme hızı, zekâ), duyuşsal (benlik saygısı, kişilik yapısı, öz-yeterlik, motivasyon, ders çalışma alışkanlıkları) ve çevresel etmenlerle (anne-baba tutumu, ailenin sosyo-ekonomik durumu, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin yeterliği ve tutumu) ilişkili olduğu belirtilmektedir (Arıcı, 2007; Howie ve Pieterston, 2001; Şevik, 2014; Wang, 2004). Akademik başarı öğrencilerin mesleki ve toplumsal yaşama en iyi şekilde hazırlanmalarını sağladığı ve geleceklerini şekillendirdiği için oldukça önem arz

etmektedir. Bu nedenle, öğrencilerin atasözlerini algılama düzeyleri ile Türkçe dersi akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve çocukların atasözü bilgilerinin yalnızca atasözü öğretimine bağlı bir süreç olmadığı, öğrencinin akademik başarısını sağlayan birçok faktöre dayalı olduğu düşünülmektedir.

Öğrencinin evinde kullanılan dil değişkenine göre bulgular incelendiğinde, her iki dilin de konuşulduğunu belirtenlerin pek çok soruda elde ettiği başarı oranının sadece Türkçe konuşulanlara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Evde ağırlıklı olarak Türkçe konuşanların daha fazla sayıda atasözü bilmeleri beklenirken her iki dili de konuşanların pek çok soruda daha yüksek başarı elde etmesi, bu öğrencilerin kazançlı bir iki dillilik yaşadıkları yönünde yorumlanabilir. Bu çocuklar gündelik hayatlarında her ikisinde de düzenli olarak dil girdisi almakta ve bunun doğal sonucu olarak okulda Fransızcadaki kazanımların karşılığını evde de kullandıkları Fransızca sayesinde gündelik hayatlarında bulabilmektedirler. Her iki dilin düzenli kullanımı ve okuldaki dilin evde devamlılığının olması her iki dil arasında aktarım (transfer) gerçekleşmesini kolaylaştırmaktadır. Dilbilim kuramcılarına göre iki dilli bireylerin dilleri arasında gerçekleşen aktarımlar bilişsel açıdan kazançlı iki dilliliğe işaret etmektedir.

Fransa'da ilkökul düzeyinde TTK derslerine giren 46 öğretmene uygulanan anket çalışmasında Türkçe atasözlerinin günümüzde ne şekilde öğretildiği, ne oranda verim alındığı ve daha iyi hâle nasıl getirilebileceği konuları irdelenmiştir.

2020-2021 eğitim-öğretim yılı müfredatını atasözlerinin öğretimi açısından değerlendiren TTK öğretmenlerin önemli bir kısmı programın yeterli olmadığını, çok az sayıda atasözüne yer verildiğini ve mecaz anlamlı atasözlerine daha fazla yer verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ders saatlerinin azalması sebebiyle atasözlerine verilen ağırlığın da değiştiğini belirten görüşlere rastlanmıştır. Fransa'da 2020 yılı itibarıyla Ana Dili ve Kültürü Dersleri (*ELCO*) yerine Uluslararası Yabancı Dil Öğretimi (*EILE*) uygulamasına geçilmesinin de hem dersin içeriğini hem de ders süresini etkilediği bilinmektedir.

Öğretmenlerin yarısından çoğu çocukların atasözlerini algılayamadıklarını söylemiş ve bu durumun nedenleri arasında mecazi kavramların gelişmemiş olmasını,

ailede Türkçenin sınırlı düzeyde kullanılmasını, daha az Türkçe kitap okumalarını ve kelime dağarcığının yetersiz olmasını göstermişlerdir. Bu görüşler öğrencilerden elde ettiğimiz bulgularla örtüşmektedir.

Öğretmenlerin yarısından çoğu öğrencilerin, konuşurlarken atasözlerine hiç yer vermediklerini belirtmiştir. Birkaçı ise öğrenciler konuşurlarken bazı atasözleri kullandıklarını fakat bunları bazen yanlış ve eksik şekilde kullandıklarını, doğru kullandıklarında ise atasözlerine ilişkin bilgilerinin yeterli olmadığını vurgulamıştır.

Öğretmenler atasözlerini öğretirken resim, video, karikatür gibi çeşitli görselleri, tiyatro ve müzik etkinliklerini, hikâye ve masalları kullandıklarını belirtmiştir. Kullanılan yöntem ve tekniklerin içerik ve çeşitlilik bakımından zengin olduğu görülmektedir. Fakat anket sonuçlarına bakıldığında, öğretmenlerin büyük bir kısmı öğrencilerin atasözlerini algılamada zorluk çektiklerini ve önemli bir bölümünün konuşmalarında atasözlerine hiç yer vermediklerini ifade etmektedirler. Bu bulguya dayanarak, derslerde kullanılan yöntem ve tekniklerin verimliliğinin atasözlerinin öğretimi açısından yeniden değerlendirilmesi ve öğrenciler için en uygun metodun ve aracın hazırlanması uygun olacaktır.

Ölçekte yer alan atasözlerinden hangilerinin derslerde öğretildiği öğretmenlere sorulduğunda, bu atasözlerinden bir kısmının birçok öğretmen tarafından öğretildiği, bir kısmının çok az, bir kısmının ise hiç öğretilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin derslerde işledikleri ama ölçekte yer almayan toplam 43 atasözü bulunmaktadır.

Atasözleri öğretiminin daha verimli hâle getirilmesi için öğretmenler atasözlerine ders kitaplarında ve öğretim programında daha fazla yer verilmesini önermekte ve öğrencilerin ilgisini çekebilecek etkinliklerin uygulanmasını yararlı görmektedir. Ayrıca Fransızca atasözleriyle paralel çalışmalar yapılmasının da uygun olacağını düşünmektedir. Bunun yanı sıra, mecaz ve yan anlam kavramlarının öğretim programında daha etkin ve verimli işlenmesi gerektiğini ve Fransa'da yaşayan Türklerin sık kullandıkları atasözleri tespit edilerek derslerde bunların işlenebileceğini düşünmektedirler.

Ölçekle ilgili olarak şu bilgilerin verilmesi de yararlı olacaktır: Öğrencilerin ikinci, beşinci, yedinci, sekizinci ve dokuzuncu sorularda daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. Bu beş soru resimden yola çıkarak atasözünü işaretleme ve yazma, eş anlam ve anlamlarıyla eşleştirme ve verilmiş atasözünü düzenli bir cümle haline getirmeye yönelik niteliktedir. En başarısız oldukları ise üçüncü, altıncı ve onuncu sorulardır. Bu üç soru, anlamdan yola çıkarak atasözünü bulma, atasözünü düz ve mecaz anlatımlı olarak ayırt etme ve atasözünün açıklamasını yapmaya dayalı sorulardır. Öğrencilerin cevaplamayı denedikleri ama başarısız oldukları ise birinci ve dördüncü sorulardır. Bu iki soru yanlış olarak verilmiş atasözünün doğrusunu yazma ve atasözünü uygun kelimeyle tamamlamaya dayalı sorulardır. Burada öğrenci ya soruyu net olarak kavrayamamıştır (*“Söz gümüşse altın pırlantadır”*) ya da soruya yanlış cevap vermiştir (*“Söz gümüşse evlilik pırlantadır”*).

Öğrencilerin başarı düzeyinin soru türlerine göre farklılık göstermesi -doğru veya yanlış- cevaplarının kelime dağarcıklarıyla doğrudan bağlantılı olduğu söylenebilmektedir. Bilindiği üzere, kelime dağarcığı aktif ve pasif olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bunu dil öğretimi bağlamında değerlendirdiğimizde, temel becerilerin anlama (okuma, dinleme) ve anlatım (konuşma, yazma) olmak üzere iki ana başlık halinde karşımıza çıktığı görülmektedir. Bu ikisinden anlatım becerisi bireyin kendine ait duygu ve düşüncelerini sözlü veya yazılı olarak ifade etmesi şeklinde tanımlanabilir. Anlama becerisi ise, konuşmayı veya yazılı bir ifadeyi anlama durumu olarak ifade edilebilir. Bir başka ifade ile söyleyecek olursak, insanlar anlama sürecinde pasif kelime dağarcıklarını zenginleştirirken, anlatma eylemi için yalnızca aktif kelime dağarcıklarını kullanabildikleri bilinmektedir. Tam da bu noktada şu önemli tespiti ifade etmekte yarar görmekteyiz: Araştırma grubumuza uygulanan ölçek, anlamı bilinerek kullanılan atasözlerini tespit etmeye yönelik olduğundan yalnızca öğrencilerin aktif söz dağarcıkları ölçümlenebilmiştir. Çünkü yazılı olarak ifade edilen ve anlamı bilinerek kullanılan her atasözü öğrencinin aktif söz dağarcığında olduğuna işaret eder. Bu bağlamda, öğrencilerin düşük başarı gösterdiği bazı sorularda o atasözünün anlamını çıkarabildiği fakat kendi cümlelerinde kullanamadığı için soruya doğru cevap veremediği düşünülebilmektedir. Bu durumda, öğrencinin aktif söz varlığı önemli olduğu kadar pasif söz varlığı da aynı derece de önem taşır.

Fransa'da Türk kökenli iki dilli 6, 7, 8 ve 9. sınıf öğrencilerinin Türkçe atasözlerini algılama düzeylerinin durumu ve Türkçe atasözleri öğretiminin nasıl gerçekleştirildiği hususu araştırmanın temel problemi olarak ele alınıp incelenmiştir. Öğrencilerden toplanan veriler analiz edildiğinde görülmüştür ki, Türkçe kitap okuma sıklığı, akademik başarı ve evdeki dil kullanımı ile atasözlerini algılama düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. TTK öğretmenlerine uygulanan anket sonuçları da bu bulgularla örtüşmektedir.

Öneriler

Araştırmanın sonuçlarından hareketle denilebilir ki, Fransa'da yaşayan Türk çocuklarının, kültürlerinin önemli bir parçası olan atasözlerini en iyi şekilde öğrenmeleri ve kullanabilmeleri için şu noktaların hatırlatılması uygun bulunmaktadır:

- 1) Türkçe atasözlerini algılamada en önemli unsurlardan biri olan söz varlığının, öğrencilerin sınıf düzeylerine göre verimli ve etkin şekilde işlenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir. Çünkü kelime dağarcığı kısıtlı olan öğrencilerin atasözlerini algılamada güçlük çekeceği bilindiği gibi, atasözlerini kullanmaları da bununla doğru orantılı olarak zorlaşacaktır.
- 2) Öğrencilerin daha fazla Türkçe kitap okumalarının teşvik edilmesi yararlı olacaktır.
- 3) Yurt dışında Türkçe öğretimi için hazırlanan TTK müfredatında atasözleri öğretimine yönelik düzenlenen amaç ve kazanımların yeniden gözden geçirilmesi ve programda atasözlerine daha fazla yer verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.
- 4) Yurt dışındaki Türkçe derslerinde atasözleri için kullanılan yöntem ve tekniklerin çocukların iki dillilik ve iki kültürlülük boyutu da göz önüne alınarak uygulanmasının, verimliliği ve etkinliği arttıracığı düşünülmektedir.

- 5) Fransa'da yaşayan Türk çocuklarının atasözlerini kullanmalarına yönelik olarak bir ihtiyaç analizi ve atasözleri sekisinin yapılmasının ve belirlenen öncelik ve önem sırasına göre öğretilmesinin daha yararlı olacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Aksoy, Ö. A. (1984). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1, Atasözleri Sözlüğü*, TDK, Ankara.
- Alkaya, E. (2006). "Dil ve Söz Bakımından Kırım Karay Türklerinin Atasözleri". *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), 89-99.
- Akıncı, M.A., Yağmur, K. (2000). "Fransa'daki Türk Göçmenlerin Dili Kullanımı ve Dile Yönelik Tutumları ve Onların Öznel Etnik-Dilsel Canlılık Algıları". *Turkophone*, 2 (2).
- Aksan, D. (1975). "Anadili", *Türk Dili Dergisi*, Haziran Sayısı.
- Aksan, D. (1994). "Anadili", *Tömer Dil Dergisi*, 16, 63-71.
- Aksan, D. (1998). *Her Yönüyle Dil-Ana Çizgileriyle Dilbilim I*, Türk Dil Kurumu, Ankara.
- Arıcı, B. (2020). *Etkinliklerle Türkçe Öğretimi*, IKSAD.
- Arıcı, B. (2019). *Eğitsel Oyunlarla Almanya'da Türkçe Öğretimi*, IKSAD.
- Arıcı, B. (2019). *Yurt Dışında Türkçe Öğretimi*, IKSAD.
- Arıcı, İ. (2007). İlköğretim Din Kültür ve Ahlak Bilgisi Dersinde Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler (Ankara Örneği). (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Arslan, E. (2016). "Fransa ve Göçmenler: Asimilasyon mu Entegrasyon mu?". *EURO Politika*, (1), 45-52.
- Avrupa Konseyi, (2013), "Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi: Öğrenim, Öğretim ve Değerlendirme", Telc GmbH, Frankfurt/Main.
- Aydın, İ.S. (2013). "İki Dilli Türk Öğrencilerin Yazılı Anlatım Becerilerine Yönelik Bir Durum Çalışması." *Turkish Studies*. 8(9), 657-670.
- Aydın, S. (2009). *Halk Bilimi Sözlü Anlatımlar*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye Kültür Portalı Projesi, Ankara.
- Bağcı, A., Mete, F., Keskin, H. (2017). "İki Dilli Türk Çocukları İçin "Türkçe ve Türk Kültürü" Kitaplarının Yanlıları, Eksikleri". *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 2 (2), 16-55.
- Bağcı, H. (2010). "İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Atasözleri ve Deyimleri Algılama Düzeyi". *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (27), 91-110.
- Baş, B., Karadas, Ö. (2019). "Türkçe ve Türk Kültürü Dersine Dair İhtiyaç Analizi", *Sakarya University Journal Of Education*, 9(3), 434-454.

- Baş, B., Karataş, Ö. (2019). *Türkçe ve Türk Kültürü Öğretimi*, MEB, Ankara.
- Baykal, M. (2000). "Dil Kirlenmesi". *Evensel Kültür*, 103.
- Bican, G., Demir, N. (2018). "Danimarka'da Türkçe-Danca Konuşan Öğrencilerin Dil Baskınlığının İki Dillilik Temelinde İncelenmesi". *Eğitim ve Bilim*, 43 (194), 131-155.
- Bulletin officiel. (08/10/2020). Programme de français de seconde générale et technologique. Spécial n°1 du 22 janvier 2019 et le JORF du 08 octobre 2020.
- Bulletin officiel (22/01/2019). Programme de français de première des voies générale et technologique. BOEN Spécial n°1 du 22 janvier 2019, le BOEN n°18 du 30 avril 2020 et le BOEN n°40 du 22 octobre 2020.
- Bulletin officiel. (26/07/2018). Cycle des apprentissages fondamentaux (cycle 2), cycle de consolidation (cycle 3) et cycle des approfondissements (cycle 4): modification.
- Bouysse, V. (2004). Quel avenir pour les enseignements des langues et cultures d'origine?, In L'intégration des nouveaux arrivants: quelle mission pour l'école?, *Actes de l'université d'automne organisée par l'Académie de Créteil* (25-28 Ekim) DGESCO, 92.
- Büyüköztürk. Ş. vd. (2018). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Brabant, J. (1992). Une insertion économique problématique. *Hommes et Migrations*, 1153, 34-38.
- Burdurlu, İ. Z. (1967). "Atasözlerimizin Cümle Yapıları." *Türk Dili Dergisi* (187) 508-513.
- Burke, P., Porter, R. (2021). *Dilin Toplumsal Tarihi*, Isık Yayınları.
- Can, N. Ve Can, M. (2009). "Yurt Dışında Bulunan Türk Çocuklarının Eğitimleriyle İlgili Sorunları ve Çözüm Önerileri". *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 112-130.
- Ceran, D. (2017). "7. Sınıf Öğrencilerinin Ders Kitabındaki Metinlerde Geçen Atasözü ve Deyimleri Öğrenme Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme". *Tarih Okulu Dergisi*, 10(30), 393-417.
- Collectif des Lutins. (2004). *L'histoire de l'immigration en France, la contribution des immigrés au développement économique et aux guerres françaises de 1850 à aujourd'hui*, [http://www.preavis.org/formation-mr/Lutins/brochure immigration 1-0.a5.pdf](http://www.preavis.org/formation-mr/Lutins/brochure%20immigration%201-0.a5.pdf), Son Erişim Tarihi 18/05/2021.

Cummins, J. (2000). *Language, Power and Pedagogy. Bilingual Children in the Crossfire*, Clevedon: Multilingual Matters.

Çınar, I. Ve İnce, B. (2015). "Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitaplarındaki Söz Varlığına Derlem Temelli Bir Bakış". *International Journal of Languages Education and Teaching*, 3(1), 198-209.

Çavuşoğlu, A. (2006). "Ana Dili, Edinimi, Önemi ve Geliştirilmesi". *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 11(1), 37-46.

Çobanoğlu, Ö. (2004). *Türk Dünyası Ortak Atasözleri Sözlüğü*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.

De Mejia, A.M., (2002). *Power, prestige and bilingualism: International perspectives on elite bilingual education*, Clevedon: Multilingual Matters.

Demirbaş, H. (2013). *Eğitim-Kültür Açısından Avrupa'daki Türk Çocukları – Sorunlar ve Çözümler*. Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.

Demirel, Ö. (1999). "İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi", *Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları*.

Deniz, T. (1997). "Yabancı Dil Eğitiminde Atasözleri". *Öneri Dergisi*, 2(8), 79-92.

Doğusal-Tezel, N. (1987). *İlkokul 5. Sınıf Öğrencilerinde Benlik Kavramının Akademik Başarı Üzerindeki Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Duruhan, K., İlhan, B. (2004). "Eğitim-Öğretimle İlgili Bazı Atasözünü ve Deyimlerimizin Öğrenme-Öğretme Süreci Bakımından İrdelenmesi.". *Millî Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi* 164 (119-125).

Echardour, A., Maurin, E. (1993). *La main d'œuvre étrangère. Données sociales*, 504-13.

Ediskun, H. (2017). *Yeni Türk Dilbilgisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Ekmekçi, V. Ve Karadüz, A. (2015). "Yurt Dışında Yaşayan İki Dilli Çocuklar İçin Hazırlanan Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabına Eleştirel Bir Bakış". *Turkish Studies*, 10(15), 361-378.

Elçin, Ş. (2004). *Halk Edebiyatına Giriş* (8. Baskı). Akçağ Yayınları, Ankara.

Emir, S. (1976). *Atasözleri ve Vecizelerin Açıklamaları* (7. Baskı). Emir Yayınları, İstanbul.

Eren, E. (2017). "Les proverbes français et turcs en tant que "dénominations métalinguistiques"", *Synergies Turquie*, Sylvains les Moulins, 10, 13-27.

Ergin, M. (2000). *Orhun Abideleri* (25 baskı). İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

Erkan, A.G. (1999). "Dört Temel Dil Becerisi Üzerine". *Dil Dergisi*, 76.

Ertek, B. (2017). *Développement du vocabulaire en turc et en français d'élèves bilingues franco-turcs et monolingues turcs et français âgés de 6 à 10 ans*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Rouen: Rouen Üniversitesi.

Fransa İçişleri Bakanı Yabancılar Genel Müdürlüğü. (2016). *Fransa'da Yaşamaya Gelmek*, <http://www.immigration.interieur.gouv.fr>, Son Erişim Tarihi 26/01/2020.

Genese, F., Paradis, J. & Crago, M. (2004). *Dual Language Development and Disorders: A Handbook on Bilingualism and Second Language Learning*, Baltimore, M.D.: Brookes Publishing.

Göçen, G. (2020). "Yabancılar İçin Türkçe Okuma Kitaplarında Yer Alan İkilme, Deyim ve Atasözlerinin Kullanım Sıklığı ve Seviyelere Göre Dağılımı". *International Journal of Languages Education and Teaching*.

Gülendam, R. (2012). "Son Dönemde Atasözleri ve Deyimler Üzerine Yapılmış Çalışmalardan İki Üzerine Bir Değerlendirme (Kitap Eleştirisi)". *Dil Dergisi*, 157.

Güneş, F. (2013). "Kelimelerin Gücü ve Zihinsel Sözlük". *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 01, 1-24.

Güneş, F. (2013). "Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi". *Ana Dili Eğitimi*, 1 (1), 1-12.

Gürbüz, O. (2017). "Dil-Kültür İlişkisi, Etnik Dilse Canlılık ve Dil Ölümü Bağlamında Fransa'da Yaşayan Türklerde Ana Dil Olarak Türkçenin Durumu". *The Journal of Academic Social Science*, 5 (61), 271-288.

Hamer, J. F. & Blanc, M. (1983). *Bilinguisme et bilingualité*. Bruxelles : Mardaga.

Hamurcu Süverdem, B. (2015). "Développement du turc et du français en situation de bilinguisme précoce. Le cas d'enfants turque scolarisés en maternelle", (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Rouen Üniversitesi, Rouen.

Hamurcu, Z.S. (19 Eylül 2016). *Özel Yunus Emre Lisesi Büyüyor / Du Lycée Yunus Emre au Groupe scolaire Yunus Emre*. Strasbourg Ditib. 18/05/2021, <https://www.ditibstrasbourg.fr/ozel-yunus-emre-lisesi-buyuyor-du-lycee-yunus-emre-au-groupe-scolaire-yunus-emre/>.

Hamurcu, Z.S. (21 Mayıs 2017). *Yunus Emre Öğrencileri Farkındalık Oluşturmaya Devam Ediyor! / Une réussite reconnue pour le Collège Yunus Emre!*. Strasbourg Ditib. 18/05/2021, <https://www.ditibstrasbourg.fr/une-reussite-reconnue-pour-le-college-yunus-emre/>.

Hamurcu, Z.S. (23 Haziran 2018). *Yunus Emre Lisesi İlk Mezunlarını Verdi / La première promo du Lycée Yunus Emre*. Strasbourg Ditib. 18/05/2020, <https://www.ditibstrasbourg.fr/yunus-emre-lisesi-ilk-mezunlarini-verdi/>.

Haut Conseil à l'Intégration. (1995). Les enseignements des langues et cultures d'origine (ELCO), Chapitre IV, Extrait du rapport du Haut Conseil à l'Intégration "Liens culturels et intégration".

Haut Conseil à l'Intégration. (2000). Les défis de l'intégration à l'école et recommandations du Haut Conseil à l'Intégration au Premier ministre relatives à l'expression religieuse dans les espaces publics de la République, Collection des rapports officiels, Rapport au Premier ministre.

Howie, S. J., & Pietersen, J. J. (2001). Mathematics literacy of final year students: South African realities. *Studies in Educational Evaluation*, 27, 7-25.

Işıl, U. (2007). "İki Dilli Öğrencilerin Yazılı Metin Üretimindeki Sorunları", Dil Dergisi DTÖ Özel Sayısı, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 28-44.

İlhan, N. (2004). "Çocukların Dil Edinimi, Dil Gelişimi ve Dile Katkıları." *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.

Kafesoğlu, İ. (2003). *Türk Millî Kültürü*. Ötüken Neşriyat, İstanbul.

Kaplan, M. (2006). *Kültür ve Dil* (22. Baskı). Dergâh Yayınları, İstanbul.

Keziban, Y., Tekşan, K. (2012). "Atasözlerinin Dil Bilgisi Öğretiminde Kullanılabilirliği". *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (31), 301-322.

Karadağ, Ö., Baş, B. (2019). "Türkçe ve Türk Kültürü Dersine Dair İhtiyaç Analizi". *Sakarya University Journal Of Education*, 9(3), 434-454.

Kardaş, D. (2020). "Kültürlerarası Etkileşim Bağlamında Hırvat Halk Atasözlerinde Türk Kültür Belleği". *Millî Folklor*, 126, 223-237.

Koçak, M. (2012). "Almanya'da Yaşayan Türklerin Türkçe Dil Becerileri Üzerine Bir İnceleme". *Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of Worl of Turks [ZfWT]*, 4(1), 303-313.

Korkmaz, B. (2010). "Türkçe ve Türk Kültürü Dersleri İçin Uzaktaki Yakınlarımız Projesi Kapsamında Hazırlanan Öğretim Materyallerinin (6-7. Sınıflar) Türkçe Öğretimi ve Kültür Aktarımı Çerçevesinde Değerlendirilmesi". *III. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu (16-18 Aralık) İzmir*, 635-644.

Köklügiller, A. (2008). *Açıklamalı Atasözleri ve Özdeyişler*. Bahçeşehir Yayınları, İstanbul.

Kurt, I. (1991). *Türk Atasözlerine Psikolojik Bir Yaklaşım*. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Kymlicka, W. (2000). *Çokkültürlü Yurttaşlık*, Ayrıntı Yayınları.

Lambert, W. (1974). Culture and language as factors in learning and education. Aboud, F.E. & Meade, R. D. (eds), *Cultural Factors in Learning and Education*, Bellingham, Washington: Fifth Western Washington Symposium on Learning, 91-122.

Lequin, Y. (2006). *Histoire des étrangers et de l'immigration en France*, Editions Larousse.

Les Républicains. (2015). *Quelle Politique d'Immigration, Document d'Oriantation*, Les Editions Les Républicains.

MEB. (2018). *Türkçe ve Türk Kültür Dersi Öğretim Programı (1-10.Sınıflar)*, Ankara.

MEB. (2017). *Kalkınma için Uluslararası İşbirliği Altyapısının Geliştirilmesi Programı (KAGEP)*. Türkçe/Türk Kültürü Dersi Mevcut Durum Analizi. Ankara.

MEB. (2010). *Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Ders Öğretim Materyali (1-10.Sınıflar)*. Ankara.

MEB. (2010). *Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Çalışma Kitabı (1-10.Sınıflar)*. Ankara.

MEB. (2010). *Türkçe ve Türk Kültürü Öğretmen Kılavuz Kitabı*. Ankara.

Mete, F., Yeşilyurt, E., Keskin, H. (2018). "İki Dilli Türk Çocukları İçin Hazırlanan "Türkçe ve Türk Kültürü" Kitaplarında Atasözü Öğretimi". *International Journal of Languages Education and Teaching*, 6(2), 174-183.

Millî Kütüphane. (1971). *Türk Atasözleri (1. Baskı)*. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

Mürsel, C. G. (2009). "Deyim ve Atasözlerinin Öğretiminde Karikatürün Etkisi". *(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Nawal, B. (2013). "Des ressources orales pour développer une compétence scripturale en français langue étrangère". *Synergies Mexiques*, Sylvains les Moulins, 3, 79-98.

ORIV. (2003). "La présence turque en Alsace", Document ORIV.

Ortaköylü, S., Satılmış, S., Eyüp, B. (2020). "Yurt Dışında Yaşayan Türk Çocuklarına Yönelik Yapılan Araştırmalar Üzerine Bir Analiz Çalışması". *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(1), 87-112.

Oruç, Ş. (2016). "Ana Dili, İkinci Dil, İki Dillilik, Yabancı Dil". *The Journal of Academic Social Science Studies*, 45(3), 279-290.

Önel, G. (2008), "İlköğretim 6, 7, 8. Sınıf Öğrencilerinin Atasözlerini Algılama Düzeyleri". (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

Örge Yaşar, F. (2007). "Bilgi Toplumu Bağlamında Türk Atasözlerinde "Eğitim" ve "Bilgi" Kavramları Üzerine Düşünceler.". Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi 6 (19) 146-158.

Oy, A. (1971). Tarih Boyunca Türk Atasözleri (1. Baskı). İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

Özcan, E. (2011). "6.-7. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabının Okunabilirliği ve Hedef Yaş Düzeyine Uygunluğu: Fransa Örneği". *Sakarya University Journal of Education (SUJE)*, 1(2), 16-24.

Özdemir, E. (1983). "Ana Dili Öğretimi", *Türk Dili Dergisi*, Dil Öğretimi Özel Sayısı.

Petek, G., Debarre, S. (2019). *Histoire des Turcs en France*, Editions du Détour.

Rault, Y.-M. (2014). *Etre turc et vivre à Redon: Pratiques spatiales de l'identité*. Sciences Po Rennes.

Sağlam, M. Y. (2004). *Atasözleri Kaybolan Kültür Mirasımız* (1. Baskı). Ürün Yayınları, Ankara.

Sakaoğlu, S. (1975). "Atasözlerimizin Yapısı". *Türk Folkloru Araştırmaları Yıllığı (Bellekten 1974'ten Ayırbaşım)*. Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.

Salom, P. (2015). "L'enseignement du turc dans le système éducatif français" (Enseigner les langues orientales à l'université: quelle approches?). *APLV*, 4, 2-5.

Şen, Ü. (2011). "Belçika'da Yaşayan Türk Çocuklarının Türkçeye Yönelik Tutumları ve Yazma Becerileri". (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.

Şen, Ü. (2010). "Yurt Dışında Yaşayan Türk Çocuklarının Ana Dili Eğitimine Yönelik Millî Eğitim Bakanlığı Bünyesinde Yapılan Çalışma ve Uygulamalar." *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 2(3), 239-253.

Şevik, Y. (2014). *İlköğretim Müdür ve Müdür Yardımcılarının Öğrencilerin Akademik Başarisini Etkileyen Faktörlere İlişkin Görüşleri İle Akademik Başarisına Katkıları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mehmet Akif Üniversitesi, Burdur.

Sever, S. (2018). *Sanatsal Uyarımlarla Dil Öğretimi*. Ankara: Tudem.

Sever, S. (Mayıs, 2008). *Türkiye'deki, Bilimsel, Sanatsal Nitelikli Çocuk Edebiyatı Etkinliklerine İlişkin Genel Bir Değerlendirme*. Çocuk ve Okuma Kültürü Sempozyumunda sunuldu. Ankara.

Süverdem, F. B., Ertek, B. (2020). "İki Dillilik ve İki Kültürlülük: Göç, Kimlik ve Aidiyet". *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 6(2), 183-207.

Swain, M. & Cummins, J. (1979). Bilingualism, cognitive functioning and education. *Language Teaching and Linguistics Abstracts*, n°12, 4-18.

Tourné, I. & D'Astier, F. (2020, Şubat). *L'enseignement des langues étrangères Elco est-il contrôlé par l'Éducation nationale ?* AFP Factuel. <https://factuel.afp.com/lenseignement-des-langues-etrangeres-elco-est-il-controle-par-leducation-nationale>.

Tüm, G. (2010). "Atasözlerinin Değişik Kültür ve Dilleri Anlamadaki Rolü". *Turkish Studies*.

Türk Atasözleri ve Deyimleri, (Haz. Millî Kütüphane Genel Müdürlüğü), Millî Eğitim Basımevi, İstanbul: 1992.

Türk Dil Kurumu (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.

Türkiye Maarif Vakfı, (2019). "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı", Bayem Ajans, İstanbul.

Uğuzman, T. (2014). *Atasözlerine ve Deyimlere Yansıyan Türk Halk Düşüncesi*, Nobel Akademik Yayıncılık.

Uysal, B. (2009). "Avrupa dilleri öğretimi ortak çerçeve metni doğrultusunda Türkçe öğretimi programları ve örnek kitapların değerlendirilmesi." (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ünalın, S. (2005). *Dil ve Kültür* (3. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Yağmur, K. (2013). "Dil öğretiminde ana dili, ikinci dil ve yabancı dil kavramları". *Yabancılarla Türkçe Öğretimi El Kitabı* (Ed.: Mustafa Durmuş, Alpaslan Okur). Grafiker Yayınları, Ankara. 181-200.

Yağmur, K. (2007). "İki dilli Çocukların Dil Becerilerinin Ölçümü ve Eşik Kuramı". *Dil Dergisi*, 135, 60-75.

Yağmur, K. (2006). "Batı Avrupa'da Türkçe Öğretiminin Sorunları ve Çözüm Önerileri." *TÖMER Dil Dergisi*, 134, 26-41.

Yaman, B. (2005). "Eğitimde Drama Yöntemi ile Türkçe Öğretiminin İki Dilli ve Olmayan İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı ve Tutumlarına

Etkisi". (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yardım, M. (2017). "Göç ve Entegrasyon Politikaları Işığında Fransa'da Toplumsal Kabul", *Göç Araştırmaları Dergisi*, 2(3): 100-136.

Yazıcı, N. (2019/2020). "Dil Eğitiminde Metin Kullanımı". Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yazıcı, N. (2010). "Metaphors on "Literature" by teachers-to-be graduates Turkish language and literature departments", *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 2(2).

Yediyıldız, M. (2021). "Fransa'da Türkçe Ana Dili Öğretimi". F. B. Süverdem (Ed.), *Yurt Dışında Türkçe Ana Dili Öğretimi. Politikalar ve Uygulamalar. GAV Perspektif*. 259-282.

Yediyıldız, M. B. (2018). "L'enseignement du turc en tant que langue étrangère en France: état des lieux, développement, enjeux". (Yayımlanmış Doktora Tezi). Strazburg Üniversitesi, Strazburg. *Dynamiques européennes*.

Yeşilyaprak, B., Aydın, B., Can, G., Ersanlı, K., Kılıç, M., Külaboğlu, Ş., ve diğerleri. (2002). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Yıldız, C. (2012). *Yurt Dışında Yaşayan Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi (Almanya Örneği)*. Ankara: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı.

Yıldız, C., Okur, A., Arı, G., Yılmaz, Y. (2008). *Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Yin, R. Y. (2017). *Durum Çalışması Araştırması Uygulamaları*. (Çev.: İlhan Günbayı). Nobel Yayınevi, Ankara.

Yurtbaşı, M. (2012). *Türk ve Dünya Çocuk Atasözleri*. Işık Kitabevi, Mersin.

Yurtbaşı, M. (2003). *Sınıflandırılmış Türk Atasözleri* (11. Baskı). Arion Yayınevi, İstanbul.

Wang, D. B. (2004). Family background factors and mathematics success: A comparison of Chinese and US students. *International Journal of Educational Research*, 41, 40-54.

WEB SİTESİ:

<https://esube.iskur.gov.tr> [Son Erişim Tarihi 01/06/2021]

<https://www.insee.fr/fr/accueil> [Son Erişim Tarihi 05/05/2021]

EK-A: Strazburg Özel Yunus Emre Okulu Araştırma İzin Belgesi

GROUPE SCOLAIRE PRIVÉ YUNUS EMRE
(Strazburg Özel Yunus Emre Okulu)

09/12/2020

Konu : Yüksek Lisans Tezi Araştırma İzin Dilekçesi

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne,

06/10/2020 – 18/12/2020 tarihleri arasında staj dönemini tamamlayacak olan Zeynep Şeyma Hamurcu, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yürüttüğü "Yurt Dışında Yaşayan Ortaokul Düzeyindeki Türk Çocuklarının Türkçe Atasözlerini Algılama Düzeyi" konulu yüksek lisans tez çalışması için Türkçe derslerine girmesine, velilerle gerekli bilgilendirme toplantısı düzenlemesine, araştırmaya katılmak isteyen gönüllü öğrencilerden ve onların velisinden imzalı Gönüllü Katılım Formu aldığı takdirde aşağıda belirtilen ölçek ve anketi anonimlik sağlanarak uygulamasına tarafınca izin verilmiştir :

- Atasözlerini Algılama Düzeyi Ölçeği
- Kültürel Aidiyet Anketi

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Sezai Derviş
(Okul Müdürü)

(İmza)

EK-B: Atasözleri Öğrenci Ölçeği (Önel, 2008) (Uyarlanmıştır)

OKUL : Groupe scolaire privé Yunus Emre (Strasbourg)

SINIF:YAŞ.....

AKADEMİK BAŞARI:

-2019-2020 Yıl Sonu Türkçe Dersi Notu:

-2020-2021 Birinci Dönem Sonu Türkçe Dersi Notunuz:

KİTAP OKUMA SIKLIĞI:

TÜRKÇE

- Ayda İki Kitap
 Ayda Bir Kitap
 Haftada Bir Kitap

FRANSIZCA

- Ayda İki Kitap
 Ayda Bir Kitap
 Haftada Bir Kitap

ANNE MESLEĞİ:

BABA MESLEĞİ:

EVDE KONUŞULAN DİL:

- Türkçe
 Fransızca
 Her ikisi de

1) Aşağıda yanlış olarak verilmiş atasözlerinin doğrularını boşluklara yazınız.

Ağlarsa babam ağlar, gayrısı yalan ağlar.....

Kaya yerinde ağırdır.

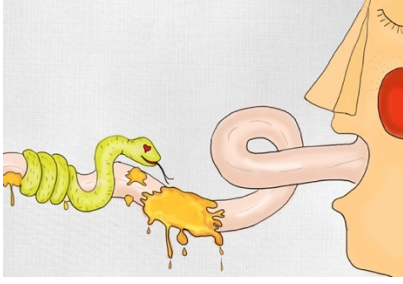
Atın ölümü ottan olsun.

Kaynayan tencere kapak tutmaz.

Söz gümüşse sükût pırlantadır.

Aç panda oynamaz boş kazan kaynamaz.

2) Aşağıda gördüğünüz resimler hangi atasözünü ifade etmektedir ?

- A) Para parayı çeker.
- B) Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.
- C) Yaş kesen baş keser.
- D) Isıramayacağın eli öp demişler.

- A) Yel kayadan ne alır.
- B) El kapısına alışmış hayvandan hayır gelmez.
- C) Kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez.
- D) At ayağı çabuk, ozan dili çevik olur.

3) Aşağıdaki açıklamaların hangi atasözüne ait olduklarını boşluklara yazınız.

İyi düşünen kişiler hep aynı olumlu sonuçta birleşirler.

.....

Çalışan insan, zamanla yaptığı işte ustalaşır, daha verimli işler yapar.

.....

Bir yere gitmek ya da bir işe başlamak isteyen kişi, zaman yitirmemelidir.

.....

İnsan, ölen yakını için çok üzülür; ancak üzülmenin de bir sınırı olmalıdır.

.....

Zaman, para gibi değerlidir.

.....

4) Aşağıdaki atasözlerini uygun kelimeler ile tamamlayınız.

Çok okuyan değil, çok bilir.

Huylu vazgeçmez.

Köylünün ağzı değil ki büzesin.

Yazın gölge hoş, kışın boş.

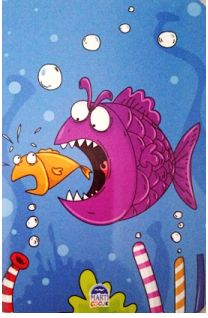
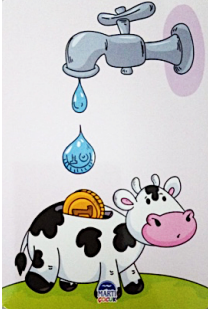
İsteyenin bir yüzü, iki yüzü karadır.

Bekleyen muradına ermiş.

..... ecele faydası yok.

Nerde ölüm görürsen oradan kaç, nerdegörürsen orada kal.

5) Aşağıdaki resimlerin ifade ettikleri atasözlerini yanlarına yazınız.

6) Aşağıdaki atasözlerinden hangilerinin düz anlatımlı (D.A.), hangilerinin mecaz anlatımlı (M.A.) olduklarını yanlarına yazınız.

Son pişmanlık fayda etmez (.)

At doyduğu yerde, er doğduğu yerde yaşar. (.)

Güvenme varlığa düşersin darlığa. (.)

Hali hal olmayanın yolu yol olmaz. (.)

Konuk kısmetiyle gelir. (.)

7) Aşağıdaki atasözlerinden hangileri aynı anlamdadır ? (Eşleştiriniz).

Yalancının mumu yatsıya dek yanar.	Yalnız taş, duvar olmaz.
Bir elin nesi var, iki elin sesi var.	Usta idim oldum çırak, bir de çırak su ister.
Herkes gider Mersin'e, biz gideriz tersine.	Çekirge bir sıçrar iki sıçrar üçüncüsünde yakayı ele verir.

8) Aşağıdaki atasözlerini anlamlarıyla eşleştir.

Damdan düşen, damdan düşenin halini bilir.

Yumuşak başlı insanlar da öfkelenince sert tepki verirler.

Yumuşak atın tekmesi sert olur.

Kişi, elde edemeyeceği şeyi kötüler, istemiyormuş gibi görünür.

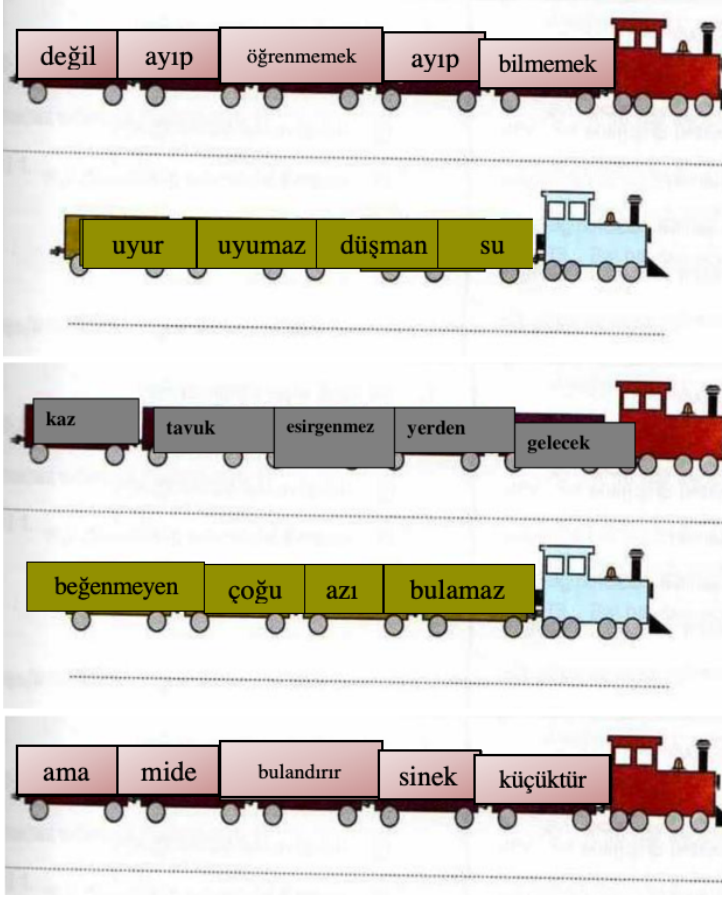
Tilki erişemediği üzüme koruk der.

İnsanlar arasındaki bazı düşmanlıklar köklü nedenlere dayanır. Eskiden beri sürüp gelmiş olan bu düşmanlığı, dostluğa dönüştürmek hemen hemen olanaksızdır.

Eski pamuk bez olmaz, kalles düşman dost olmaz.

İyi durumdayken kötü duruma düşen insan, kendisi gibi olanları anlar.

9) Aşağıda kelimeleri karışık olarak verilmiş atasözlerini düzenli hâle getiriniz.

10) Aşağıdaki atasözlerini kısaca açıklayınız.

El elden üstündür.

.....

.....

Gülme komşuna gelir başına.

.....

.....

Yorgan gitti, kavga bitti.

.....

.....

EK-C: Öğretmen Anketi (Önel, 2008) (Uyarlanmıştır)

Görev Bölgesi:

Görev Süresi:

Ders Verilen Sınıf Düzeyleri:

- 1) Türkçe ve Türk Kültürü (TTK) 2020-2021 eğitim-öğretim yılı müfredat programını atasözleri öğretimi açısından kısaca değerlendirir misiniz ?
- 2) Gözlemlerinizi sonucu Fransa'da yaşayan Türk çocukları Türkçe atasözlerini tam olarak algılayabiliyorlar mı ? Hayır ise neden ?
- 3) Öğrenciler konuşmalarında atasözlerini doğru ve yeterli bir şekilde kullanıyorlar mı ?
- 4) Sizin atasözleri öğretimi için kullandığınız özel bir yöntem ya da teknik var mı ?
- 5) TTK dersleri kapsamında öğrencilerinize hangi atasözlerini öğretiyorsunuz? EK1'de yer alan atasözlerini derste işliyor musunuz? Listede yer alan atasözleri dışında derste işlediğiniz atasözleri var ise belirtiniz.
- 6) Sizce atasözleri öğretimi nasıl daha verimli hâle getirilebilir ?

Anket ve EK1 Belgesini aşağıdaki adrese gönderebilirsiniz:

zshamurcu@gmail.com

Araştırmacının:

Adı Soyadı: Zeynep Şeyma Hamurcu

Tel: +90 5536713902

EK 1 : ATASÖZLERİ LİSTESİ (Bilgen, 2017)

Derste işlediğiniz atasözlerini işaretleyiniz.

- Aç ayı oynamaz boş kazan kaynamaz.
- Ağlarsa anam ağlar, gayrısı yalan ağlar.
- Aklın yolu birdir.
- At ayağı çabuk, ozan dili çevik olur.
- At doyduğu yerde, er doğduğu yerde yaşar.
- Atın ölümü arpadan olsun.
- Azı beğenmeyen çoğu bulamaz.
- Bekleyen derviş muradına ermiş.
- Bilmemek ayıp değil öğrenmemek ayıp.
- Bir elin nesi var, iki elin sesi var.
- Büyük balık küçük balığı yutar.
- Çekirge bir sıçrar iki sıçrar üçüncüsünde yakayı ele verir.
- Çok okuyan değil, çok gezen bilir.
- Damdan düşen damdan düşenin halini bilir.
- Damlaya damlaya göl olur.
- El elden üstündür.
- El kapısına alışmış hayvandan hayır gelmez.
- Eski pamuk bez olmaz, kalleş düşman dost olmaz.
- Gülme komşuna gelir başına.
- Güvenme varlığa düşersin darlığa.
- Hali hal olmayanın yolu yol olmaz.
- Herkes gider Mersin'e, biz gideriz tersine.
- Huylu huyundan vazgeçmez.
- Isıramayacağın eli öp demişler.
- İsteyenin bir yüzü, vermeyenin iki yüzü karadır.
- İşleyen demir ışıldar.
- Kaynayan kazan kapak tutmaz.
- Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez.
- Konuk kısmetiyle gelir.
- Korkunun ecele faydası yok.
- Köylünün ağzı kese değil ki büzesin.
- Nerde ölüm görürsen oradan kaç, nerde düğün görürsen orada kal.
- Ölenle ölünmez.
- Para parayı çeker.
- Parayı veren düdüğü çalar.
- Sakla samanı gelir zamanı.
- Sinek küçüktür ama mide bulandırır.

- Son pişmanlık fayda etmez.
- Söz gümüşse sükût altındır.
- Su uyur, düşman uyumaz.
- Taş yerinde ağırdır.
- Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.
- Tilki erişemediği üzümde koruk der.
- Usta idim oldum çırak, bir de çırak su ister.
- Vakit nakittir.
- Yalancının mumu yatsıya dek yanar.
- Yalnız taş, duvar olmaz.
- Yaş kesen baş keser.
- Yazın gölge hoş, kışın çuval boş.
- Yel kayadan ne alır.
- Yolcu yolunda gerek.
- Yorgan gitti, kavga bitti.
- Yumuşak atın tekmesi sert olur.

EK-Ç: Atasözleri Öğrenci Ölçeği Örneği

ATASÖZLERİ ÖĞRENCİ ÖLÇEĞİ (Önel, 2008) (Uyarlanmıştır)

OKUL : Groupe Scolaire privé Yunus Emre (Strazburg Özel Yunus Emre Okulu)

SINIF:Orta 1..... YAŞ: 11.....

AKADEMİK BAŞARI:

-2019-2020 Yıl Sonu Türkçe Dersi Notu:

-2020-2021 Birinci Dönem Sonu Türkçe Dersi Notunuz:16,0.....

KİTAP OKUMA SIKLIĞI:

TÜRKÇE

Ayda İki Kitap

Ayda Bir Kitap

Haftada Bir Kitap

FRANSIZCA

Ayda İki Kitap

Ayda Bir Kitap

Haftada Bir Kitap

ANNE MESLEĞİ:Hoca.....

BABA MESLEĞİ:bauchese.....

EVDE KONUŞULAN DİL:

Türkçe

Fransızca

Her ikisi de

1) Aşağıda yanlış olarak verilmiş atasözlerinin doğrularını boşluklara yazınız.

Ağlarsa babam ağlar, gayrısı yalan ağlar. ...Ağlarsa anne... ağlar... gayrısı... yalan ağlar

Kaya yerinde ağırdır.Kaya... havada... ağırdır.....

Atın ölümü ottan olsun.attan... ölümü... atan... olsun.....

Kaynayan tencere kapak tutmaz.Kapak... tenceresi... tutmaz.....

Söz gümüşse sükküt pırlantadır.Söz... gümüşse... elmas... pırlantadır

Aç panda oynamaz boş kazan kaynamaz.boş... panda... oynamaz... Aç kazan kaynamaz

2) Aşağıda gördüğünüz resimler hangi atasözünü ifade etmektedir ?

- A) Para parayı çeker.
- B) Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.
- C) Yaş kesen baş keser.
- D) Isıramayacağın eli öp demişler.

- A) Yel kayadan ne alır.
- B) El kapısına alışmış hayvandan hayır gelmez.
- C) Kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez.
- D) At ayağı çabuk, ozan dili çevik olur.

3) Aşağıdaki açıklamaların hangi atasözüne ait olduklarını boşluklara yazınız.

İyi düşünen kişiler hep aynı olumlu sonuçta birleşirler.

.....

Çalışan insan, zamanla yaptığı işte ustalaşır, daha verimli işler yapar.

.....

Bir yere gitmek ya da bir işe başlamak isteyen kişi, zaman yitirmemelidir.

.....

İnsan, ölen yakını için çok üzülür; ancak üzülmenin de bir sınırı olmalıdır.

.....

Zaman, para gibi değerlidir.

..vakit..nakit..gibi..değerlidir.....

4) Aşağıdaki atasözlerini uygun kelimeler ile tamamlayınız.

Çok okuyan değil, çok çalışsa bilir.

Huylu çocuk vazgeçmez.

Köylünün ağzı Torba değil ki büzesin.

Yazın gölge hoş, kışın ayı boş.

İsteyenin bir yüzü, veremeyenin iki yüzü karadır.

Bekleyen derviş muradına ermiş.

..... işinin ecele faydası yok.

Nerde ölüm görürsen oradan kaç, nerde mevlülük görürsen orada kal.

5) Aşağıdaki resimlerin ifade ettikleri atasözlerini alt kısma yazınız.

... damlaya damlaya göl olur

... parayı veren düdüğü çalar

... büyük balık küçük balığı yutar

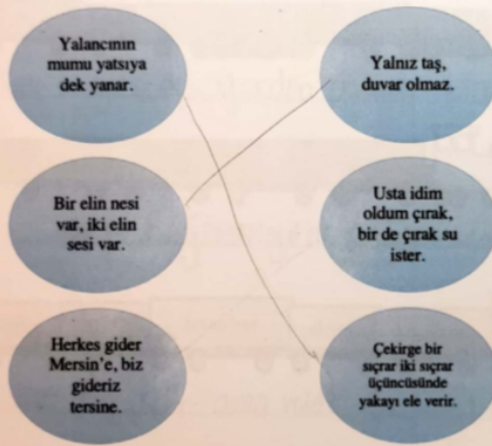

... sakla samanı gelir zamanı

6) Aşağıdaki atasözlerinden hangilerinin düz anlatımlı (D.A.), hangilerinin mecaz anlatımlı (M.A.) olduklarını yanlarına yazınız.

- Son pişmanlık fayda etmez. ()
At doyduğu yerde, er doğduğu yerde yaşar. ()
Güvenme varlığa düşersin darlığa. ()
Hali hal olmayanın yolu yol olmaz. ()
Konuk kısımetiyle gelir. ()

7) Aşağıdaki atasözlerinden hangileri aynı anlamdadır ? (Eşleştiriniz).

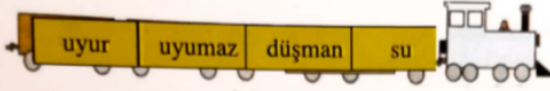
8) Aşağıdaki atasözlerini anlamlarıyla eşleştir.

- Damdan düşen, damdan düşenin halini bilir. Yumuşak başlı insanlar da öfkelenince sert tepki verirler.
Yumuşak atın tekmesi sert olur. Kişi, elde edemeyeceği şeyi kötüler, istemiyormuş gibi görünür.
Tilki erişemediği üzüme koruk der. İnsanlar arasındaki bazı düşmanlıklar köklü nedenlere dayanır. Eskiden beri sürüp gelmiş olan bu düşmanlığı, dostluğa dönüştürmek hemen hemen olanaksızdır.
Eski pamuk bez olmaz, kalleş düşman dost olmaz. İyi durumdayken kötü duruma düşen insan, kendisi gibi olanları anlar.

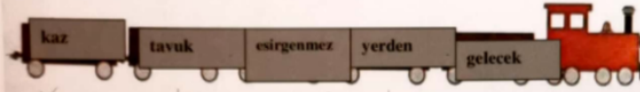
9) Aşağıda kelimeleri karışık olarak verilmiş atasözlerini düzenli hâle getiriniz.

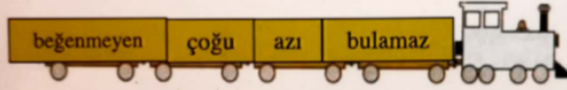
bilmemek ayıp değil öğrenmemek ayıp

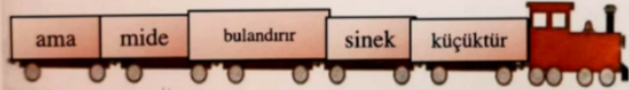
su uyur düşman uyumaz

Kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez

azı beğenmeyen çoğu bulamaz

sinek küçüktür ama mide bulandırır

10) Aşağıdaki atasözlerini kısaca açıklayınız.

El elden üstündür.

bu atasözü bir insan elde edenden üstündür

Gülme komşuna gelir başına.

bu atasözü demek istiyor ki kaskalarla dolga geçme başına gelir

Yorgan gitti, kavga bitti.

bu atasözünde bir insan gıdıncı kavga biter

EK-D: Etik Komisyonu Onay Bildirimi

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

Tarih: 16/02/2021
Sayı:
E-35853172-101.02.02-00001451689

0001451689

Sayı : E-35853172-101.02.02-00001451689
Konu : Zeynep Şeyma HAMURCU Hk. (Etik Komisyon İzni)

16.02.2021

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 28.01.2021 tarihli ve E-51944218-101.02.02-00001420516 sayılı yazı.

Enstitünüz Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Yurtdışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi yüksek lisans programı öğrencisi Zeynep Şeyma HAMURCU'nun Prof. Dr.Nermin YAZICI danışmanlığında yürüttüğü “Fransa'daki Türk Çocukların Türkçe Atasözlerini Algılama Düzeyleri ve Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitaplarının Atasözleri Açısından Değerlendirilmesi” başlıklı tez çalışması, Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun 09 Şubat 2021 tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

Prof. Dr. Vural GÖKMEN
Rektör Yardımcısı

Evrakın elektronik imzalı suretine <https://www.turkiye.gov.tr/lu-ebys> adresinden 164a0d7d-7a65-41f4-a2f4-a66d87f2f9d5 kodu ile erişebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 164A0D7D-7A65-41F4-A2F4-A66D87F2F9D5

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/lu-ebys>

EK-E: Etik Beyanı

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada,

- tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı

beyan ederim.

...../...../.....

(İmza)
Zeynep Şeyma HAMURCU

EK-F: Yüksek Lisans Tez Çalışması Orijinallik Raporu

31/08/2021

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanlığına,

Tez Başlığı : Fransa'daki Türk Çocukların Türkçe Atasözlerini Algılama Düzeyleri ve Atasözlerinin Öğretimine Yönelik Araştırma

Yukarıda başlığı verilen tez çalışmamın tamamı (kapak sayfası, özetler, ana bölümler, kaynakça) aşağıdaki filtreler kullanılarak **Turnitin** adlı intihal programı aracılığı ile kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Rapor Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı	Gönderim Numarası
31/08/2021	105	188324	30/07/2021	%8	1638757403

Uygulanan filtreler:

1. Kaynaklar hariç
2. Alıntılar dâhil
3. 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan eder, gereğini saygılarımla arz ederim.

Ad Soyadı: Zeynep Şeyma Hamurcu

Öğrenci No.: N19129400

Ana Bilim Dalı: Türkçe ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı

Programı: Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi

Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

İmza

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

(Unvan, Ad Soyadı, İmza)
Prof. Dr. Nermin YAZICI

EK-G: Thesis Originality Report

31/08/2021

HACETTEPE UNIVERSITY
Graduate School of Educational Sciences
To The Department of Turkish and Social Sciences Education

Thesis Title: A Study on Teaching of Proverbs and Their Perception Level by Turkish Children Living in France

The whole thesis that includes the *title page, introduction, main chapters, conclusions and bibliography section* is checked by using **Turnitin** plagiarism detection software take into the consideration requested filtering options. According to the originality report obtained data are as below.

Time Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defense	Similarity Index	Submission ID
31/08/2021	105	188324	30/07/2021	8%	1638757403

Filtering options applied:

1. Bibliography excluded
2. Quotes included
3. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Educational Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

Name Lastname: Zeynep Şeyma Hamurcu
Student No.: N19129400
Department: Turkish and Social Sciences Education
Program: Teaching Turkish to Turkish Children Abroad Graduate Program
Status: Masters Ph.D. Integrated Ph.D.

Signature

ADVISOR APPROVAL

APPROVED
(Title, Name Lastname, Signature)
Prof. Dr. Nermin YAZICI

EK-Ğ: Yayınlama ve Fikrî Mülkiyet Hakları Beyanı

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezimin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan "**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge**" kapsamında tezimin aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü/Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü/Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren ... ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

...../...../.....

(imza)

Zeynep Şeyma HAMURCU

"Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge"

- (1) Madde 6. 1. Lisansüstü tezle ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü Üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6.2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç; imkânı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir*. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü Üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir

* Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.

